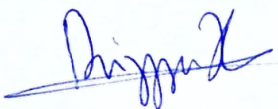

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΟΜΙΛΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
2023

	Υπεύθυνος Σύνταξης	Υπεύθυνος Έγκρισης
Ονοματεπώνυμο	Χριστόδουλος Ρίγγας	Αλεξάνδρα Ράπτη
	ΥΠΕΔ	Διευθύντρια ΠΙΟΠ
Ημερομηνία	12/09/2024	12/09/2024
Υπογραφές		

BB

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	3
2.	Παρουσίαση Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς	5
2.1.	Δραστηριότητες του ΠΙΟΠ	5
2.2.	Οργανωτική δομή του ΠΙΟΠ	7
2.3.	Εγκαταστάσεις του ΠΙΟΠ	11
3.	Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Πολιτική του ΠΙΟΠ	17
4.	Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΠΕΔ) του ΠΙΟΠ	19
5.	Περιβαλλοντικές Πλευρές και Επιπτώσεις	23
6.	Αναγνώριση και Αξιολόγηση Απειλών και Ευκαιριών	27
7.	Ενδιαφερόμενα Μέρη	30
8.	Εφαρμοστές Νομικές Απαιτήσεις	32
9.	Περιβαλλοντικοί και Ενεργειακοί Σκοποί και Στόχοι – Περιβαλλοντικά και Ενεργειακά Προγράμματα	35
10.	Ανάλυση Περιβαλλοντικής Επίδοσης	39
10.1.	Διαχείριση πρώτων υλών, φυσικών & ενεργειακών πόρων	39
10.2.	Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων	47
10.3.	Συγκεντρωτικοί δείκτες	53
10.4.	Ιστορικοί δείκτες περιβαλλοντικής επίδοσης ΠΙΟΠ	58
11.	Ανάλυση Ενεργειακής Επίδοσης Μουσείων ΣΕΔ	63
11.1.	Μεθοδολογία	63
11.2.	Ενεργειακή Αξιολόγηση ΜΒΕΛ	65
11.3.	Ενεργειακή Αξιολόγηση ΜΠΚ	68
11.4.	Ενεργειακή Κατανάλωση περιόδου 2020-2024	71
12.	Παράρτημα: Κτηριακές Μονάδες ΠΙΟΠ	73
13.	Συνομογραφίες	74

1. Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την 12η Περιβαλλοντική Δήλωση του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού EMAS και τις κατευθύνσεις του Οδηγού για τους Χρήστες (Απόφαση 2013/131/ΕΕ). Μέσω της έκθεσης αυτής παρέχονται προς το κοινό, αλλά και προς κάθε ενδιαφερόμενο, χρήσιμα στοιχεία για την εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) και του Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΕΔ) στο ΠΙΟΠ, καθώς και για τις περιβαλλοντικές και ενεργειακές επιδόσεις του Ιδρύματος και τη συμμόρφωσή του με τις νομικές υποχρεώσεις για το περιβάλλον και την ενέργεια.

Το ΠΙΟΠ, στο πλαίσιο των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς, και σύμφωνα με τους καταστατικούς του στόχους, επιδιώκει την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, μέσα στο πλαίσιο των δράσεων που αναλαμβάνει για τη διαφύλαξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου. Η δέσμευση αυτή, οδήγησε το Ίδρυμα στην εφαρμογή προτύπων μεθόδων περιβαλλοντικής διαχείρισης και τη δημιουργία και υιοθέτηση ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, με στόχο την πιστοποίηση του κατά EMAS από διαπιστευμένο εξωτερικό φορέα.

Το ΣΠΔ οργανώνει, κατά τον πλέον συστηματικό τρόπο, την παρακολούθηση, τη διαχείριση και τελικά τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ και εφαρμόζεται σε όλες τις δραστηριότητες και κτηριακές μονάδες του ΠΙΟΠ:

- Το κτήριο των Κεντρικών Γραφείων του ΠΙΟΠ στην Πλάκα
- Το Ιστορικό Αρχείο και τη Βιβλιοθήκη του ΠΙΟΠ στον Ταύρο
- Το πωλητήριο του ΠΙΟΠ στην Στοά Σπυρομήλιου
- Τα εννέα θεματικά μουσεία του Ιδρύματος στην ελληνική περιφέρεια

Στο πλαίσιο της δέσμευσης του Ιδρύματος για συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής του επίδοσης και δεδομένου ότι μια από τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές των δραστηριοτήτων του αποτελεί η χρήση ενέργειας στα κτήρια των Μουσείων, το ΠΙΟΠ από το 2017 εφαρμόζει παράλληλα Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης πιστοποιημένο σύμφωνα με το πρότυπο ISO 50001 στα Μουσεία Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου και Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο. Το 2022 προστέθηκε και το κτήριο του Μουσείου Μαρμαροτεχνίας στον Πύργο της Τήνου. Για την πληρέστερη συλλογή δεδομένων, την αποτελεσματική εφαρμογή των διαδικασιών και των περιβαλλοντικών προγραμμάτων, καθώς και την υλοποίηση των εκάστοτε περιβαλλοντικών στόχων, έχει οριστεί σε κάθε κτηριακή μονάδα Συντονιστής Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣυΠΕΔ), ειδικά εκπαιδευμένος εργαζόμενος που έχει το ρόλο της εφαρμογής του ΣΠΔ σε καθημερινή βάση.

Οι τομείς οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους εφαρμόζεται το παρόν Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης είναι οι «Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες» (κωδικοί NACE 91.01 και 91.02).

Η Περιβαλλοντική Δήλωση περιλαμβάνει:

- α) σύντομη περιγραφή του Οργανισμού και των χώρων δραστηριοτήτων του,
- β) σύνοψη των κυριότερων δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του,
- γ) την ακολουθούμενη σήμερα Περιβαλλοντική Πολιτική,
- δ) σύντομη περιγραφή του ΣΠΔ που αναπτύχθηκε και εφαρμόζεται,
- ε) παρουσίαση όλων των σημαντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον που προκύπτουν από τη λειτουργία των εγκαταστάσεων και από τις δραστηριότητες του Ιδρύματος,
- στ) τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις για το περιβάλλον,
- ζ) τους περιβαλλοντικούς στόχους που έχουν τεθεί και τα περιβαλλοντικά και ενεργειακά προγράμματα που έχουν υιοθετηθεί και εφαρμόζονται,
- η) την επισκόπηση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών επιδόσεων του ΠΙΟΠ -με χρήση κατάλληλων δεικτών- για το προηγούμενο έτος
- θ) την ανάλυση της ενεργειακής επίδοσης των Μουσείων που εντάσσονται στο ΣΕΔ και τέλος
- ι) την αναγνώριση και αξιολόγηση των απειλών και ευκαιριών.

Η επαλήθευση της παρούσας Περιβαλλοντικής Δήλωσης πραγματοποιήθηκε από την Κυπριακή Εταιρία Πιστοποίησης (ΚΕΠ), με αρ. μητρώου περιβαλλοντικού επαληθευτή EMAS ELV-0009 (ΑΡ. 549), την ../../2024.

2. Παρουσίαση Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς

2.1. Δραστηριότητες του ΠΙΟΠ

Το ΠΙΟΠ είναι κοινωφελές ίδρυμα, ΝΠΙΔ, η λειτουργία του οποίου διέπεται από τον Νόμο 4182/2013. Ο Οργανισμός λειτουργίας και διοίκησης του ΠΙΟΠ καθορίζεται στο ΦΕΚ Τεύχος Β' 4466/19.12.2017. Ανήκει στον Όμιλο Πειραιώς και υλοποιεί δράσεις σχετικές με τον πολιτισμό που εντάσσονται στο πλαίσιο της πολιτικής βιώσιμης ανάπτυξης του Ομίλου. Η Τράπεζα Πειραιώς, βάσει του Καταστατικού του Ιδρύματος, εξασφαλίζει τα λειτουργικά έξοδα, αλλά και σημαντική επιχορήγηση για την πραγματοποίηση του έργου του. Επιπρόσθετα, το ΠΙΟΠ, διαθέτοντας αξιοσημείωτη εμπειρία στην πολιτιστική διαχείριση και βασιζόμενο στο άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό του, συνεργάζεται αποτελεσματικά με την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις Περιφέρειες της χώρας στη δημιουργία Μουσείων και επιδιώκει ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για μερικά από τα έργα του (ΦΕΚ Τεύχος Β' 4466/19.12.2017, άρ. 3§2, στοιχ. η').

Το ΠΙΟΠ δραστηριοποιείται σε εθνικό επίπεδο σε πολλούς, αλληλοσυμπληρούμενους τομείς, υλοποιώντας τους καταστατικούς του στόχους και σκοπούς οι οποίοι περιλαμβάνουν:

- τη διαφώτιση της κοινωνίας για την ανάγκη της προστασίας και διατήρησης της παραδοσιακής, πολιτιστικής φυσιογνωμίας της χώρας μας και του φυσικού της περιβάλλοντος, παράλληλα με τη βιομηχανική της, και την εφαρμογή πρότυπων μεθόδων για την πραγματοποίησή τους.
- τη συμβολή στη διάσωση, καταγραφή και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και ταυτότητας του τόπου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- την προώθηση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής ευαισθητοποίησης πολιτών και φορέων για θέματα φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στο πλαίσιο των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης.
- τη δημιουργία και λειτουργία μουσειακών προτύπων μονάδων παραγωγής τοπικών προϊόντων με τους παραδοσιακούς τρόπους και μεθόδους επεξεργασίας τους.
- τη δημιουργία και λειτουργία Μουσείων ή άλλων πνευματικών κέντρων μέσα από τα οποία προβάλλεται η πολιτιστική κληρονομιά και ταυτότητα του τόπου και η παραγωγή μορφωτικών κινηματογραφικών ή τηλεοπτικών ταινιών ή προγραμμάτων που θα συντείνουν στην πραγματοποίηση των σκοπών γενικά του Ιδρύματος.
- τη διάσωση της παραδοσιακής, βιοτεχνικής και βιομηχανικής τεχνολογίας της χώρας μας, την καταγραφή της ιστορίας τους, και την καταγραφή της ιστορίας του ομίλου μέσα από τη διάσωση και οργάνωση των αρχείων του καθώς και τη συμβολή του ιδρύματος στην έρευνα της παραδοσιακής τεχνολογίας και της βιομηχανικής αρχαιολογίας.
- την ενίσχυση πολιτιστικών ή περιβαλλοντικού περιεχομένου εκδηλώσεων, έργων ή προγραμμάτων, που συμβάλλουν στο έργο του ιδρύματος.

Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται με:

- τη δημιουργία και διαχείριση δικτύου θεματικών τεχνολογικών μουσείων στην ελληνική περιφέρεια, στα οποία προβάλλεται ο ιδιαίτερος χαρακτήρας της παραγωγής στην αντίστοιχη περιοχή, αναδεικνύοντας το τρίπτυχο Άνθρωπος-Περιβάλλον-Πολιτισμός.
- την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων με στόχο την καταγραφή, διάσωση και ανάδειξη της προβιομηχανικής τεχνολογίας αλλά και την αξιοποίηση της συναφούς πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα αποτελέσματα των ερευνητικών έργων αξιοποιούνται στη δημιουργία θεματικών τεχνολογικών Μουσείων του Ιδρύματος, τον εμπλουτισμό των συλλογών τους, τη διοργάνωση εκθέσεων, την έκδοση μελετών –συχνά βάζοντας τις πρώτες βάσεις στην κείμενη βιβλιογραφία ή δημιουργώντας εργαλεία προώθησης της τοπικής οικονομίας.
- την οργάνωση ιστορικού αρχείου συνδεδεμένου με την οικονομική, τραπεζική, βιομηχανική και αγροτική ιστορία του τόπου και στο οποίο περιλαμβάνονται ιστορικά αρχεία τραπεζών του Ομίλου Πειραιώς (Τράπεζα Πειραιώς, Τράπεζα Χίου, ΕΤΒΑ, Αγροτική Τράπεζα) και αρχεία Οργανισμών που συνδέθηκαν οργανικά με την ιστορική διαδρομή των τραπεζών αυτών, αρχεία εταιρειών που ιδρύθηκαν από τράπεζες του Ομίλου ή περιήλθαν σε αυτές, αρχεία βιομηχανικών επιχειρήσεων, προσωπικά αρχεία, αρχεία συλλογικών σωμάτων.
- τη λειτουργία βιβλιοθήκης ανοιχτής στο κοινό και αμιγώς εξειδικευμένης σε ζητήματα μουσειακών σπουδών και πολιτιστικής διαχείρισης, που παρακολουθεί τις διεθνείς τάσεις, συνεχώς εμπλουτιζόμενη για την εξυπηρέτηση της ερευνητικής και εκπαιδευτικής κοινότητας.
- την οργάνωση ποικίλων επιστημονικών και πολιτιστικών δράσεων.
- την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, με έμφαση τη μουσειακή και περιβαλλοντική αγωγή στις μαθητικές ηλικίες.
- τη συμμετοχή στο δημόσιο διάλογο για τη χάραξη στρατηγικών στο χώρο του πολιτισμού.
- τη συνεργασία με ελληνικούς και διεθνείς φορείς αναγνωρισμένου κύρους επιδιώκοντας τη συμβολή στη διαμόρφωση επίσημων πολιτικών στον πολιτισμό και τη δικτύωση του ΠΙΟΠ σε διεθνές επίπεδο, τόσο σε επίπεδο επιστημονικών φορέων όσο και σε επίπεδο ευρωπαϊκών δικτύων για τη μεταφορά τεχνογνωσίας, την παρακολούθηση «καλών πρακτικών», τη διερεύνηση της δυνατότητας επιστημονικής συνεργασίας και την επιδίωξη χρηματοδότησης κοινών έργων.

Το Ίδρυμα έχει αναλάβει τη διοικητική, λογιστική και γραμματειακή υποστήριξη των μουσείων του κεντρικά (Αθήνα), ενώ συγχρόνως μεριμνά για τη συντήρηση, την άψογη λειτουργία και την προβολή τους, οργανώνοντας επί τόπου διάφορες εκδηλώσεις. Το μοντέλο αυτής της λειτουργίας επιτυγχάνεται με την άμεση και αμέριστη συνεργασία της τοπικής κοινωνίας και όλων των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των περιφερειών της χώρας.

Τα Μουσεία αποτελούν πρότυπα για τον τρόπο της μουσειογραφικής εκφοράς τους και προβάλλουν σε κάθε περίπτωση τον ειδικό χαρακτήρα της παραγωγής της περιοχής που βρίσκονται. Η ξεχωριστή ποιότητα του Δικτύου διασφαλίζεται από τους εξής παράγοντες:

- τήρηση των σύγχρονων μουσειολογικών προδιαγραφών για τη δημιουργία μουσείων που παρουσιάζουν επιστημονική αρτιότητα, ενώ ταυτόχρονα είναι εύληπτα, περιεκτικά και ευχάριστα.
- σχολαστική συντήρηση, καθαρισμός και φύλαξη κατά τη λειτουργία τους.
- ανανέωση των συλλογών.
- καλά οργανωμένη γραμματειακή και λογιστική υποστήριξη.

2.2. Οργανωτική δομή του ΠΙΟΠ

Στο **Σχήμα 1** παρουσιάζεται το συνοπτικό οργανόγραμμα του ΠΙΟΠ.

Το ΠΙΟΠ διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.) το οποίο, βάσει του καταστατικού του, συγκροτείται από έγκριτα μέλη της κοινωνίας, τέσσερα από τα οποία είναι στελέχη της Τράπεζας Πειραιώς.

Η Διευθύντρια του ΠΙΟΠ είναι υπεύθυνη για τη διοίκηση (οργάνωση, προγραμματισμός, συντονισμός και έλεγχος) του συνόλου των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος με αποτελεσματικό και ποιοτικό τρόπο, σύμφωνα με τις αρχές, τα οράματα και τη στρατηγική του Ιδρύματος έτσι ώστε να επιτυγχάνονται οι καταστατικοί σκοποί και στόχοι του ΠΙΟΠ.

Η διάρθρωση των Υπηρεσιών του ιδρύματος έχει ως εξής:

- Υπηρεσία Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης
- Υπηρεσία Μουσείων
- Υπηρεσία Εκδόσεων
- Υπηρεσία Ερευνητικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων
- Υπηρεσία Πληροφορικής και Ψηφιακών Εφαρμογών
- Υπηρεσία Ιστορικού Αρχείου
- Υπηρεσία Βιβλιοθήκης
- Τεχνική Υπηρεσία
- Γραμματεία

Η **Υπηρεσία Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης** είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση του ΠΙΟΠ, την τήρηση των διαχειριστικών βιβλίων, την κατάρτιση των προϋπολογισμών, των απολογισμών και ισολογισμών του Ιδρύματος, τη διαχείριση της μισθοδοσίας όλου του προσωπικού του ΠΙΟΠ, τη διαχείριση θεμάτων που αφορούν το προσωπικό (παραουσίες, άδειες) κλπ. Ακόμη, η Υπηρεσία έχει αναλάβει με εξωτερικούς συνεργάτες-συμβούλους την υλοποίηση, εφαρμογή και διαχείριση του Συστήματος Ποιότητας (ISO 9001:2015). Συνεπώς, είναι υπεύθυνη για την οργάνωση, εφαρμογή και βελτίωση του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας (ΣΔΠ) του Ιδρύματος καθώς ελέγχει και υποστηρίζει τις υπόλοιπες Υπηρεσίες του ΠΙΟΠ για τη σωστή τήρηση των προδιαγεγραμμένων διαδικασιών, προτείνει και δέχεται προτάσεις βελτίωσης των διαδικασιών που προβλέπει το ΣΔΠ, λαμβάνει τα μηνύματα των επισκεπτών μέσω της Υπηρεσίας Μουσείων, θετικά και αρνητικά, με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, ενώ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση της πορείας των διορθωτικών/ βελτιωτικών προτάσεων.

Η **Υπηρεσία Μουσείων** είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση του μουσειολογικού έργου, καθώς και τη συνεχή παρακολούθηση της εύρυθμης λειτουργίας των Μουσείων. Πιο συγκεκριμένα, η Υπηρεσία Μουσείων εμπλέκεται και είναι υπεύθυνη για:

- τη δημιουργία και επέκταση μουσείων.
- το μουσειολογικό υλικό (δημιουργία, εμπλουτισμός, συντήρηση, αποθήκευση, πλαίσισιωση – παραγωγές κτλ.).
- τη διαχείριση του προσωπικού που εργάζεται στα μουσεία.
- τη σωστή και ομαλή λειτουργία των πωλητηρίων και των κυλικείων.
- τη διαχείριση των επισκεπτών (υποδοχή, καταγραφή και αύξηση επισκεψιμότητας κτλ.).
- την οργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων (εκπαιδευτικοί φάκελοι, εκπαιδευτικά προγράμματα κτλ.).

Επιπλέον, σε στενή συνεργασία με τις υπόλοιπες Υπηρεσίες φροντίζει για:

- την προετοιμασία εκδηλώσεων στα Μουσεία του Δικτύου του Ιδρύματος.
- τον εμπλουτισμό του Ιστότοπου του ΠΙΟΠ.
- τις επαφές με άλλα μουσεία ή πολιτιστικούς φορείς.
- την επικοινωνία και τις δημόσιες σχέσεις του Δικτύου (ξεναγήσεις, δελτία τύπου, κτλ.).

Η **Υπηρεσία Εκδόσεων** του ΠΙΟΠ αποβλέπει κατά κύριο λόγο στο να συμπληρώσει το βιβλιογραφικό και εκδοτικό κενό που παρατηρείται στην Ελλάδα στον τομέα της ιστορίας της τεχνολογίας και της βιομηχανικής αρχαιολογίας και, παράλληλα, στο να επανεκδώσει παλαιά, εξαντλημένα σήμερα, αλλά χρήσιμα στη νεότερη ιστοριογραφία έργα.

Η **Υπηρεσία Ερευνητικών και Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων** σχεδιάζει και υλοποιεί ερευνητικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από το ΠΙΟΠ και από ευρωπαϊκούς πόρους, που ικανοποιούν τους καταστατικούς στόχους του ΠΙΟΠ, και κυρίως αυτόν της καταγραφής, διάσωσης, ανάδειξης της βιοτεχνικής και βιομηχανικής τεχνολογίας αλλά και της αξιοποίησης της συναφούς πολιτιστικής κληρονομιάς. Τα προγράμματα αυτά αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του τριπτύχου της δράσης του Ιδρύματος το οποίο προβλέπει: έρευνα - έκθεση - έκδοση. Σχεδιάζονται, δε, σε διεπιστημονική βάση και με τρόπο ώστε τα αποτελέσματά τους να αξιοποιούνται πολλαπλώς για τη δημιουργία θεματικών τεχνολογικών Μουσείων που εντάσσονται στο συναφές Δίκτυο Μουσείων του Ιδρύματος στην ελληνική περιφέρεια, τη διοργάνωση εκθέσεων, την έκδοση βιβλίων και την ψηφιοποίηση επιστημονικών δεδομένων που συντελούν στην προαγωγή της έρευνας.

Η **Υπηρεσία Πληροφορικής και Ψηφιακών Εφαρμογών** είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη της ψηφιακής λειτουργίας του Ιδρύματος (π.χ. τη διαχείριση και συνεχή ανανέωση του ιστότοπου κλπ.).

Η **Υπηρεσία Ιστορικού Αρχείου** του ΠΙΟΠ έχει αναλάβει τη συγκέντρωση, οργάνωση και διάθεση στην έρευνα του ιστορικού αρχειακού υλικού του Ομίλου, με στόχο τη διάσωση της ιστορικής μνήμης του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς.

Η **Υπηρεσία Βιβλιοθήκης του ΠΙΟΠ** έχει αναλάβει την οργάνωση και λειτουργία της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος, η οποία είναι ανοιχτής πρόσβασης, μη δανειστική. Η Βιβλιοθήκη του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς αριθμεί περίπου 57.000 ελληνικούς και ξενόγλωσσους τίτλους βιβλίων, καθώς και περιοδικές εκδόσεις. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει τίτλους στα πεδία έρευνας και δραστηριοποίησης του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς,

αλλά και γενικότερα του Ομίλου Πειραιώς, όπως για παράδειγμα Βιομηχανική αρχαιολογία, Ιστορία της τεχνολογίας, Χρηματοοικονομικά, Τραπεζικά και οικονομικά θέματα, Αγροτική οικονομία και πολιτική, Μουσειολογία, Ανθρωπολογία κλπ.

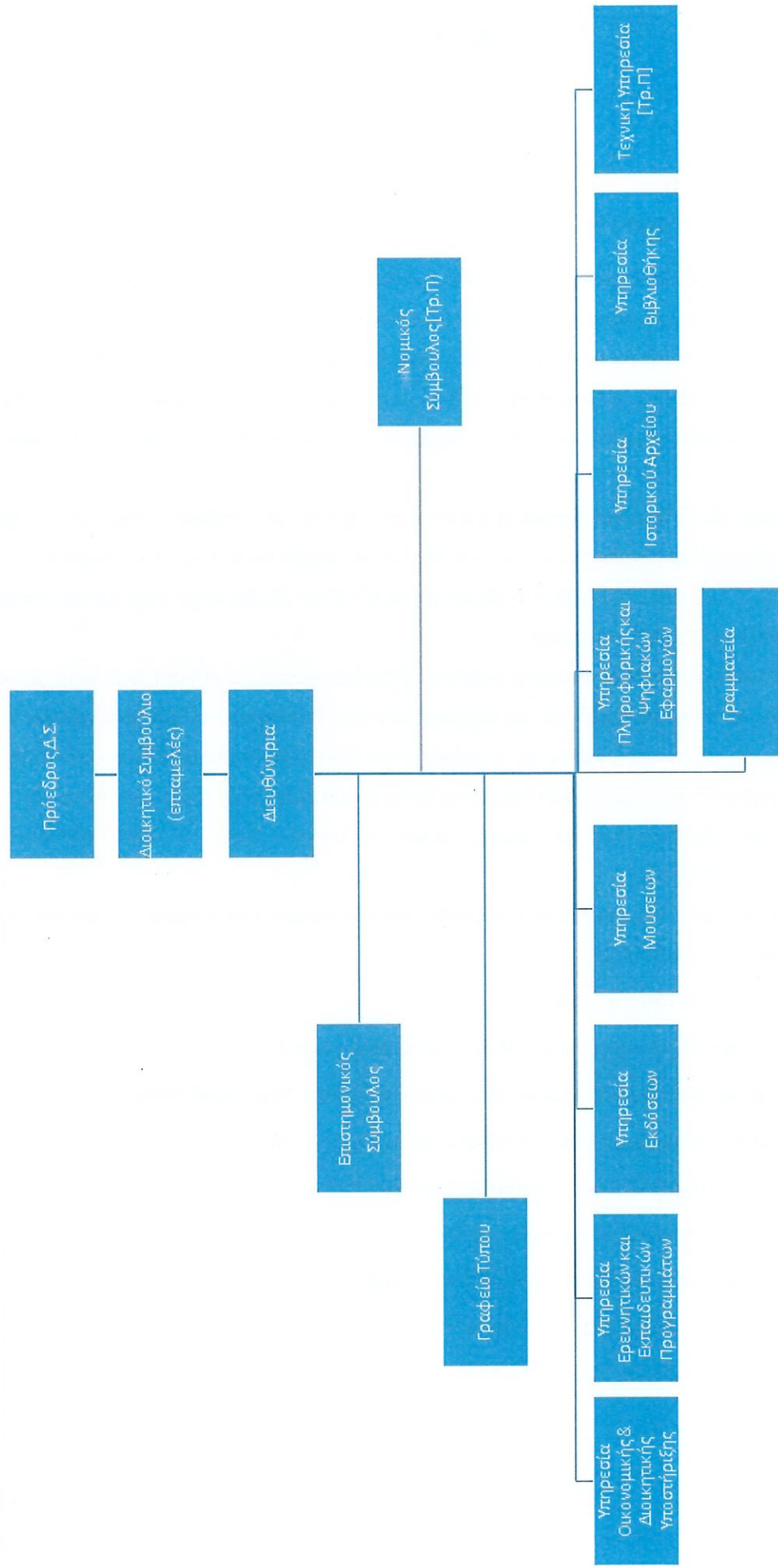
Η **Τεχνική Υπηρεσία** του ΠΙΟΠ, είναι υπεύθυνη για την επίβλεψη και την υλοποίηση όλων των τεχνικών έργων του Ιδρύματος και των Μουσείων και πιο αναλυτικά για:

- Ανάθεση και Επίβλεψη Μελετών.
- Ανάθεση και Επίβλεψη Τεχνικών Έργων στις Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ που χρηματοδοτούνται από τις Περιφέρειες ή τα Υπουργεία (με την περί Δημοσίων Έργων Νομοθεσία), καθώς και από την Τράπεζα Πειραιώς.
- Ανάθεση και Επίβλεψη Έργων Συντήρησης και Ανακαίνισης των κτιριακών εγκαταστάσεων και του ηλεκτρομηχανολογικού εξοπλισμού του ΠΙΟΠ.

Η Τεχνική Υπηρεσία του ΠΙΟΠ συστάθηκε από υπαλλήλους της Δ/σης Τεχνικών Έργων & Διοικητικής Υποστήριξης Ομίλου, με απόφαση του Προέδρου της Τράπεζας Πειραιώς, βάσει του άρθρου 10, παρ. 7, στοιχ. α' του Οργανισμού του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς, σύμφωνα με το οποίο «η υπηρεσία του Ιδρύματος δύναται να διεξάγεται από υπαλλήλους της Τράπεζας Πειραιώς που ασχολούνται αποκλειστικά η μη με τη διεξαγωγή των εργασιών του», προκειμένου να συμμετέχουν στην υλοποίηση των έργων του Ιδρύματος.

Η **Γραμματεία** του ΠΙΟΠ είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη του Ιδρύματος σε θέματα γραμματειακής φύσης όπως η διαχείριση της εισερχόμενης και εξερχόμενης αλληλογραφίας του Ιδρύματος, η τήρηση αρχείων-πρωτοκόλλων αλληλογραφίας-εγγράφων και η διαχείριση του τηλεφωνικού κέντρου του Ιδρύματος. Επίσης, είναι υπεύθυνη για την παραπομπή των επισκεπτών στις αρμόδιες υπηρεσίες / πρόσωπα του ΠΙΟΠ.

Σχήμα 1 - Οργανόγραμμα του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς

2.3. Εγκαταστάσεις του ΠΙΟΠ

Η **έδρα του ΠΙΟΠ** βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της Αθήνας, στην Πλάκα, όπου και στεγάζονται οι κεντρικές του υπηρεσίες. Ο αρχικός πυρήνας του νεοκλασικού κτηρίου της οδού Αγγέλου Γέροντα 6 αποτελεί ένα από τα παλαιότερα οθωνικά κτήρια της Αθήνας. Στους αποκαταστημένους του χώρους, συνολικής επιφάνειας 526 m², στεγάζονται η Διεύθυνση, η Γραμματεία, το Λογιστήριο και οι Υπηρεσίες Μουσείων, Εκδόσεων, Έρευνας και Προβολής. Η Τεχνική Υπηρεσία του ΠΙΟΠ συστεγάζεται με τα Τεχνικά Έργα της Τράπεζας Πειραιώς επί της οδού Κρήτης 37.

Η **Βιβλιοθήκη** και το **Ιστορικό Αρχείο** στεγάζονται σε 2.603 m² στο υπόγειο, ισόγειο και 1ο όροφο παλαιού βιομηχανικού κτηρίου αρχιτεκτονικής του 1930 στις οδούς Λεωφόρου Ειρήνης 14 και Δωρίδος 2, στον Ταύρο. Το κτήριο Ιστορικού Αρχείου περιήλθε στην ιδιοκτησία του ΠΙΟΠ το 2012 μετά την εξαγορά της Αγροτικής Τράπεζας από τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς.

Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς διαθέτει επίσης **κατάστημα** (23 m²) στη Στοά Σπυρομήλιου στο Κέντρο της Αθήνας, όπου πωλούνται δώρα και αναμνηστικά που διατίθενται και στα κατά τόπους πωλητήρια του Δικτύου των Μουσείων του, καθώς και οι εκδόσεις του Ιδρύματος. Παράλληλα, ο χώρος του πωλητηρίου του ΠΙΟΠ λειτουργεί και ως σημείο προβολής του πολυδιάστατου πολιτιστικού έργου του Ιδρύματος. Το κατάστημα λειτουργεί από Δευτέρα έως και Σάββατο (Δευτέρα, Τετάρτη, Σάββατο: 10:00-18:00 και Τρίτη-Πέμπτη, Παρασκευή: 10:00-21:00).

Στο ΠΙΟΠ εντάσσονται και τα εννέα θεματικά Μουσεία του Δικτύου που λειτουργούν ήδη στην Ελλάδα (**Εικόνα 2**) και τα οποία περιλαμβάνουν:

- Μουσείο Μετάξης στο Σουφλί
- Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στο Βόλο
- Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου, στην Αγία Παρασκευή Λέσβου
- Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στον Πύργο Πανόρμου, στην Τήνο
- Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας στην Κορινθία
- Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα
- Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη
- Μουσείο Αργυροτεχνίας, στο Κάστρο των Ιωαννίνων.
- Μουσείο Μαστίχας Χίου, Πυργί, Χίος.

ΔΙΚΤΥΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ MUSEUM NETWORK

Σχήμα 2 - Χάρτης θεματικών Μουσείων δικτύου ΠΙΟΠ που λειτουργούν

Μουσείο Μετάξης

Το Μουσείο Μετάξης λειτουργεί από το 1990 και στεγάζεται σε ένα ξεχωριστής αρχιτεκτονικής ομορφιάς κτήριο, το Αρχοντικό του γιατρού, λόγιου και πολιτικού Κωνσταντίνου Κουρτίδη (1870-1944) στο Σουφλί. Το Αρχοντικό κτίστηκε το 1883 από ντόπιους τεχνίτες, αποτελεί αξιόλογο δείγμα αστικής αρχιτεκτονικής της περιοχής και δωρήθηκε από την κόρη του Κωνσταντίνου Κουρτίδη, Μαρία Κουρτίδη-Πάστρα, για να γίνει Μουσείο Μετάξης. Το 1986 ξεκίνησε η διεξαγωγή συστηματικής ιστορικής, εθνολογικής και αρχιτεκτονικής έρευνας, με σκοπό την αξιοποίηση του αρχοντικού και την οργάνωση της μόνιμης έκθεσης, με θέμα τη σηροτροφική και μεταξουργική παράδοση της πόλης. Το 2009 μετά από 15 χρόνια λειτουργίας, πραγματοποιήθηκε η επανέκθεση και επέκταση του Μουσείου.

Το κτήριο είναι διώροφο (συμπεριλαμβανομένου του ισόγειου) και έχει συνολικό εμβαδόν 435 m². Στο ισόγειο του Μουσείου Μετάξης, όπου βρισκόταν η παλαιά έκθεση, αναπτύσσεται η ενότητα της ιστορίας του μεταξιού, ενώ στον πρώτο όροφο αναπτύσσεται το σενάριο της έκθεσης, που αφορά τη σηροτροφία. Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 4 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου. Τον Σεπτέμβριο 2019 ανακαινίστηκε και άρχισε να χρησιμοποιείται ως

χώρος γραφείων, διώροφος χώρος 46,35 m² απέναντι από το Μουσείο, ο οποίος παλαιότερα χρησιμοποιούνταν ως κουλουροποιείο.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 13.688 άτομα το 2023.

Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα

Το Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας στεγάζεται στους χώρους του παλιού εργοστασίου Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα, το οποίο αποτελεί σπάνιο δείγμα διασωζόμενου βιομηχανικού συγκροτήματος στον ελληνικό χώρο. Το Εργοστάσιο Πλινθοκεραμοποιίας ιδρύθηκε το 1926 από τους αδερφούς Τσαλαπάτα και έως το 1978, που σταμάτησε να λειτουργεί, αποτέλεσε μία σημαντική παραγωγική μονάδα, με πανελλαδική εμβέλεια. Η συνολική έκτασή του ανέρχεται σε 22.000 m². Στο εργοστάσιο αυτό κατασκευάζονταν ποικίλοι τύποι πλίνθων και κεράμων. Απασχολούσε στην ακμή της λειτουργίας του 250 άτομα και η εγκατεστημένη ισχύς του σε μηχανήματα, έφθανε τους 300 ίππους.

Το 2004, το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς άρχισε να υλοποιεί, στους χώρους του κυρίως εργοστασίου, το Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας, το οποίο μετά από δύο έτη εντατικών εργασιών άνοιξε τις πύλες του για το κοινό.

Το κτήριο του Μουσείου είναι ισόγειο και καλύπτει συνολική επιφάνεια 3.940 m². Στους χώρους του Μουσείου παρουσιάζεται η αλυσίδα παραγωγής στο πλινθοκεραμοποιείο Τσαλαπάτα, που λειτούργησε με κάμινο Χόφμαν. Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 5 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Στις αρχές Σεπτεμβρίου 2023 του Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν.&Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο υπέστη σημαντικότερες ζημιές από εισροή υδάτων κατά τη διάρκεια των δύο καιρικών φαινομένων Daniel και Elias. Έκτοτε το Μουσείο δεν έχει λειτουργήσει για το κοινό και είναι κλειστό προκειμένου να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες εργασίες αποκατάστασης. Εκτιμάται ότι το Μουσείο θα επαναλειτουργήσει εντός του πρώτου εξαμήνου του 2025.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 27.333 άτομα το 2023.

Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου

Το Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου (ΜΒΕΛ), στην Αγία Παρασκευή Λέσβου, δημιουργήθηκε από το ΠΙΟΠ, το οποίο έχει και την ευθύνη για τη λειτουργία του. Στεγάζεται στο χώρο του παλαιού κοινοτικού ελαιοτριβείου σε οικόπεδο 5.530 m² περίπου και σε ισόγεια κτήρια συνολικής επιφάνειας 2.110 m², η χρήση των οποίων παραχωρήθηκε στο Ίδρυμα από τον Δήμο Αγίας Παρασκευής.

Το Κοινοτικό Ελαιοτριβείο της Αγίας Παρασκευής Λέσβου θεμελιώθηκε το 1910 έπειτα από κοινή πρωτοβουλία των πολιτών της Αγίας Παρασκευής και τέθηκε σε λειτουργία το 1911. Το ελαιοτριβείο λειτούργησε αδιάλειπτα για περίπου 55 χρόνια ως το 1967. Το 1985, στο πλαίσιο της προσπάθειας για τη διάσωση των βιομηχανικών κτηρίων της Λέσβου, ο χώρος μετατράπηκε σε Πολύκεντρο. Το 2004, η χρήση του κτηρίου παραχωρήθηκε από

τον Δήμο Αγίας Παρασκευής στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς, προκειμένου να δημιουργηθεί το Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Σεπτέμβριο του 2006.

Στους χώρους του Μουσείου παρουσιάζεται η βιομηχανική φάση της ελαιουργίας με έμφαση στις αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή της μηχανικής κίνησης στη διαδικασία παραγωγής ελαιόλαδου. Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 4 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 15.092 άτομα το 2023.

Μουσείο Μαρμαροτεχνίας Τήνου

Το Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στον Πύργο της Τήνου δημιουργήθηκε από το ΠΙΟΠ, το οποίο έχει και την ευθύνη για τη λειτουργία του. Ανήκει στο Δίκτυο Θεματικών Μουσείων του Ιδρύματος και είναι το πρώτο του είδους του στην Ελλάδα. Στεγάζεται σε σύγχρονες, πλήρως εξοπλισμένες εγκαταστάσεις, εναρμονισμένες με το χαρακτηριστικό τηνιακό τοπίο.

Το Μουσείο στεγάζεται σε ισόγειο κτήριο συνολικής επιφάνειας 1.451 m² στο χωριό Πύργος, ένα από τα μεγαλύτερα χωριά του νησιού της Τήνου. Στο Μουσείο παρουσιάζεται η τεχνολογία του μαρμάρου, υλικού που κατέχει ιδιαίτερη θέση στην αρχιτεκτονική και την τέχνη της Ελλάδας από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας, ενώ παράλληλα περιγράφεται αναλυτικά το πλέγμα εργαλειακού εξοπλισμού και τεχνικών. Ταυτόχρονα, με την έμφαση που δίνεται στην προβιομηχανική και πρωτοβιομηχανική Τήνο, του σημαντικότερου νεοελληνικού κέντρου μαρμαροτεχνίας, αναδεικνύεται το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύχθηκαν τα τοπικά εργαστήρια.

Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 4 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 20.361 άτομα το 2023.

Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας

Το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας στεγάζεται σε κτήριο συνολικής επιφάνειας 1.312 m² που σχεδιάστηκε ειδικά για τους σκοπούς του Μουσείου, και κατασκευάστηκε σε έκταση 7.204 m² που παραχωρήθηκε από τον Δήμο Στυμφαλίας και το Δασαρχείο. Το Μουσείο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2010, και αποτελείται από δύο επίπεδα. Στο ισόγειο περιλαμβάνεται ο εκθεσιακός χώρος συνολικής επιφάνειας 290 m², διατεταγμένος σε δύο ζώνες, όπου οι σκοποί της έκθεσης υποστηρίζονται από μακέτες και διαδραστικές εφαρμογές, ψηφιακές αναπαραστάσεις, ταινίες τεκμηρίωσης και προσβάσιμη τομή της λίμνης (ενυδρείο) σε εσωτερικό χώρο που δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να παρατηρήσει από κοντά φυτά και ψάρια της περιοχής.

Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 4 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 27.074 άτομα το 2023.

Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης

Το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα, το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το καλοκαίρι του 1997, είναι ένα θεματικό μουσείο που προβάλλει τη σημασία της Υδροκίνησης στην παραδοσιακή κοινωνία, παρουσιάζοντας τις βασικές προβιομηχανικές τεχνικές που χρησιμοποιούν το νερό ως κύρια πηγή ενέργειας για την παραγωγή διαφόρων προϊόντων.

Σε οικόπεδο συνολικής επιφάνειας 2.220 m² έχει αποκατασταθεί ένα σύνολο εγκαταστάσεων και υδροκίνητων μηχανισμών, με σκοπό τη μουσειακή αξιοποίησή τους. Οι αναστηλωτικές εργασίες έγιναν με ιδιαίτερο σεβασμό, ώστε οι επεμβάσεις στα κελύφη να μην αλλοιώσουν την αυθεντική μορφή. Παράλληλα, οι μόνιμοι εξοπλισμοί των εργαστηρίων αποκαταστάθηκαν στην αρχική τους λειτουργία. Κάθε ένα από τα αναστηλωμένα κτήρια των παλιών παραδοσιακών εργαστηρίων, συνολικής επιφάνειας 690 m², έχει μια μόνιμη έκθεση με θεματικό περιεχόμενο σχετικό με το εργαστήριο στο οποίο στεγάζεται. Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 5 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου. Το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης έχει ιδιαίτερα υψηλή επισκεψιμότητα, κυρίως από σχολικές ομάδες.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 55.886 άτομα το 2023.

Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη

Το Μουσείο της Ελιάς και του Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη, αποτελεί μέλος του δικτύου Μουσεία Ελιάς της Μεσογείου και έχει ως κύριο σκοπό να αναδείξει τον πολιτισμό και την τεχνολογία της ελιάς και της ελαιοπαραγωγής, που συνδέεται άρρηκτα με την ελληνική, και γενικότερα τη μεσογειακή ταυτότητα. Είναι μοναδικό στο είδος του στην Ελλάδα και βρίσκεται στην πόλη της Σπάρτης, στην καρδιά της Λακωνίας, μιας από τις κύριες ελαιοπαραγωγούς περιοχές της χώρας μας.

Το Μουσείο στεγάζεται στο διώροφο κτήριο της παλιάς Ηλεκτρικής Εταιρίας της Σπάρτης, συνολικής επιφάνειας 816 m², το οποίο αποτελεί χαρακτηριστικό ελληνικό βιομηχανικό κτίσμα του μεσοπολέμου, το οποίο ανήκει στον Δήμο Σπάρτης κι έχει παραχωρηθεί στο ΠΙΟΠ

Το Μουσείο άνοιξε για το κοινό στα τέλη του 2002 και παρουσιάζει τον πολιτισμό της ελιάς από την αρχαιότητα έως σήμερα, με έμφαση στις ποικίλες οικονομικές, χρηστικές και συμβολικές όψεις της ελιάς και του λαδιού στον τόπο μας. Το Μουσείο είναι το μοναδικό που τεκμηριώνει τη διαχρονική εξέλιξη της τεχνολογίας της ελαιοπαραγωγής στον ελλαδικό χώρο, από την προϊστορική περίοδο έως τον 20ό αι.

Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 4 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 25.018 άτομα το 2023.

Μουσείο Αργυροτεχνίας, στο Κάστρο των Ιωαννίνων

Το Μουσείο Αργυροτεχνίας βρίσκεται στο κάστρο των Ιωαννίνων, και συγκεκριμένα στο δυτικό προμαχώνα της νοτιοανατολικής ακρόπολης (Ιτς Καλέ), καταλαμβάνοντας συνολική έκταση 1.326 m². Καταλαμβάνει τα δύο επίπεδα του προμαχώνα καθώς και το κτίσμα των παλαιών μαγειριών που εφάπτεται σε αυτόν. Σκοπός του είναι

η διάσωση της γνώσης για την ηπειρώτικη αργυροτεχνία και η διάχυση της πληροφορίας γύρω από την τεχνολογία της στο ευρύ κοινό. Επίσης, η σύνδεση αυτής της τεχνολογίας με τα κοινωνικά δεδομένα της εποχής γύρω από τα οποία αυτή αναπτύχθηκε και άκμασε.

Πρόκειται για μουσείο θεματικό, αφού πραγματεύεται την τεχνολογία της αργυροχοΐας κατά την προβιομηχανική περίοδο, αλλά ταυτόχρονα και μουσείο περιφερειακό, αφού εστιάζει κυρίως στην ιστορία της αργυροχοΐας στην περιοχή της Ηπείρου. Χρονικά, η έκθεση αναφέρεται κατά βάση στη μεταβυζαντινή περίοδο, από τον 15ο αιώνα και έπειτα, χωρίς ωστόσο να λείπουν και αναφορές στο απώτερο παρελθόν, καθώς η τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την παραγωγή των ασημικών ανάγεται συχνά σε πολύ παλαιότερες περιόδους.

Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 5 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 51.403 άτομα το 2023.

Μουσείο Μαστίχας Χίου, στο Πυργί Χίου

Το Μουσείο Μαστίχας Χίου βρίσκεται στα Μαστιχοχώρια, σύνολο μεσαιωνικών χωριών στη Νότια Χίο, στο μοναδικό σημείο της Μεσογείου όπου καλλιεργείται ο σχίνος της ποικιλίας *Pistacia lentiscus* var. *Chia*, από τον οποίο παράγεται η μαστίχα. Στεγάζεται σε νεόδμητο κτήριο μοντέρνας αρχιτεκτονικής πλήρως εναρμονισμένης με το φυσικό τοπίο, συνολικής έκτασης 3.905 m². Το Μουσείο Μαστίχας Χίου σκοπεύει να αναδείξει την παραγωγική ιστορία της καλλιέργειας και την επεξεργασίας της μαστίχας, την οποία εντάσσει στο πολιτιστικό τοπίο της Χίου. Μέσα από το πρίσμα της εγγραφής από την UNESCO της παραδοσιακής μαστιχοκαλλιέργειας στον Αντιπροσωπευτικό κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας, το 2014, έμφαση δίνεται στη διαχρονία και την αειφορία του χιώτικου αυτού προϊόντος.

Στο Μουσείο εργάζονται μόνιμα 6 άτομα με κύρια καθήκοντα την εξυπηρέτηση του κοινού και την εξασφάλιση της εύρυθμης καθημερινής λειτουργίας του χώρου.

Ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών ανήλθε σε 58.613 άτομα το 2023.

3. Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Πολιτική του ΠΙΟΠ

Το ΠΙΟΠ μέσω των δράσεων του επιδιώκει την ανάδειξη και προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς¹. Συμμορφώνεται με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και είναι σε θέση να αποδεικνύει τη διαρκή τήρηση των σχετικών νομικών απαιτήσεων. Ακόμη, η Υπηρεσία Ερευνητικών και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων φροντίζει για την ενσωμάτωση στη λειτουργία του Ιδρύματος των αρχών της Εταιρικής Υπευθυνότητας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται σημαντικές δράσεις παρακολούθησης και καταγραφής βασικών δεικτών που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του Ομίλου και την εφαρμογή περιβαλλοντικών προγραμμάτων και διαδικασιών. Επιπροσθέτως, το ΠΙΟΠ μέσω του Μουσείου Περιβάλλοντος Στυμφαλίας και των δράσεων που λαμβάνουν χώρα σε αυτό επιδιώκει να συμβάλλει στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του κοινού και στην παρουσίαση της αλληλεξάρτησης ανθρώπου και φύσης, καθώς και της αρμονικής συνύπαρξής τους στη λεκάνη της Στυμφαλίας.

Το ΠΙΟΠ ανταποκρινόμενο στις σύγχρονες περιβαλλοντικές προκλήσεις, προχώρησε στην υιοθέτηση μιας νέας, ολοκληρωμένης και δυναμικής Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Πολιτικής. Η Πολιτική αυτή έχει εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος και έχει γίνει γνωστή σε όλους τους εργαζόμενους/συνεργάτες του Ομίλου μέσω του Intranet, ενώ έχει αναρτηθεί και στην ιστοσελίδα του ΠΙΟΠ. Είναι κατάλληλη για το Ίδρυμα, καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις των Προτύπων και ανασκοπείται σε τακτά χρονικά διαστήματα.

Η Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Πολιτική του ΠΙΟΠ, έχει ως εξής:

A. Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (ΠΙΟΠ) στο πλαίσιο των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης, όπως αυτές έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο της Τράπεζας Πειραιώς, και σύμφωνα με τους καταστατικούς του στόχους, επιδιώκει την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, μέσα στο πλαίσιο των δράσεων που αναλαμβάνει για τη διαφύλαξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

B. Το ΠΙΟΠ αναγνωρίζει ότι η πολιτιστική κληρονομιά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη τόσο με τις οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες, όσο και με το τοπίο και το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτό:

B.1 Δεσμεύεται, μέσω των θεματικών Μουσείων του και των ειδικών δράσεων ή προγραμμάτων (Εθνικών ή Διεθνών) που υλοποιεί, να αναδείξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, δίνοντας έμφαση στο ρόλο και τη σημασία τους αλλά και στις πρακτικές διαχείρισής τους για α) τη διαμόρφωση, ανάδειξη και προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος - τοπίου, το οποίο σήμερα είτε δημιουργείται μέσα από τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία, είτε διαφυλάσσεται ως πολιτιστική κληρονομιά (υλική και άυλη, βιομηχανική, κ.ά.) και β) την ανάπτυξη κοινωνικών και οικονομικών δραστηριοτήτων.

¹ ΦΕΚ Τεύχος Β' 4466/19.12.2017 Άρθρο 2 § 1, «Σκοπός του Ιδρύματος είναι: Η διαφώτιση της κοινωνίας για την ανάγκη της διατήρησης και της προστασίας της παραδοσιακής πολιτιστικής φυσιογνωμίας της χώρας μας και του φυσικού της περιβάλλοντος, παράλληλα με τη βιομηχανική της ανάπτυξη και η παρουσία ενεργού εφαρμογής προτύπων μεθόδων για την πραγματοποίησή τους».

B.2 Ενισχύει την περιβαλλοντική συνείδηση και προωθεί τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης και της ορθολογικής διαχείρισης των πόρων θεωρώντας ότι για την αντιμετώπιση των σύγχρονων περιβαλλοντικών προκλήσεων απαιτείται η συνέργεια της Πολιτείας, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών.

Γ. Με στόχο την αποτελεσματική διαχείριση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητές του και της βελτίωσης της ενεργειακής του επίδοσης, το ΠΙΟΠ έχει αναπτύξει Σύστημα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης και δεσμεύεται για:

1. τη συνεχή εφαρμογή τους στα Μουσεία και στους λοιπούς χώρους δραστηριοτήτων του με στόχο, μεταξύ άλλων, την πρόληψη της ρύπανσης, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, την εξοικονόμηση ενέργειας, την προμήθεια ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων και υπηρεσιών, τον ενεργειακά αποδοτικό σχεδιασμό των δραστηριοτήτων, εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και συστημάτων,
2. τη συμμόρφωση με τις εφαρμοστέες νομικές και άλλες κανονιστικές απαιτήσεις για το περιβάλλον και την ενέργεια που σχετίζονται με τις δραστηριότητες του Ιδρύματος και τις ενεργειακές του χρήσεις και καταναλώσεις,
3. τη διαρκή βελτίωση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής επίδοσης του Ιδρύματος,
4. τη δημοσίευση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών επιδόσεων του Ιδρύματος,
5. την υιοθέτηση περιβαλλοντικών και ενεργειακών σκοπών και στόχων, οι οποίοι επανεξετάζονται σε τακτική βάση
6. τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας των πληροφοριών και των αναγκαίων υλικών και ανθρώπινων πόρων για την επίτευξη των περιβαλλοντικών και ενεργειακών σκοπών και στόχων του Ιδρύματος
7. την υλοποίηση και αξιολόγηση περιβαλλοντικών και ενεργειακών προγραμμάτων που θα στοχεύουν στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων για την εξοικονόμηση ενέργειας και νερού, την προώθηση των ΑΠΕ, τη μείωση και την ανακύκλωση των αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση των υλικών, κ.λπ.
8. την τακτική επανεξέταση και επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής πολιτικής του υπό το πρίσμα πιθανών αλλαγών στις δραστηριότητες του Ιδρύματος καθώς και του εξωτερικού περιβάλλοντος.

Ως Εκπρόσωπος της Διοίκησης στο Σύστημα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης έχει ορισθεί ο επιστημονικός σύμβουλος του ΠΙΟΠ Κωνσταντίνος Καρτάλης, καθηγητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών σε θέματα περιβάλλοντος, ενέργειας και κλίματος. Με βάση αυτό το ρόλο, έχει τη γενική εποπτεία και είναι υπεύθυνος για τη διασφάλιση της συνεχούς εφαρμογής του τεκμηριωμένου ΣΠΕΔ σε όλο το Ίδρυμα.

4. Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΠΕΔ) του

ΠΙΟΠ

Τα Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΠΕΔ) που αναπτύχθηκαν στο ΠΙΟΠ είναι πλήρως τεκμηριωμένα σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κανονισμού 1221/2009 της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου (EMAS) και των Προτύπων ΕΛΟΤ EN ISO 14001 και 50001.

Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης (ΣΠΔ) εφαρμόζεται σε όλες τις οργανωτικές μονάδες του ΠΙΟΠ:

- Το κτήριο των Κεντρικών Γραφείων του ΠΙΟΠ στην Πλάκα
- Το Ιστορικό Αρχείο και τη Βιβλιοθήκη του ΠΙΟΠ στον Ταύρο
- Το πωλητήριο του ΠΙΟΠ στη Στοά Σπυρομήλιου
- Τα εννιά Μουσεία του Ιδρύματος στην ελληνική περιφέρεια.

Το Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΕΔ) εφαρμόζεται:

- Στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο
- Στο Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου, στην Αγία Παρασκευή Λέσβου.
- Στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας Τήνου

Τα Συστήματα παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την καταγραφή, παρακολούθηση και τελικά μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με τη λειτουργία των εγκαταστάσεων και τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ, καθώς και την βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων του Ιδρύματος.

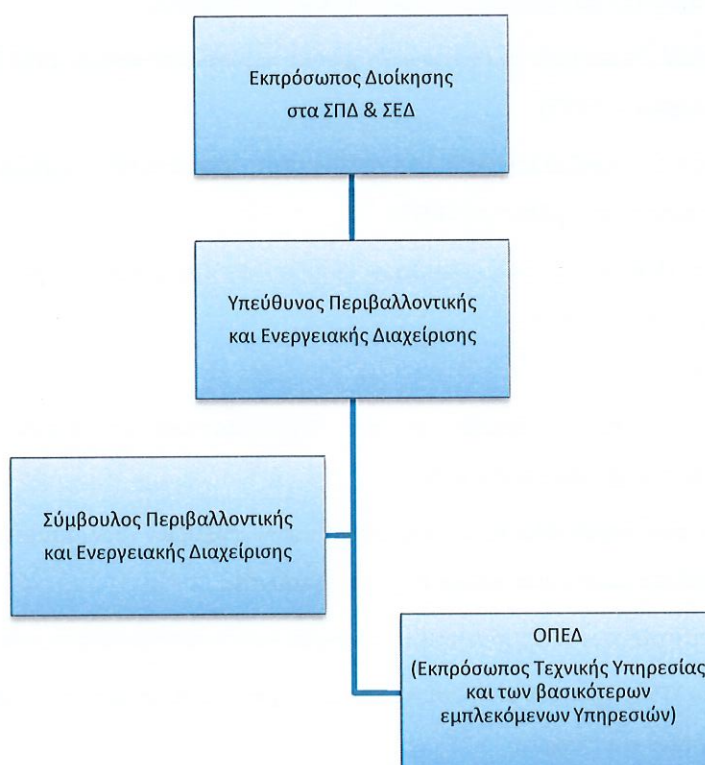
Το ΣΠΔ του ΠΙΟΠ αποτελείται από:

- Εγχειρίδιο Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης. Το Εγχειρίδιο περιγράφει συνοπτικά όλες τις λειτουργίες των ΣΠΕΔ του Ιδρύματος, αποδεικνύοντας ότι καλύπτονται όλες οι απαιτήσεις του κανονισμού της Ε.Ε.
- Διαδικασίες. Οι Διαδικασίες των ΣΠΕΔ είναι τα έγγραφα στα οποία καταγράφεται η σειρά ενεργειών που πρέπει να ακολουθείται για κάποια συγκεκριμένη δραστηριότητα. Καθορίζουν τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων, τον τρόπο τεκμηρίωσης της συγκεκριμένης δραστηριότητας και ανταλλαγής των απαραίτητων πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων, ενώ κάνουν αναφορά σε Οδηγίες Εργασίας και περιβαλλοντικά αρχεία, όπου είναι απαραίτητο.
- Οδηγίες Εργασίας. Οι Οδηγίες Εργασίας είναι τα έγγραφα στα οποία περιγράφεται λεπτομερειακά η κάθε εργασία από αυτές που προδιαγράφονται σε μια Διαδικασία.
- Έντυπα. Τα Έντυπα είναι τυποποιημένα έγγραφα ή ηλεκτρονικά αρχεία του ΠΙΟΠ που συμπληρώνονται από τους εργαζόμενους κατά την εφαρμογή των Διαδικασιών και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών. Αποτελούν αποδεικτικά στοιχεία ότι τα Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΣΠΕΔ) λειτουργούν αποτελεσματικά, ενώ παράλληλα χρησιμεύουν ως βάση για την ανάλυση των διαφόρων διεργασιών και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.

- Λοιπά Έγγραφα. Τα Λοιπά Έγγραφα είναι πρότυπα, προδιαγραφές, νομοθετήματα, κλπ., που είναι απαραίτητα για την εκτέλεση των περιβαλλοντικών διαδικασιών, καθώς και εσωτερικά έγγραφα του ΠΙΟΠ που υποστηρίζουν την εφαρμογή των ΣΠΕΔ (π.χ. έγγραφες Οδηγίες και Υπηρεσιακά Σημειώματα, Έντυπα του εφαρμοζόμενου Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας κλπ.).
- Περιβαλλοντική Δήλωση. Η Περιβαλλοντική Δήλωση του ΠΙΟΠ, η οποία συντάσσεται και επαληθεύεται σε ετήσια βάση, αποτελεί ουσιαστικά μια σύνοψη των αποτελεσμάτων εφαρμογής του Συστήματος κατά το προηγούμενο έτος και είναι διαθέσιμη σε κάθε ενδιαφερόμενο μέρος.

Η σχηματική απεικόνιση της οργανωτικής δομής των ΣΠΕΔ του ΠΙΟΠ παρουσιάζεται στην **Εικόνα 3**.

Ο Εκπρόσωπος της Διοίκησης στα ΣΠΕΔ, που ορίζεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΙΟΠ, έχει τη γενική εποπτεία των ΣΠΕΔ, εποπτεύει το σχεδιασμό και την εφαρμογή του, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η σωστή λειτουργία και συνεχής βελτίωσή του, και εισηγείται προς έγκριση την πολιτική περιβάλλοντος. Επίσης, ενημερώνει τη Διοίκηση για τα αποτελέσματα εφαρμογής των ΣΠΕΔ στο Ίδρυμα, ανασκοπεί τα ΣΠΕΔ, αποφασίζει για την αναγκαιότητα περαιτέρω βελτίωσής τους, και εγκρίνει τους Περιβαλλοντικούς και Ενεργειακούς Σκοπούς και Στόχους.

Σχήμα 3 - Οργανόγραμμα των ΣΠΕΔ του Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς

Για την εύρυθμη λειτουργία των ΣΠΕΔ έχει ορισθεί Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΥΠΕΔ) ο οποίος:

- Είναι υπεύθυνος σε καθημερινή βάση για την εφαρμογή και ορθή λειτουργία των ΣΠΕΔ.
- Συντονίζει την Ομάδα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης (ΟΠΕΔ).
- Εισηγείται, ως επικεφαλής της ΟΠΕΔ, για την υιοθέτηση περιβαλλοντικών και ενεργειακών σκοπών και στόχων καθώς και περιβαλλοντικών και ενεργειακών προγραμμάτων για την επίτευξή τους.

Για την εφαρμογή των ΣΠΕΔ στις διάφορες Κτηριακές Μονάδες του Ιδρύματος (Κτήριο Διοίκησης, Μουσεία, κλπ.) έχουν ορισθεί Συντονιστές Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης ανά κτήριο, με αρμοδιότητα το συντονισμό εφαρμογής των ΣΠΕΔ στην αντίστοιχη κτηριακή μονάδα.

Η εκτίμηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του ΠΙΟΠ και η γενική παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας εφαρμογής των προγραμμάτων ανακύκλωσης, εξοικονόμησης ενέργειας, κ.ά., γίνονται από τον Υπεύθυνο Εκτίμησης Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος, ο οποίος είναι ο Σύμβουλος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης, εξωτερικός συνεργάτης του ΠΙΟΠ.

Στην εφαρμογή των ΣΠΕΔ ο ΥΠΕΔ υποστηρίζεται από την ΟΠΕΔ, η οποία αποτελείται από τα ακόλουθα στελέχη:

- Τον ΥΠΕΔ ως επικεφαλής.
- Εκπρόσωπο της Υπηρεσίας Διοικητικής και Οικονομικής Υποστήριξης.
- Εκπρόσωπο Τεχνικών Υπηρεσιών (η εν λόγω Υπηρεσία οργανωτικά ανήκει στον Όμιλο Πειραιώς και διαθέτει συγκεκριμένα στελέχη στο ΠΙΟΠ).
- Υπεύθυνο Εκτίμησης Περιβαλλοντικού Αποτυπώματος (Σύμβουλος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης, εξωτερικός συνεργάτης του ΠΙΟΠ).
- Νομικό Συνεργάτη Περιβαλλοντικών Θεμάτων (Σύμβουλος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης, εξωτερικός συνεργάτης του ΠΙΟΠ).

Η ΟΠΕΔ πραγματοποιεί:

- Έλεγχο συμμόρφωσης του Ιδρύματος με την περιβαλλοντική και ενεργειακή νομοθεσία και άλλες περιβαλλοντικές και ενεργειακές απαιτήσεις.
- Αναγνώριση όλων των περιβαλλοντικών και ενεργειακών πλευρών των δραστηριοτήτων του ΠΙΟΠ και των αντίστοιχων περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλούνται.
- Αξιολόγηση και κατάταξη των περιβαλλοντικών πλευρών των δραστηριοτήτων του ΠΙΟΠ.
- Εισήγηση μέσω του ΥΠΕΔ προς τον Εκπρόσωπο της Διοίκησης συγκεκριμένων περιβαλλοντικών και ενεργειακών αντικειμενικών σκοπών και στόχων.
- Σύνταξη των Εκθέσεων Ανασκόπησης για την ανασκόπηση των ΣΠΕΔ από τον Εκπρόσωπο της Διοίκησης.

Αναλυτικότερα οι ευθύνες και αρμοδιότητες του προσωπικού και των συνεργατών του Ιδρύματος που διαχειρίζεται, εκτελεί, ελέγχει, επιβεβαιώνει κ.ά., δραστηριότητες, οι οποίες έχουν σημαντική επίπτωση στο περιβάλλον, περιγράφονται στις σχετικές διαδικασίες των ΣΠΕΔ, καθώς και στην περιγραφή των θέσεων εργασίας τους.

Το ΠΙΟΠ διασφαλίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των ΣΠΕΔ μέσω:

- Της διαρκούς υποστήριξης της Διοίκησης, η οποία έχει δεσμευτεί στην ακριβή συμμόρφωση με την περιβαλλοντική και ενεργειακή πολιτική.
- Της απόκτησης των μέσων (ικανότητες προσωπικού, εξοπλισμός, έλεγχοι κ.ά.) που χρειάζονται για την επίτευξη της περιβαλλοντικής και ενεργειακής επίδοσης που προδιαγράφει η πολιτική.
- Την τήρηση και εφαρμογή όλων όσων προδιαγράφονται στην τεκμηρίωση των ΣΠΕΔ.

5. Περιβαλλοντικές Πλευρές και Επιπτώσεις

Οι δραστηριότητες του ΠΙΟΠ χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένες Περιβαλλοντικές Πλευρές και Επιπτώσεις, για τις οποίες επιδιώκεται η αναγνώριση, η καταγραφή, η συστηματική παρακολούθηση και, τέλος, η διαχείρισή τους ούτως ώστε να μειώνεται το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Ως Περιβαλλοντικές Πλευρές ορίζονται οι επί μέρους δραστηριότητες, προϊόντα ή υπηρεσίες του ΠΙΟΠ (π.χ. η κατανάλωση ενέργειας και η έκλυση ρυπαντικών φορτίων, η χρήση εντύπων και χαρτιού, η κατανάλωση νερού και φυσικών πόρων, κλπ.), που μπορούν να αλληλοεπιδράσουν, άμεσα ή έμμεσα, με το φυσικό περιβάλλον προκαλώντας περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ως Περιβαλλοντική Επίπτωση ορίζεται κάθε αλλαγή στο περιβάλλον (θετική ή αρνητική) που προέρχεται από τις Περιβαλλοντικές Πλευρές του ΠΙΟΠ.

Εν γένει οι περιβαλλοντικές πλευρές και επιπτώσεις του ΠΙΟΠ διακρίνονται σε:

- Άμεσες, που συνδέονται με αυτήν καθ' αυτήν τη λειτουργία του Ιδρύματος, δηλαδή τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη λειτουργία των Μουσείων, του κτηρίου διοίκησης, του Πωλητηρίου και των κτηρίων του Ιστορικού Αρχείου και της Βιβλιοθήκης, από τις επαγγελματικές μετακινήσεις των στελεχών του, κλπ. Ως τέτοιες χαρακτηρίζονται η κατανάλωση ενέργειας και νερού, οι εκπομπές αερίων ρυπαντών, η κατανάλωση φυσικών πόρων, κλπ.
- Έμμεσες, οι οποίες σχετίζονται με το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των προϊόντων / υπηρεσιών που προμηθεύεται το Ίδρυμα για τη λειτουργία του (π.χ. οι εκπομπές αερίων ρυπαντών που σχετίζονται με την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώνεται στις Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ).

Στον Πίνακα 1, γίνεται μια αναλυτική παρουσίαση των περιβαλλοντικών πλευρών και επιπτώσεων του ΠΙΟΠ.

Οι περιβαλλοντικές αυτές επιπτώσεις αξιολογούνται από το ΠΙΟΠ ως προς τη σημαντικότητά τους λαμβάνοντας υπόψη το κανονιστικό πλαίσιο, τις απόλυτες τιμές των μετρήσιμων περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών (αέριοι ρύποι, ενεργειακές καταναλώσεις, ποσότητες απορριπτόμενων υλικών, κλπ.) και τις προτεραιότητες της Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Πολιτικής του Ιδρύματος. Πιο συγκεκριμένα, τα βασικά κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημαντικότητας των περιβαλλοντικών πλευρών και επιπτώσεων από το ΠΙΟΠ είναι περιβαλλοντικά, ενεργειακά και επιχειρηματικά, και περιλαμβάνουν τις ακόλουθες διαστάσεις:

- Νομοθετική Συμμόρφωση (συμμόρφωση με ισχύουσα εθνική, διεθνή, τοπική νομοθεσία και άλλες απαιτήσεις).
- Σοβαρότητα της επίπτωσης.
- Συχνότητα / Πιθανότητα να συμβεί και πεδίο αναφοράς (ποσοστό των Κτηριακών Μονάδων του ΠΙΟΠ που αφορά η συγκεκριμένη πλευρά).
- Δημόσια Εικόνα (επίπτωση στη δημόσια εικόνα και στα ενδιαφερόμενα μέρη).

Κάθε περιβαλλοντική πλευρά/ επίπτωση του Ιδρύματος αξιολογείται, σε τουλάχιστον ετήσια βάση, ως προς τα προαναφερθέντα κριτήρια σε 5-βάθμια κλίμακα βαθμολόγησης (από το 1 μέχρι το 5). Τα κριτήρια θεωρούνται ίσης σημαντικότητας και με βάση την παραδοχή αυτή υπολογίζεται τελικά ο Συνολικός Βαθμός Σημαντικότητας (ΣΒΣ) κάθε Περιβαλλοντικής Πλευράς / Επίπτωσης. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις με ΣΒΣ μεγαλύτερο του 3 θεωρούνται σημαντικές και απαιτείται η υιοθέτηση άμεσων ενεργειών για τον περιορισμό και τον έλεγχό τους. Περιβαλλοντικές επιπτώσεις με ΣΒΣ μεγαλύτερο του 2 και μικρότερο ή ίσο του 3 θεωρούνται ως μέσης σημαντικότητας και θα πρέπει μεσοπρόθεσμα να σχεδιαστούν ενέργειες για τον έλεγχο και περιορισμό τους. Τέλος, περιβαλλοντικές επιπτώσεις με ΣΒΣ μικρότερο ή ίσο του 2, θεωρούνται μικρής σημαντικότητας, η υιοθέτηση ενεργειών περιορισμού τους ή/και ο έλεγχός τους είναι χρήσιμος, όμως δεν απαιτούνται άμεσα. Εν γένει οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές πλευρές/επιπτώσεις από τις δραστηριότητες του Ιδρύματος θεωρείται ότι είναι:

- Η **κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας** και οι συνεπαγόμενες εκπομπές αερίων ρυπαντών και λοιπών περιβαλλοντικών φορτίων.
- Η **κατανάλωση καυσίμων** για θέρμανση χώρων, λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού (εφεδρικά Ηλεκτροπαραγωγά Ζεύγη, αντλίες κλπ.) και στις επαγγελματικές μετακινήσεις (κυρίως με επιβατικά Ι.Χ. οχήματα) και οι συνεπαγόμενες εκπομπές αερίων ρυπαντών.
- Η **κατανάλωση και διαχείριση αναλωσίμων** και κυρίως **του χαρτιού** ιδιαίτερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του Ιδρύματος.
- Οι εκλύσεις **φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου** από τις εγκαταστάσεις ψύξης και κλιματισμού.

Πίνακας 1 - Περιβαλλοντικές πλευρές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ

Περιβαλλοντική Πλευρά	Περιβαλλοντική Επίπτωση	Σημασία	Κατηγοριοποίηση
Κατανάλωση ηλεκτρισμού στα κτήρια	Ανάληψη φυσικών πόρων για την παραγωγή ηλεκτρισμού	3,25	Άμεσες
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με την παραγωγή ηλεκτρισμού	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CO ₂	3,25	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CH ₄	3,25	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση N ₂ O	3,25	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση SO ₂	3,25	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση NO _x	3,25	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση PM	3,25	Έμμεσες
	Ρύπανση υδατικών πόρων	3,25	Έμμεσες
	Ρύπανση εδάφους	3,25	Έμμεσες
Κατανάλωση πετρελαιοειδών στα κτήρια (για θέρμανση χώρων και λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού)	Ανάληψη φυσικών πόρων	2,75	Άμεσες
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με την κατανάλωση πετρελαίου στα κτήρια	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CO ₂	2,75	Άμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CH ₄	2,75	Άμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση N ₂ O	2,75	Άμεσες

Περιβαλλοντική Πλευρά	Περιβαλλοντική Επίπτωση	Σημασία	Κατηγοριοποίηση
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση SO ₂	2,75	Άμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση NO _x	2,75	Άμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση PM	2,75	Άμεσες
Συντήρηση κλιματιστικών	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από την έκλυση εκπομπών φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου	2,75	Άμεσες
	Συμβολή στην καταστροφή της οζονόσφαιρας του όζοντος από την έκλυση εκπομπών CFCs	2,5	Άμεσες
Κατανάλωση καυσίμων για επαγγελματικές μετακινήσεις με οχήματα	Ανάλωση φυσικών πόρων	2,25	Άμεσες
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με τις επαγγελματικές μετακινήσεις με οχήματα	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CO ₂	2,25	Άμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CH ₄	2,25	Άμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση N ₂ O	2,25	Άμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση SO ₂	2,25	Άμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση NO _x	2,25	Άμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση PM	2,25	Άμεσες
Κατανάλωση καυσίμων για επαγγελματικές μετακινήσεις με αεροπλάνα	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,75	Άμεσες / Έμμεσες
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με τις επαγγελματικές μετακινήσεις με αεροπλάνα	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CO ₂	1,75	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CH ₄	1,75	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση N ₂ O	1,75	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση SO ₂	1,75	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση NO _x	1,75	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση PM	1,75	Έμμεσες
Κατανάλωση καυσίμων για επαγγελματικές μετακινήσεις με άλλα μέσα (τρένα, πλοία, λεωφορεία)	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,5	Άμεσες / Έμμεσες
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με επαγγελματικές μετακινήσεις με άλλα μέσα (τρένα, πλοία, λεωφορεία)	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CO ₂	1,5	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση CH ₄	1,5	Έμμεσες
	Συμβολή στο φαινόμενο του θερμοκηπίου από έκλυση N ₂ O	1,5	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση SO ₂	1,5	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση NO _x	1,5	Έμμεσες
	Ρύπανση της ατμόσφαιρας από έκλυση PM	1,5	Έμμεσες
	Ρύπανση υδατικών πόρων	1,5	Έμμεσες
Κατανάλωση νερού στις Κτηριακές Μονάδες	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,75	Άμεσες
Αστικά υγρά απόβλητα από τις Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ελεγχόμενης διαχείρισής τους	2,25	Άμεσες / Έμμεσες
Χρήση καθαριστικών υλικών στα κτήρια	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ελεγχόμενης διαχείρισής τους	2	Άμεσες
Χρήση χημικών στο εργαστήριο συντήρησης αρχαιολογικού υλικού	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ελεγχόμενης διαχείρισής τους	1	Άμεσες
Κατανάλωση χαρτιού εκδόσεων	Ανάλωση φυσικών πόρων	2,75	Άμεσες
Κατανάλωση χαρτιού επικοινωνίας, προβολής	Ανάλωση φυσικών πόρων	2,75	Άμεσες

Περιβαλλοντική Πλευρά	Περιβαλλοντική Επίπτωση	Σημασία	Κατηγοριοποίηση
Κατανάλωση χαρτιού από προϊόντα	Ανάλωση φυσικών πόρων	2,25	Άμεσες
Κατανάλωση αναλώσιμου χαρτιού	Ανάλωση φυσικών πόρων	2,25	Άμεσες
Κατανάλωση μελανιών και τόνερ	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,5	Άμεσες
Προμήθεια / χρήση ηλεκτρονικού εξοπλισμού	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,25	Άμεσες
Προμήθεια / χρήση ηλεκτρικού εξοπλισμού	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,25	Άμεσες
Προμήθεια / χρήση αναλωσίμων γραφείου	Ανάλωση φυσικών πόρων	2	Άμεσες
Προμήθεια / χρήση επίπλων γραφείου	Ανάλωση φυσικών πόρων	1,25	Άμεσες
Στερεά απόβλητα αστικού τύπου	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	2	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – χαρτί	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	2,25	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – τόνερ και μελάνια	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1,75	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – φορητές μπαταρίες	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1, 5	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – λαμπτήρες	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1, 5	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1, 5	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – παλαιά έπιπλα	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1, 5	Άμεσες
Στερεά απόβλητα – από κατασκευές/ ανακαινίσεις κτηρίων	Ρύπανση του αποδέκτη σε περίπτωση μη ασφαλούς διαχείρισής τους	1,5	Άμεσες
Θόρυβος	Όχληση σε γειτνιάζοντες φυσικούς ή ανθρωπογενείς αποδέκτες	1,75	Άμεσες

6. Αναγνώριση και Αξιολόγηση Απειλών και Ευκαιριών

Σύμφωνα με τη σχετική διαδικασία, πραγματοποιήθηκε από το ΠΙΟΠ συγκέντρωση και εξέταση στοιχείων για την αναγνώριση απειλών² & ευκαιριών³ που είναι δυνατόν να επηρεάσουν τη λειτουργία του Ιδρύματος, με συνέπειες στις περιβαλλοντικές και ενεργειακές του επιδόσεις και στην αποτελεσματικότητα των ΣΠΕΔ, από:

- Μεταβολές στις εξωτερικές περιβαλλοντικές συνθήκες οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του ΠΙΟΠ.
- Αλλαγές που δρομολογούνται στο κανονιστικό πλαίσιο και οι οποίες είναι δυνατόν να επηρεάσουν επί μέρους δραστηριότητες που ασκεί το ΠΙΟΠ.
- Ευρύτερες τεχνολογικές ή οικονομικές εξελίξεις οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργία του συνόλου ή επί μέρους δραστηριοτήτων του ΠΙΟΠ.
- Δυνητικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης με αφετηρία εξωτερικούς παράγοντες.
- Ειδικές συνθήκες κτηριακών εγκαταστάσεων του ΠΙΟΠ από τις οποίες δυνητικά μπορούν να προκύψουν δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- Άλλες εξωτερικές συνθήκες.

Στη συνέχεια έγινε προσδιορισμός των πιθανών απειλών και ευκαιριών λαμβάνοντας υπόψη τις ασκούμενες δραστηριότητες του ΠΙΟΠ, αλλά και τις μεταβολές των εξωτερικών συνθηκών (περιβαλλοντικών, οικονομικών, τεχνολογικών, κανονιστικών, κλπ.), αξιολόγηση της σημαντικότητάς τους, στη βάση 3βάθμιας ποιοτικής κλίμακας (υψηλή, μέτρια, χαμηλή σημαντικότητα).

Με την εφαρμογή της συγκεκριμένης διαδικασίας διασφαλίζεται ότι σημαντικές απειλές και ευκαιρίες εντοπίζονται έγκαιρα και λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό των κατάλληλων προληπτικών ενεργειών και την κατάρτιση σχετικών Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων.

Πιο συγκεκριμένα, η Αναγνώριση και Αξιολόγηση Απειλών και Ευκαιριών για το ΠΙΟΠ, παρουσιάζεται παρακάτω:

- **Επίδραση της κλιματικής κρίσης:** αύξηση ενεργειακών αναγκών ψύξης και θέρμανσης, μείωση αναγκών θέρμανσης κτιριακών μονάδων ΠΙΟΠ τους χειμερινούς μήνες, μεγάλη έκθεση στα καιρικά φαινόμενα καθώς τα Μουσεία βρίσκονται στην περιφέρεια.
- **Επίδραση των αλλαγών στη νομοθεσία**
- **Βιοποικιλότητα και επιχειρηματικότητα:** Η απόκτηση εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε ζητήματα για τη διατήρηση/αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και τη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, αναμένεται να δώσει προστιθέμενη αξία για το ΠΙΟΠ.

² Ως **Απειλές** ορίζονται δυνητικές δυσμενείς καταστάσεις οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν επί μέρους δραστηριότητες, ή κτηριακές υποδομές του ΠΙΟΠ με αρνητικές επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις ή/και στην περιβαλλοντική αποτελεσματικότητα των ΣΠΕΔ. Για παράδειγμα, η κλιματική αλλαγή είναι δυνατόν να αυξήσει τις ανάγκες ψύξης και επομένως κατανάλωσης ενέργειας κατά τη θερινή περίοδο στα κτήρια του ΠΙΟΠ.

³ Ως **Ευκαιρίες** ορίζονται δυνητικές ευεργετικές καταστάσεις οι οποίες μπορούν να επηρεάσουν επί μέρους δραστηριότητες, ή κτηριακές υποδομές του ΠΙΟΠ, με θετικές επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις ή/και στην περιβαλλοντική αποτελεσματικότητα των ΣΠΕΔ. Για παράδειγμα, η υιοθέτηση από το ΠΙΟΠ ή από την Πολιτεία, μιας φιλόδοξης συμφωνίας για την κλιματική αλλαγή είναι δυνατόν να δημιουργεί ευκαιρίες για των εξεύρεση χρηματικών πόρων για την πλήρη ενεργειακή θωράκιση των κτηρίων των Μουσείων του ΠΙΟΠ στην περιφέρεια.

- **Η κοινωνικοοικονομική κρίση:** συνέπειες στις περιβαλλοντικές επιδόσεις του ΠΙΟΠ και στην αποτελεσματικότητα των ΣΠΕΔ.
- **Οργανωτικές και δομικές αλλαγές στην Τράπεζα Πειραιώς:** Η μείωση προϋπολογισμού, ο οποίος θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την υλοποίηση περιβαλλοντικών προγραμμάτων ενδεχομένως να προκαλέσει καθυστερήσεις σε αυτά. Τέλος η εφαρμογή προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου επηρεάζει αρνητικά την στελέχωση των ΣΠΕΔ με αποτέλεσμα την ολοένα και δυσκολότερη παρακολούθηση και τήρηση των σχετικών διαδικασιών. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι ο π/υ της Τ.Υ. ΠΙΟΠ έχει μειωθεί 40% από το 2019 ενώ οι συμβάσεις των FM των κτηρίων έχουν μειωθεί κατά 50% από το 2019 λόγω εξοικονόμησης.
- **Αύξηση επισκεψιμότητας στα Μουσεία και τα κτήρια του ΠΙΟΠ λόγω του πολλαπλασιασμού των δράσεων:** Η αύξηση αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα την επιβάρυνση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του οργανισμού αλλά και σημαντική οικονομική επιβάρυνση λόγω των αυξημένων ενεργειακών αναγκών. Ωστόσο παρουσιάζεται και η ευκαιρία του πολλαπλασιασμού των ατόμων που θα λάβουν ενημέρωση για τις περιβαλλοντικές δράσεις του ΠΙΟΠ, γεγονός που μεταφράζεται σε εντονότερη διάχυση και προβολή των ΣΠΕΔ του ΠΙΟΠ.
- **Μεταβολή των τιμών καυσίμων και ηλεκτρικής ενέργειας, αύξηση κόστους δικαιωμάτων εκπομπών συστήματος εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών:** Σημαντική αύξηση των τιμών ενεργειακών προϊόντων αποτελεί κίνητρο για την υλοποίηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας. Πιθανή μείωση των τιμών ενεργειακών προϊόντων αποτελεί αντικίνητρο για την υλοποίηση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας, καθώς αυξάνει την περίοδο αποπληρωμής.
- **Μεταβολή μείγματος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (λόγω απολιγνιτοποίησης):** Πιθανή μείωση εκπομπών από τη χρήση ηλεκτρικής ενέργειας. Πιθανή μεταβολή τιμών εγγυήσεων προέλευσης ενέργειας.
- **Αργή επαναφορά στα νούμερα επισκεπτών προ της πανδημίας, εντός πενταετίας όπως εκτιμάται από μουσειακούς οργανισμούς παγκοσμίως.**
- **Δυνατότητα ενεργειακών αναβαθμίσεων κτηρίων του ΠΙΟΠ μέσα από τους πόρους του νέου ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης κλπ:** Πιθανή μείωση του ενεργειακού αποτυπώματος του ΠΙΟΠ.

7. Ενδιαφερόμενα Μέρη

Το ενδιαφερόμενα μέρη με τα οποία επικοινωνεί το ΠΙΟΠ για περιβαλλοντικά και ενεργειακά ζητήματα και για τα ΣΠΔ και ΣΕΔ καθώς και οι σχετικές ανάγκες, προσδοκίες και απαιτήσεις αυτών και ο τρόπος κάλυψής τους καταγράφονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Ενδιαφερόμενο Μέρος	Απαιτήσεις/Προσδοκίες	Κάλυψη	Τρόπος Κάλυψης
Κεντρική διοίκηση, δημόσιες αρχές, ελεγκτικοί φορείς, αποδέκτες καταστάσεων επικινδυνότητας (π.χ. Πυροσβεστική Υπηρεσία), Εποπτικές και Κανονιστικές Αρχές, Τοπική Αυτοδιοίκηση	Αδειοδότηση – Έλεγχος Νομοθετικής Συμμόρφωσης	Πλήρης	Οι απαιτήσεις / προσδοκίες που συνιστούν υποχρεώσεις συμμόρφωσης καθώς και ο τρόπος κάλυψης τους αναφέρονται στη ΔΠΕΔ01 και στα Έντυπα ΕΔΠΕΔ0101 και ΕΔΠΕΔ0102
Διοίκηση ΠΙΟΠ / Τρ.Π.	Νομοθετική Συμμόρφωση. Περιβαλλοντικές και ενεργειακές επιδόσεις και οικονομικά οφέλη από την εφαρμογή των σχετικών δράσεων. Διατήρηση πιστοποιήσεων ΣΠΕΔ. Προβολή του περιβαλλοντικού έργου και των σχετικών δράσεων του ΠΙΟΠ.	Πλήρης	Ενημέρωση μέσω της συνεδρίασης του Δ.Σ. του ΠΙΟΠ και μέσω του εκπροσώπου της Διοίκησης στο ΣΠΕΔ. Έκθεση Βιωσιμότητας Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς
Διεθνείς Οργανισμοί (π.χ. FTSE, CRI κ.λπ.), ΜΜΕ, Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, Τοπική Αυτοδιοίκηση, Επισκέπτες Μουσείων, Βιβλιοθήκης και Ιστορικού Αρχείου, Προμηθευτές, Εργαζόμενοι	Ενημέρωση σχετικά με ζητήματα που άπτονται της επαφής/συνεργασίας τους με το ΠΙΟΠ. Δείκτες Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Επίδοσης.	Μερική (εργαζόμενοι, προμηθευτές επισκέπτες μουσείων, ΜΜΕ, διεθνείς οργανισμοί μέσω του reporting της Τράπεζας Πειραιώς.	Περιβαλλοντική Δήλωση ΠΙΟΠ, Έκθεση Βιωσιμότητας Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς Συμπλήρωση σχετικών δεικτών και ερωτηματολογίων.
Προμηθευτές υλικών, εξοπλισμού, Υπεργολάβοι, Εξωτερικοί Σύμβουλοι, Μελετητές, κλπ.	Ενημέρωση για διαγωνισμούς που προκηρύσσονται από το ΠΙΟΠ. Έργα με τεχνικές προδιαγραφές ενεργειακού και	Πλήρης	Προκηρύξεις διαγωνισμών με συγκεκριμένες τεχνικές προδιαγραφές προσανατολισμένες σε ενεργειακά και περιβαλλοντικά θέματα.

	περιβαλλοντικού χαρακτήρα. Τήρηση των σχετικών κριτηρίων αξιολόγησης.		
Συντηρητές ενεργειακού εξοπλισμού	Ενημέρωση σχετικά με τις προδιαγραφές για την καλή λειτουργία και συντήρηση του ενεργειακού εξοπλισμού και συστημάτων των Μουσείων που εντάσσονται στο ISO 50001	Πλήρης	Υπογεγραμμένες συμβάσεις και επικοινωνία σύμφωνα με όσο αναφέρονται στην Διαδικασία ΔΠΕΔ03.
Επισκέπτες Μουσείων, Βιβλιοθήκης και Ιστορικού Αρχείου, Εργαζόμενοι	Ενημέρωση σχετικά με ζητήματα που άπτονται της επαφής τους με το ΠΙΟΠ και δράσεις περιβαλλοντικού και ενεργειακού χαρακτήρα που υλοποιεί το ΠΙΟΠ	Πλήρης	Περιβαλλοντική Δήλωση ΠΙΟΠ, Έκθεση Βιωσιμότητας Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς. Δελτία τύπου Αναρτήσεις στο site του ΠΙΟΠ.
Εξωτερικοί επαληθευτές – φορείς πιστοποίησης	Τήρηση των απαιτήσεων των σχετικών προτύπων και των διαδικασιών των συστημάτων. Αδειοδότηση – Έλεγχος Νομοθετικής Συμμόρφωσης	Πλήρης	Εφαρμογή και λειτουργία διαχειριστικών συστημάτων. Υλοποίηση εξωτερικών επιθεωρήσεων.
Μουσειακά Ιδρύματα, Πολιτιστικοί Φορείς	Τήρηση απαιτήσεων για συντήρηση/διατήρηση μουσειακών εκθεμάτων κατά τη διάρκεια εκθέσεων	Πλήρης	Υπογραφή αναλυτικών συμβάσεων με τους συνεργαζόμενους φορείς έπειτα από επιτόπιο έλεγχο των χώρων, καθώς και ασφαλιστήρια συμβόλαια για την κάλυψη των εκθέσεων.

Για τον προσδιορισμό και την κάλυψη των απαιτήσεων των ενδιαφερόμενων μερών το ΠΙΟΠ ακολουθεί την πολιτική και τις δράσεις του Ομίλου (<https://www.piraeusholdings.gr/el/investors/financials/annual-reports>) ⁴.

Ο Όμιλος Πειραιώς Financial Holdings (εφεξής «Όμιλος») ορίζει ως βασικά ενδιαφερόμενα μέρη τα φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα των οποίων οι εύλογες προσδοκίες και τα συμφέροντα θα επηρεαστούν σημαντικά από τη λειτουργία του, αλλά και εκείνους των οποίων οι ενέργειες εύλογα θεωρείται ότι θα επηρεάσουν την ικανότητα του Ομίλου να επιτυγχάνει τους στόχους του τόσο σχετικά με την Ενεργειακή και Περιβαλλοντική του Επίδοση και το ΣΠΕΔ όσο και γενικά να υλοποιεί με επιτυχία τις στρατηγικές του. Αυτά περιλαμβάνουν:

⁴ <https://www.piraeusholdings.gr/~media/Com/2024/Files/Investors/Financials/annual-reports/Stakeholder-Dialogue-2023.pdf>

- A. Πελάτες
- B. Ανθρώπινο Δυναμικό
- Γ. Επενδυτική Κοινότητα
- Δ. Εποπτικές και Κανονιστικές Αρχές και αρχές αδειοδότσεων
- Ε. Φορείς Κοινωνίας, Πολιτισμού, Περιβάλλοντος και Διεθνείς Οργανισμοί
- ΣΤ. Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας
- Ζ. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
- Η. Προμηθευτές/Πάροχοι Υπηρεσιών

Ο Όμιλος επιδιώκει μία ουσιαστική διαδικασία διαλόγου με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Είναι σε συνεχή επικοινωνία με αυτά προκειμένου να αναγνωρίζει τις ανάγκες και τις προσδοκίες το, και συνεργάζεται έγκαιρα και υπεύθυνα με αυτά ώστε να ανταποκρίνεται σε αυτές. Έτσι, μέσω του διαλόγου που συνεχίστηκε και τα προηγούμενα έτη, ο Όμιλος αναγνώρισε τα πιο σημαντικά θέματα για τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις προσδοκίες τους οι οποίες μεταξύ άλλων περιλαμβάνουν:

- τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής επίδοσης/Μείωση του περιβαλλοντικού και ενεργειακού αποτυπώματος του Ομίλου/ Ανταπόκριση του Ομίλου στις μεγάλες περιβαλλοντικές προκλήσεις (κλιματική αλλαγή και μείωση της βιοποικιλότητας)
- την ενίσχυση της εταιρικής υπευθυνότητας και ανάπτυξης δεσμών με την κοινωνία, το περιβάλλον και τον πολιτισμό παράλληλα με δράσεις υποστήριξης σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και σε περιβαλλοντικά προβλήματα
- την τήρηση του θεσμικού πλαισίου
- την παροχή στοιχείων και πληροφοριών και τη σύνταξη εκθέσεων σχετικά και με θέματα ενέργειας και περιβάλλοντος (π.χ. Ετήσιες εκθέσεις βιωσιμότητας που δημοσιεύουν δεδομένα περιβαλλοντικών επιδόσεων)
- την περιορισμένη χρήση πεπερασμένων πόρων (ενέργεια, νερό και χαρτί)
- τη βελτίωση της μέτρησης της κατανάλωσης πόρων
- την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κοινωνικών κριτηρίων σε χρηματοδοτούμενα έργα, επενδύσεις και προϊόντα προμηθευτών
- την ανάπτυξη στρατηγικών για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και των περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων από τη λειτουργία του Ομίλου,
- την ελαχιστοποίηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων (αποβλήτων και εκπομπών)
- την εφαρμογή διαδικασιών διαχείρισης φυσικών κινδύνων και κινδύνων μετάβασης που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή
- τη συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας, μέσω της χρηματοδότησης κλάδων που συνεισφέρουν θετικά στην οικονομία, την κοινωνία και το περιβάλλον

- την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων για βιοποικιλότητα και επιχειρηματικότητα και ενίσχυση του κοινωνικού ιστού Υποστήριξη περιβαλλοντικών δράσεων

Ο Όμιλος έχει αναπτύξει τους κατάλληλους μηχανισμούς προκειμένου να αλληλεπιδρά με τα ενδιαφερόμενα μέρη και να καλύπτει τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους σε θέματα σχετιζόμενα με το Περιβάλλον την Ενέργεια και εν γένει τη βιώσιμη ανάπτυξη όπως Δράσεις εταιρικής υπευθυνότητας, Εκθέσεις Βιώσιμης Ανάπτυξης & Δραστηριοτήτων, Ετήσιες δημοσιεύσεις περιβαλλοντικών και ενεργειακών επιδόσεων, συμμόρφωση με την Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Νομοθεσία, συνεχής παρακολούθηση ευρωπαϊκών και διεθνών πρωτοβουλιών αειφορίας για έγκαιρη προσαρμογή σε νέες απαιτήσεις ή ρυθμιστικό πλαίσιο.

Αναλυτικά για την επικοινωνία του Ομίλου Πειραιώς Financial Holdings με τα ενδιαφερόμενα μέρη, βλ.: www.piraeusholdings.gr>Ενημέρωση Επενδυτών>Οικονομικά Στοιχεία>Ετήσιες Εκθέσεις>2023

8. Εφαρμοστές Νομικές Απαιτήσεις

Η διαδικασία αξιολόγησης της συμμόρφωσης του ΠΙΟΠ με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις για το περιβάλλον και την ενέργεια οργανώνεται με τη συνδρομή της ειδικής Βάσης Δεδομένων Περιβαλλοντικής Νομοθεσίας & Νομολογίας (ΒΔΠΝ&Ν), η οποία τηρείται στην Πειραιώς Financial Holdings. Νομοθετικές πράξεις, κατευθυντήριες οδηγίες, σημαντικές δικαστικές αποφάσεις, νομικές γνωμοδοτήσεις και συναφή έγγραφα που αφορούν στη ρύθμιση των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία και την εν γένει δραστηριότητα του Οργανισμού, καταχωρίζονται σε αντίστοιχες θεματικές ενότητες (π.χ. απόβλητα, κλίμα, προστασία φύσης). Η ΒΔΠΝ&Ν περιλαμβάνει και θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος, που καθορίζουν διεθνώς τις κατευθύνσεις της περιβαλλοντικής προστασίας και της αειφόρου ανάπτυξης (π.χ. SDGs, Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα και επιχειρήσεις, βιώσιμη χρηματοδότηση/ταξινόμια). Ειδικές θεματικές ενότητες αφορούν τη διασύνδεση Πολιτισμού-Περιβάλλοντος-Αειφόρου Ανάπτυξης και την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων.

Αναλυτικά οι νομοθετικές απαιτήσεις σημειώνονται στο σχετικό έντυπο και στο προσάρτημά του.

Η Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Πολιτική βρίσκεται αναρτημένη στον ιστότοπο το ΠΙΟΠ (<https://www.pior.gr/el/idrima/perivallontiki-politiki.aspx>). Η Περιβαλλοντική και Ενεργειακή Πολιτική αξιολογήθηκε κατά τη διάρκεια της ανασκόπησης και κρίνεται ότι καλύπτει πλήρως τις απαιτήσεις των σχετικών προτύπων.

Κατά το προηγούμενο έτος, οι βασικές αλλαγές στις νομοθετικές εξελίξεις αφορούν:

- Νέους Κανονισμούς για ψυκτικά μέσα:

Κανονισμός (ΕΕ) 2024/573 για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου και κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 517/2014 βάσει του οποίου απαγορεύεται από την 1η Ιανουαρίου 2025 η χρήση φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου, με δυναμικό υπερθέρμανσης του πλανήτη ίσο ή μεγαλύτερο των 2 500, για τη συντήρηση ή την επισκευή οποιουδήποτε ψυκτικού εξοπλισμού.

Κανονισμός (ΕΕ) 2024/590 για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1005/2009 βάσει του οποίου απαγορεύεται η παραγωγή, διάθεση στην αγορά και η χρήση υδροχλωροφθοριοανθρακών (HFC) είτε αυτούσιων είτε εντός προϊόντων και εξοπλισμού.

Οι ως άνω κανονισμοί έχουν άμεση εφαρμογή.

- Νέα Οδηγία 2023/959 για την Ενεργειακή Απόδοση (π.χ. Ανακαινίσεις για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, με στόχο τα κτήρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, Θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών για τα κτήρια, τις οδικές μεταφορές και πρόσθετους τομείς - αύξηση τιμών καυσίμων).
- Υπουργικές Αποφάσεις για πυροπροστασία ακινήτων εντός ή πλησίον δασικών εκτάσεων

Οι υποχρεώσεις και δεσμεύσεις του ΠΙΟΠ απορρέουν κυρίως από τις ρυθμίσεις για:

- την επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση υλικών, όπως συσκευασιών, πλαστικού, χαρτιού, ηλεκτρικών στηλών/συσσωρευτών, μελανιών και τόνερ εκτυπωτών, ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, εξοπλισμού γραφείου, αποβλήτων ελαίων,
- την καταχώριση κτηρίων με Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) στο Ηλεκτρονικό Μητρώο Αποβλήτων (ΗΜΑ),
- τη συντήρηση και τις τεχνικές εργασίες επί εξοπλισμού που λειτουργεί με φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου (Κανονισμός 517/2014, ΚΥΑ 18694/2012) και με ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος (Κανονισμός 1005/2009, ΚΥΑ 37411/2007),
- τη συντήρηση και την επιθεώρηση συστημάτων θέρμανσης και κλιματισμού και τη λειτουργία εφεδρικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής,
- την εξοικονόμηση ενέργειας στα κτίρια και τη διενέργεια ενεργειακών ελέγχων,
- την αποφυγή της υπέρβασης των ορίων θορύβου από τη λειτουργία εγκαταστάσεων,
- την πρόληψη της πρόκλησης περιβαλλοντικής ζημίας,
- την περιβαλλοντική αδειοδότηση κτηρίων γραφείων μεγάλης επιφάνειας,
- την αδειοδότηση δραστηριοτήτων εντός προστατευόμενων περιοχών,
- τη δημοσιοποίηση περιβαλλοντικών πληροφοριών και πληροφοριών σχετικά με τις δράσεις για το κλίμα.

Στο πλαίσιο ανταπόκρισης στις περιβαλλοντικές και ενεργειακές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις της, το ΠΙΟΠ, μεταξύ άλλων,

- υλοποιεί προγράμματα επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης, σε συνεργασία με Συλλογικά Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης, αδειοδοτημένους (για τα επικίνδυνα απόβλητα) Συλλέκτες και βιομηχαίες ανακύκλωσης,
- έχει καταχωρίσει τα κτήρια γραφείων της που διαθέτουν ΠΠΔ στο ΗΜΑ,
- συνεργάζεται με εξειδικευμένες, πιστοποιημένες επιχειρήσεις για τη συντήρηση του εξοπλισμού της και υποβάλλει τα προβλεπόμενα Δελτία Ελέγχου στις αρμόδιες Αρχές,
- μεριμνά για την αδειοδότηση/τη σύννομη λειτουργία του εξοπλισμού της, με την υποβολή και των σχετικά προβλεπόμενων υπεύθυνων δηλώσεων,
- διαθέτει ΠΠΔ και ΑΕΠ για ορισμένα κτήρια Μουσείων,

- δημοσιοποιεί περιβαλλοντικές και ενεργειακές πληροφορίες και πληροφορίες για το κλίμα και τις σχετικές δράσεις της σε Εκθέσεις της

9. Περιβαλλοντικοί και Ενεργειακοί Σκοποί και Στόχοι – Περιβαλλοντικά και Ενεργειακά Προγράμματα

Στα πλαίσια εφαρμογής των ΣΠΕΔ και σε ετήσια βάση το ΠΙΟΠ θέτει περιβαλλοντικούς και ενεργειακούς σκοπούς και στόχους μέσω συγκεκριμένης Διαδικασίας. Επιδιώκεται η συστηματική παρακολούθηση και ο περιορισμός των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις δραστηριότητες του Ιδρύματος, αποσκοπώντας με τον τρόπο αυτό στη συνεχή βελτίωση της περιβαλλοντικής και ενεργειακής του επίδοσης. Η επίτευξη των περιβαλλοντικών και ενεργειακών αυτών στόχων γίνεται μέσω της υλοποίησης συγκεκριμένων περιβαλλοντικών και ενεργειακών προγραμμάτων, για τα οποία προϋπολογίζονται οι απαραίτητοι χρηματικοί πόροι και ενεργοποιείται το κατάλληλο προσωπικό. Στον **Πίνακα 3** συνοψίζονται οι βασικοί περιβαλλοντικοί και ενεργειακοί στόχοι και τα αντίστοιχα περιβαλλοντικά και ενεργειακά προγράμματα του ΠΙΟΠ για το 2024.

Τίθεται πλέον ως baseline σύγκρισης για την επίτευξη των στόχων αλλά και για την εν γένει στοχοθεσία του ΠΙΟΠ το έτος 2022 καθώς έχει πλέον αποκατασταθεί η ροή επισκεπτών και η κανονική λειτουργία των Μουσείων από το 2022, η οποία είχε διακοπεί για μεγάλα χρονικά διαστήματα τα έτη 2020-2021 λόγω ειδικών συνθηκών λόγω της πανδημίας COVID-19.

Πίνακας 2 - Περιβαλλοντικοί στόχοι και περιβαλλοντικά προγράμματα του ΠΙΟΠ για το έτος 2024

Δραστηριότητα-Περιβαλλοντική Πλευρά/Ενεργειακή Χρήση	Αντικειμενικός Σκοπός / Στόχος	Περιβαλλοντικά Προγράμματα
Κατανάλωση ηλεκτρισμού στα κτήρια του ΠΙΟΠ	Μείωση κατά 2% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά τ.μ. στα μουσεία του ΠΙΟΠ.	1) Νέα μελέτη φωτισμού στο Μουσείο Ελίας και Ελληνικού Λαδιού στη Σπαρτή 2) Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων του νέου ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης για ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων του ΠΙΟΠ 3) Εγκατάσταση νέου BMS στο Μουσείο Μαστίχας Χίου 4) Χάραξη αντιτυρικών ζωνών στο Μουσείο Στυμφαλίας. 5) Οδηγίες για ρύθμιση ψύξης και θέρμανσης στα Μουσεία στις ενδεδειγμένες θερμοκρασίες για το καλοκαίρι και το χειμώνα.
	Μείωση κατά 3% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά τ.μ. στα κτήρια διοίκησης του ΠΙΟΠ.	6) Ενέργειες για την τακτοποίηση και την έκδοση ηλεκτρονικής ταυτότητας των κτηρίων του ΠΙΟΠ

Δραστηριότητα-Περιβαλλοντική Πλευρά/Ενεργειακή Χρήση	Αντικειμενικός Σκοπός / Στόχος	Περιβαλλοντικά Προγράμματα
		7) Εγκατάσταση σταθμών φόρτισης EV στο Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη 8) Μελέτη κλιματισμού για το Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη 9) Εξέτασης της δυνατότητας προσθήκης ενός ακόμα Μουσείου του ΠΙΟΠ στο Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης. 10) Προμήθεια και εγκατάσταση νέου ψύκτη στο Υπαίθριο Μουσείου Υδροκίνησης στη Δημητσάνα
Κατανάλωση πετρελαιοειδών στα κτήρια (για θέρμανση χώρων και λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού)	Μείωση κατά 2% της κατανάλωσης πετρελαιοειδών (για θέρμανση χώρων και λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού) στα Μουσεία του ΠΙΟΠ, ανά επισκέπτη.	1) Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων του νέου ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης για ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων του ΠΙΟΠ 2) Εγκατάσταση νέου BMS στο Μουσείο Μαστίχας Χίου 3) Οδηγίες για ρύθμιση ψύξης και θέρμανσης στα Μουσεία στις ενδεδειγμένες θερμοκρασίες για το καλοκαίρι και το χειμώνα. 4) Ενέργειες για την τακτοποίηση και την έκδοση ηλεκτρονικής ταυτότητας των κτηρίων του ΠΙΟΠ 5) Εξέτασης της δυνατότητας προσθήκης ενός ακόμα Μουσείου του ΠΙΟΠ στο Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης.
Κατανάλωση ενέργειας (ηλεκτρισμού και πετρελαίου θέρμανσης) στο κτήριο του Μουσείου Μαρμαροτεχνίας στο πλαίσιο του Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης του ΠΙΟΠ (ISO 50001)	Μείωση των δεικτών ενεργειακής κατανάλωσης κατά 7% στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στην Τήνο	Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων από το ΕΣΠΑ και το Ταμείο Ανάκαμψης για την ενεργειακή αναβάθμιση του Μουσείου η οποία περιλαμβάνει: - αντικατάσταση του φωτισμού του κυρίως κτηρίου με led, - τοποθέτηση BMS στο Μουσείο με στόχο την καλύτερη παρακολούθηση των καταναλώσεων του, 2) Μελέτη φωτισμού για την αντικατάσταση του φωτισμού του κυρίως κτηρίου με led 3) Επικαιροποίηση της ΕΚΒ του Μουσείου Τήνου και διενέργεια επιθεωρήσεις στο νέο ψύκτη
Κατανάλωση ενέργειας (ηλεκτρισμού και πετρελαίου θέρμανσης) στο κτήριο του Μουσείου Βιομηχανικής Ελαιοργίας Λέσβου στο πλαίσιο του Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης του ΠΙΟΠ (ISO 50001)	Μείωση των δεικτών ενεργειακής κατανάλωσης κατά 7% στο Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιοργίας Λέσβου .	1) Αναζήτηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ με στόχο την κατάθεση προτάσεων για: - ενεργειακή αναβάθμιση του κτηρίου του Μουσείου

Δραστηριότητα-Περιβαλλοντική Πλευρά/Ενεργειακή Χρήση	Αντικειμενικός Σκοπός / Στόχος	Περιβαλλοντικά Προγράμματα
		- μελέτες φωτισμού και αντικατάσταση λαμπτήρων με led
Εκπομπές αερίων ρύπων που συνδέονται με την κατανάλωση ηλεκτρισμού και πετρελαίου στα κτήρια και με τις επαγγελματικές μετακινήσεις.	Μείωση κατά 2% των εκπομπών αερίων ρύπων που συνδέονται με την κατανάλωση ηλεκτρισμού και πετρελαίου στα κτήρια και με τις επαγγελματικές μετακινήσεις, ανά εργαζόμενο.	1) Νέα μελέτη φωτισμού στο Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη 2) Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων του νέου ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάκαμψης για ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων του ΠΙΟΠ 3) Εγκατάσταση νέου BMS στο Μουσείο Μαστίχας Χίου 4) Οδηγίες για ρύθμιση ψύξης και θέρμανσης στα Μουσεία στις ενδεδειγμένες θερμοκρασίες για το καλοκαίρι και το χειμώνα. 5) Ενέργειες για την τακτοποίηση και την έκδοση ηλεκτρονικής ταυτότητας των κτηρίων του ΠΙΟΠ 6) Εγκατάσταση σταθμών φόρτισης EV στο Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη 7) Μελέτη κλιματισμού για το Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού στη Σπάρτη 8) Εξέτασης της δυνατότητας προσθήκης ενός ακόμα Μουσείου του ΠΙΟΠ στο Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης. 9) Προμήθεια και εγκατάσταση νέου ψύκτη στο Υπαίθριο Μουσείου Υδροκίνησης στη Δημητσάνα
Στερεά απόβλητα – ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός και μικρές μπαταρίες	Εφαρμογή της ανακύκλωσης μπαταριών και λαμπτήρων στα εννιά (9) κτήρια των Μουσείων του ΠΙΟΠ.	Διατήρηση και αύξηση του αριθμού συλλογών ανακύκλωσης στα κτήρια του ΠΙΟΠ.
Στερεά απόβλητα – χαρτί	5% αύξηση ανακύκλωσης χαρτιού στα κτήρια των Μουσείων του ΠΙΟΠ	Ο.π.
Στερεά απόβλητα – τόνερ και μελάνια	5% αύξηση ανακύκλωσης τόνερ στα κτήρια των Μουσείων του ΠΙΟΠ	Ο.π.
Κατανάλωση χαρτιού εκδόσεων	Διατήρηση του αριθμού του 1 e-books για το –2024-2025	Παραγωγή 1 ηλεκτρονικής έκδοσης
Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση	Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα κτήρια του ΠΙΟΠ.	Υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων για σχολεία και μαθητές στα κτήρια του ΠΙΟΠ

10. Ανάλυση Περιβαλλοντικής Επίδοσης

Στην ενότητα αυτή καταγράφονται οι περιβαλλοντικές επιδόσεις του ΠΙΟΠ για το έτος 2023. Με απόφαση της Διοίκησης, το Ίδρυμα δεσμεύεται για τη δημοσιοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις δραστηριότητές του, καθώς και των μέτρων που λαμβάνει για τον περιορισμό τους.

Τα ΣΠΔ και ΣΕΔ οργανώνουν συστηματικά την παρακολούθηση, τη διαχείριση και τελικά τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνδέονται με τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ και τη βελτίωση της ενεργειακής επίδοσης του Μουσείου.

Το 2023 ήταν το ενδέκατο έτος πλήρους, οριζόντιας και συστηματικής εφαρμογής του ΣΠΔ σε όλες τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ, αλλά και το όγδοο έτος εφαρμογής του ΣΕΔ στα Μουσεία Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου και Πλινθοκεραμοποιίας Ν.&Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο. Σημειώνεται ότι το προηγούμενο έτος εντάχθηκε στο Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης το Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στην Τήνο. Η επέκταση αυτή συνδέεται με την πλήρη δέσμευση του ΠΙΟΠ στην υλοποίηση του νέου προγραμματικού άξονα της σύνδεσης του Πολιτισμού με το Περιβάλλον και της προώθησης των Πολιτιστικών Τοπίων.

Τέλος χρειάζεται να σημειωθεί ότι:

- Λόγω της μεταφοράς της Βιβλιοθήκης του ΠΙΟΠ από την Καλλιθέα (Σαλαμίνας 72) στο κτήριο του ΠΙΟΠ στον Ταύρο (Δωρίδος 2 & Λεωφόρος Ειρήνης 14) όπου συστεγάζεται με το Ιστορικό Αρχείο, το κτήριο της Καλλιθέας αφαιρείται από το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης για το 2023 και εφεξής.
- Στις αρχές Σεπτεμβρίου 2023 του Μουσείου Πλινθοκεραμοποιίας Ν.&Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο υπέστη σημαντικότερες ζημιές από εισροή υδάτων κατά τη διάρκεια των δύο καιρικών φαινομένων Daniel και Elias. Έκτοτε το Μουσείο δεν έχει λειτουργήσει για το κοινό και είναι κλειστό προκειμένου να ολοκληρωθούν οι απαραίτητες εργασίες αποκατάστασης. Εκτιμάται ότι το Μουσείο θα επαναλειτουργήσει εντός του πρώτου εξαμήνου του 2025. Δεδομένης της κατάστασης, η Ομάδα αποφάσισε την αφαίρεση του Μουσείου από τα Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης για το έτος 2024 και για το διάστημα που δεν θα λειτουργεί εντός του 2025. Ωστόσο, καθώς η Ανασκόπηση εξετάζει τα Συστήματα για το 2023, το περιβαλλοντικό αποτύπωμα του Μουσείου για την περίοδο Ιανουάριος – Αύγουστος 2023 κατά την οποία λειτουργούσε έχει υπολογιστεί στο αποτύπωμα του ΠΙΟΠ.

Οι περισσότεροι στόχοι μείωσης των περιβαλλοντικών δεικτών του αποτυπώματος επιτεύχθηκαν.

10.1. Διαχείριση πρώτων υλών, φυσικών & ενεργειακών πόρων

Ενέργεια

Οι ενεργειακοί πόροι που χρησιμοποιούνται στις κτηριακές μονάδες του ΠΙΟΠ είναι ηλεκτρική ενέργεια και πετρελαιοειδή για τη θέρμανση χώρων κατά τη διάρκεια της χειμερινής περιόδου, τη λειτουργία βοηθητικού

εξοπλισμού (εφεδρικά Η/Ζ, πετρελαιοκίνητες αντλίες του Πυροσβεστικού Συστήματος κλπ.) καθώς και τις επαγγελματικές μετακινήσεις του προσωπικού.

Ηλεκτρική ενέργεια

Ηλεκτρική ενέργεια καταναλώνεται σε όλες τις κτηριακές μονάδες για φωτισμό, τη λειτουργία ηλεκτρικού εξοπλισμού (ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εκτυπωτές, εξοπλισμός Μουσειακών χώρων όπως π.χ. φωτισμός ενυδρείου στο Μουσείο Στυμφαλίας κλπ.) και κλιματισμό. Η τροφοδοσία γίνεται μέσω του δικτύου χαμηλής και μέσης τάσης (π.χ. Κτήριο Βιβλιοθήκης, Μουσείο Μαστίχας Χίου). Η παρακολούθηση της κατανάλωσης της ηλεκτρικής κατανάλωσης των κτηριακών μονάδων γίνεται μέσω των εκκαθαριστικών λογαριασμών της ΔΕΗ με εξαίρεση το κτήριο της Βιβλιοθήκης όπου η κατανάλωση προκύπτει από τα κοινόχρηστα όλου του κτηριακού συγκροτήματος στα οποία εμφανίζονται δύο καταναλώσεις να χρεώνονται στο ΠΙΟΠ (πραγματική κατανάλωση ΠΙΟΠ και ποσοστιαία χρέωση κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας για τους κοινόχρηστους χώρους).

Ο κύριος στόχος που είχε τεθεί για το 2023, βάσει της ανάλυσης περιβαλλοντικών πλευρών και επιπτώσεων των δραστηριοτήτων του ΠΙΟΠ, ήταν η μείωση κατά 2% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά τ.μ. στα Μουσεία του ΠΙΟΠ, κατά 3% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας ανά τ.μ. στα κτήρια διοίκησης του ΠΙΟΠ και κατά 2% των συνεπαγόμενων εκπομπών αερίων ρύπων που συνδέονται με την παραγωγή ηλεκτρισμού (CO₂, N₂O, SO₂, NO_x, PM). Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το ΠΙΟΠ είχε εκπονήσει ένα σχετικό περιβαλλοντικό πρόγραμμα με την ονομασία **ENERGY**.

Το πρόγραμμα **ENERGY** περιελάμβανε:

Το πρόγραμμα είχε τα εξής σκέλη:

- 1) Επικαιροποίηση μελέτης φωτισμού για αλλαγή λαμπτήρων στο Μουσείο Ελίας και Ελληνικού Λαδιού στη Σπαρτή
- 2) Υλοποίηση ενεργειακών επιθεωρήσεων στα κτήρια του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος της Τράπεζας Πειραιώς.
- 3) Κατάθεση προτάσεων για ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ.
- 4) Προετοιμασία προδιαγραφών με στόχο την κατάθεση προτάσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ για μελέτες φωτισμού και αντικατάσταση λαμπτήρων με led στο πλαίσιο ενεργειακής αναβάθμισης των κτηρίων του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ.

Η συνολική υλοποίηση του προγράμματος κρίνεται ικανοποιητική. Λόγοι που άπτονται της μείωσης του προϋπολογισμού της Τ.Υ. ΠΙΟΠ και η προτεραιοποίηση άλλων εργασιών, δεν επέτρεψαν την ολοκλήρωσή του.

Δεν υλοποιήθηκαν:

- 3) Κατάθεση προτάσεων για ενεργειακή αναβάθμιση των κτηρίων του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

4) Προετοιμασία προδιαγραφών με στόχο την κατάθεση προτάσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ για μελέτες φωτισμού και αντικατάσταση λαμπτήρων με led στο πλαίσιο ενεργειακής αναβάθμισης των κτηρίων του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

Βρίσκονται σε εξέλιξη:

1) Μελέτη φωτισμού για αλλαγή λαμπτήρων στο Μουσείο Ελίας και Ελληνικού Λαδιού στη Σπαρτή

Ολοκληρώθηκαν ωστόσο:

2) Υλοποίηση ενεργειακών επιθεωρήσεων στα κτήρια του ΠΙΟΠ στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος της Τράπεζας Πειραιώς.

Στο πλαίσιο του **Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης του ΠΙΟΠ**, το οποίο εφαρμόζοταν για την υπό εξέταση περίοδο σε τρία Μουσεία του Δικτύου του, στο Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου στην Αγία Παρασκευή, στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στον Βόλο και στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στην Τήνου, είχαν εκπονηθεί και υλοποιούνται τρία προγράμματα με στόχο τη μείωση των ενεργειακών καταναλώσεων βάσης των Μουσείων.

Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα **ENERGY_50001_MBEΛ** είχε εκπονηθεί με στόχο την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στο Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου και προέβλεπε:

Το πρόγραμμα είχε τα εξής σκέλη:

1) Μείωση της διείσδυσης αέρα στις μπατές και το κεντρικό κτήριο.

2) Κατάθεση πρότασης για ενεργειακή αναβάθμιση του κτηρίου του Μουσείου στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

3) Προετοιμασία προδιαγραφών με στόχο την κατάθεση προτάσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ για μελέτες φωτισμού και αντικατάσταση λαμπτήρων με led στο πλαίσιο ενεργειακής αναβάθμισης του κτηρίου του Μουσείου στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

Η συνολική υλοποίηση του προγράμματος για τη συγκεκριμένη περίοδο κρίνεται μη ικανοποιητική. Έχει ενταχθεί στον π/υ της Τ.Υ. για το 2024 η μελέτη φωτισμού και υλοποίησή της στο Μουσείο.

Αναφορικά με το σκέλος 1) αποφασίστηκε να αποκοπεί ο συγκεκριμένος χώρος από τα δίκτυα θέρμανσης και ψύξης.

Αντίστοιχα, το πρόγραμμα **ENERGY_50001_ΜΠΚ** είχε εκπονηθεί με στόχο την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα στο Βόλο και προέβλεπε:

Το πρόγραμμα είχε τα εξής σκέλη:

1) Θα συνεχιστεί η αντικατάσταση λαμπτήρων του Μουσείου με λαμπτήρες LED χαμηλής κατανάλωσης που το Μουσείο είχε προμηθευτεί παλαιότερα

2) Κατάθεση πρότασης για ενεργειακή αναβάθμιση του κτηρίου του Μουσείου στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

3) Προετοιμασία προδιαγραφών με στόχο την κατάθεση προτάσεων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ για μελέτες φωτισμού και αντικατάσταση λαμπτήρων με led στο πλαίσιο ενεργειακής αναβάθμισης του κτηρίου του Μουσείου στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ

4) Υλοποίηση και εφαρμογή μελέτης φωτισμού για τους χώρους του Μουσείου

Το πρόγραμμα δεν υλοποιήθηκε καθώς το Μουσείο σταμάτησε να λειτουργεί τον Σεπτέμβριο 2023 λόγω των μεγάλων ζημιών που υπέστη από τις κακοκαιρίες Daniel και Elias.

Αντίστοιχα, το πρόγραμμα **ENERGY_50001_MMT** είχε εκπονηθεί με στόχο την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας στην Τήνο και προέβλεπε:

Το πρόγραμμα είχε τα εξής σκέλη:

1) Αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων από το ΕΣΠΑ και το Ταμείο Ανάκαμψης για την ενεργειακή αναβάθμιση του Μουσείου η οποία περιλαμβάνει:

- αντικατάσταση του φωτισμού του κυρίως κτηρίου με led,
- τοποθέτηση BMS στο Μουσείο με στόχο την καλύτερη παρακολούθηση των καταναλώσεων του,
- αντικατάσταση του ψύκτη με νεότερο και αποδοτικότερο μηχάνημα

2) Μελέτη φωτισμού για την αντικατάσταση του φωτισμού του κυρίως κτηρίου με led Η συνολική υλοποίηση του προγράμματος για τη συγκεκριμένη περίοδο κρίνεται ικανοποιητική.

Υλοποιήθηκαν:

- Αντικατάσταση του ψύκτη με νεότερο και αποδοτικότερο μηχάνημα TRANE CXAF 060 SE LN το οποίο θα καλύψει και τις ανάγκες θέρμανσης του κτηρίου κατά τους χειμερινούς μήνες, με αποτέλεσμα τη μείωση κατανάλωσης πετρελαίου καθώς το κτήριο θερμαινόταν από λέβητα πετρελαίου.

Πίνακας 4: Δράσεις ΠΙΟΠ 2023 ανά χώρο και ανά κατηγορία

Μέσα στο 2023, το Ίδρυμα υλοποίησε **279** δράσεις ψυχαγωγίας και εκπαίδευσης για παιδιά, **274** λοιπές πολιτιστικές δράσεις, **540** τακτικά εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά, **16** εκθέσεις, **43** συνεργασίες με τρίτους φορείς καθώς και **90** ψηφιακές δράσεις (Πίνακας 4).

	ΥΜΥ	ΜΕΕΛ	ΜΒΕΛ	ΜΠΚ	ΜΜΤ	ΜΜ	ΜΠΕΣΤ	ΜΜΧ	ΜΑ	Σύνολο Μουσείων	Αθήνα	Θεσσαλονίκη	Σύνολο
Δράσεις ψυχαγωγίας/ εκπαίδευσης για παιδιά	20	27	23	17	11	52	30	20	14	214	62	3	279
Δράσεις για ενήλικο κοινό	14	16	11	11	25	23	20	28	20	168	100	6	274
Τακτικά εκπαιδευτικά προγράμματα	49	63	70	99	5	33	16	40	46	421	93	26	540
Εκθέσεις	3	1	1	1	0	2	4	1	2	15	1	-	16
Φιλοξενία δράσεων τρίτων	4	0	9	1	3	3	9	6	8	43	0	-	43
Ψηφιακές Δράσεις													90

Τα Μουσεία του Δικτύου του ΠΙΟΠ υποδέχθηκαν 294.468 επισκέπτες (238.411 Έλληνες και 56.057 από το εξωτερικό), αριθμός αυξημένος κατά 13,7% συγκριτικά με το 2022.

	2019	2020	2021	2022	2023	Διαφορά 2022-2023	Μεταβολή 2022-2023	Μεταβολή 2019-2023
ΥΜΥ	46.574	21.467	25.997	48.241	55.886	7.645	15,85%	20%
ΜΕΕΛ	24.919	6.675	8.716	20.382	25.018	4.636	22,7%	0,40%
ΜΒΕΛ	18.679	4.401	6.608	13.004	15.092	2.088	16,1%	-19,20%
ΜΠΚ	35.590	7.331	7.841	29.492	27.333	2.159	-7,3%	-23,2%
ΜΜΤ	34.863	9.929	16.997	23.888	20.361	3.527	-14,8%	-41,6%
ΜΜ	18.537	3.610	4.343	11.078	13.688	2.610	23,6%	-26,16%
ΜΠΕΣΤ	45.927	11.047	7.747	20.875	27.074	6.199	29,7%	-41,05%
ΜΜΧ	58.720	14.886	26.290	49.630	58.613	8.983	18,1%	-0,18%
ΜΑ	53.457	15.313	19.003	42.496	51.403	8.907	21,0%	-3,8%
Σύνολο	337.266	94.659	123.542	259.086	294.468	35.382	13,7%	-12,69%

Πίνακας 5: Σύγκριση επισκεψιμότητας Μουσείων Δικτύου ΠΙΟΠ (2019-2023)

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκε κατά **8,11%**, σε σχέση με το **2022**. Ειδικότερα στα κτήρια των **9 Μουσείων του ΠΙΟΠ**, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας αυξήθηκε κατά **3%**, δεδομένης της αύξησης της επισκεψιμότητας, ενώ για τα κτήρια Διοίκησης μειώθηκε κατά **26%**, δεδομένης της μεταφοράς της Βιβλιοθήκης του ΠΙΟΠ στο κτήριο του Ταύρου και το κλείσιμο του κτηρίου της Καλλιθέας.

Πίνακας 6 - Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας Δικτύου Μουσείων ΠΙΟΠ

Ηλεκτρική Κατανάλωση 9 Μουσείων Δικτύου ΠΙΟΠ						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (MWh)	1.145,242	714,998	770,883	861,227	887,672	-3,07%
Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά επισκέπτη (kWh/επισκέπτη)	3,396	7,553	6,240	3,324	3,014	-9,31%

Πίνακας 7 - Ηλεκτρική Κατανάλωση λοιπών κτηριακών μονάδων

Ηλεκτρική Κατανάλωση λοιπών κτηριακών μονάδων			2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (MWh)			557,59	503,73	508,22	530,35	391,023	-26%
Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας ανά m ² (kWh/m ²)			114,555	103,490	104,413	108,960	124,063	13,86%

Πετρέλαιο θέρμανσης

Πετρέλαιο χρησιμοποιείται για τη θέρμανση των χώρων μερικών εκ των Μουσείων κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών, ενώ τα υπόλοιπα κτήρια (Μουσείο Αργυροτεχνίας, Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού, Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Κεντρικό Κτήριο στην Πλάκα, Ιστορικό Αρχείο, Κεντρική Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ και Πωλητήριο) χρησιμοποιούν ηλεκτρισμό για τη θέρμανση των χώρων (πχ. αντλίες θερμότητας). Στα Μουσεία Μετάξης, Πλινθοκεραμοποιίας, Μαστίχας, Βιομηχανικής Ελαιουργίας, Μαρμαροτεχνίας και Υδροκίνησης υπάρχουν εγκατεστημένοι λέβητες πετρελαίου, η συντήρηση των οποίων γίνεται από εξειδικευμένα συνεργεία σε ετήσια βάση σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας. Μικρές ποσότητες πετρελαίου χρησιμοποιούνται για τη λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού όπως τα εφεδρικά ηλεκτροπαραγωγά ζεύγη (Μουσεία Υδροκίνησης, Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Μαρμαροτεχνίας Τήνου, Αργυροτεχνίας και Μαστίχας Χίου) και στο κτήριο του Ιστορικού Αρχείου, καθώς και οι αντλίες των Πυροσβεστικών Συστημάτων. Δεδομένου ότι βοηθητικός εξοπλισμός λειτουργεί σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης οι μέχρι σήμερα καταναλώσεις είναι πολύ μικρές και αφορούν σχεδόν αποκλειστικά δοκιμαστικές λειτουργίες μικρής διάρκειας που πραγματοποιούνται σε τακτικές χρονικές περιόδους για τον έλεγχο της λειτουργίας του εξοπλισμού.

Για τον υπολογισμό των ποσοτήτων που καταναλώθηκαν εντός του 2023 εκτός των τιμολογίων προμήθειας πετρελαίου συνυπολογίστηκε και η μεταβολή των αποθεμάτων από την αρχή μέχρι το τέλος του 2023.

Η συνολική κατανάλωση πετρελαίου μειώθηκε κατά 29,24% σε απόλυτες τιμές σε σχέση με το 2022. Η μείωση οφείλεται στα παρακάτω:

- Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου: Μείωση κατανάλωσης κατά 84%
- Μουσείο Μαστίχας Χίου: Μείωση κατανάλωσης κατά 36%
- Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας: Μείωση κατανάλωσης κατά 10%
- Μουσείο Μαρμαροτεχνίας: Μείωση κατανάλωσης 50%

Επίσης σημειώνεται ότι το Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν.Σ. Τσαλαπάτα δεν θερμάνθηκε κατά τους χειμερινούς μήνες στις αρχές του 2023 και από τον Σεπτέμβριο 2023 παραμένει κλειστό.

Πίνακας 8 - Κατανάλωση πετρελαίου

Κατανάλωση Πετρελαίου						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση πετρελαίου (lt)	27.339,480	22.370,505	15.558,253	29.468,799	20.851,820	-29,24%
Συνολική κατανάλωση πετρελαίου (lt/m ²)	1,308	1,070	0,744	1,410	1,087	-22,91%
Συνολική κατανάλωση πετρελαίου (lt/επισκέπτη)	0,081	0,236	0,126	0,114	0,071	-37,74%

Μετακινήσεις εργαζομένων

Όσον αφορά στις επαγγελματικές οδικές μετακινήσεις των εργαζομένων οι συνολικές καταναλώσεις καυσίμων εκτιμώνται βάσει των εξόδων για τις μετακινήσεις του προσωπικού και της μέσης μηνιαίας τιμής αμόλυβδης και diesel κίνησης από επίσημα δελτία τιμών⁵. Κάθε εργαζόμενος/συνεργάτης που πραγματοποιεί επαγγελματικό ταξίδι (είτε με δικό του, είτε με ενοικιαζόμενο όχημα, είτε με εταιρικό όχημα), με την επιστροφή στη βάση του συμπληρώνει το εξοδολόγιο του ταξιδιού που πραγματοποίησε και στο οποίο επισυνάπτει σχετικές αποδείξεις και τιμολόγια που αποδεικνύουν τα έξοδα μετακίνησης.

Η εφαρμογή μέτρων στενότερης και τακτικότερης παρακολούθησης των δράσεων στα Μουσεία του ΠΙΟΠ οδήγησε σε αύξηση των συνολικών οδικών μετακινήσεων κατά **13,24%**. Αντιθέτως μειώθηκαν οι αεροπορικές μετακινήσεις κατά **9,63%** και οι ακτοπλοϊκές μετακινήσεις κατά **69,6%**.

Πίνακας 9 - Οδικές Μετακινήσεις Εργαζομένων

Οδικές Μετακινήσεις εργαζομένων						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση βενζίνης για οδικές μετακινήσεις (lt)	7.074,33	4.867,511	5.473,390	7.685,540	8.703,173	13,24%
Συνολικές οδικές μετακινήσεις (km)	91.079,132	95.441,389	107.321,375	150.696,860	170.650,459	13,24%

Για τον υπολογισμό των αεροπορικών και ακτοπλοϊκών επαγγελματικών μετακινήσεων γίνεται αναλυτική καταγραφή όλων των αεροπορικών διαδρομών που πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους βάσει στοιχείων που δίνονται από συνεργαζόμενο ταξιδιωτικό γραφείο. Συνεπώς, υπολογίστηκε ότι κατά τη διάρκεια του 2023 τα στελέχη του ΠΙΟΠ διάνυσαν συνολικά **72.781 επιβατοχιλιόμετρα** σε επαγγελματικά ταξίδια με

⁵ www.fuelprices.gr

αεροπλάνο και **5.533,70 επιβατοχιλιόμετρα** με πλοία (μείωση **9,63 %** και **69,6%** αντίστοιχα σε σχέση με το **2022**).

Χρησιμοποιώντας στοιχεία της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την κατανάλωση ενέργειας για τις μετακινήσεις με αεροπλάνο και θαλάσσια μέσα υπολογίσθηκε ότι η κατανάλωση καυσίμου που αντιστοιχεί στις μετακινήσεις των στελεχών του ΠΙΟΠ αντιστοιχεί σε **2,661 tn** καυσίμου αεροπορίας (jet kerosene) και σε **0,074 tn** ναυτιλιακού καυσίμου (μαζούτ) για το 2023 (Πίνακας 10).

Πίνακας 10 - Αεροπορικές και ακτοπλοϊκές μετακινήσεις εργαζομένων ΠΙΟΠ

Λοιπές Μετακινήσεις εργαζομένων						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση Jet kerosene (tn)	3,092	0,653	1,720	2,944	2,661	-9,63%
Συνολική κατανάλωση Residual fuel oil (tn)	0,400	0,020	0,120	0,245	0,074	-69,60%

Νερό

Το νερό που καταναλώνεται στις Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ, προέρχεται από τα δημοτικά δίκτυα ύδρευσης και χρησιμοποιείται για τον καθορισμό των χώρων, την ατομική υγιεινή εργαζομένων και επισκεπτών, την τροφοδότηση του μόνιμου πυροσβεστικού δικτύου καθώς και σε ορισμένες περιπτώσεις για το πότισμα της φύτευσης του περιβάλλοντος χώρου των Κτηριακών Μονάδων (π.χ. Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Μουσείο Μαρμαροτεχνίας Τήνου, Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης Δημητσάνας, Μουσείο Μαστίχας Χίου).

Η μέτρηση της καταναλισκόμενης ποσότητας νερού γίνεται μέσω των υδρομέτρων που είναι εγκατεστημένα στις παροχές των Κτηριακών Μονάδων. Με εξαίρεση ορισμένα κτήρια στα οποία οι ενδείξεις των υδρομετρητών καταγράφονται από τις αρμόδιες εταιρείες ύδρευσης σε τακτική τετραμηνιαία ή τριμηνιαία βάση (και αντίστοιχα εκδίδονται οι σχετικοί λογαριασμοί), στα περισσότερα κτήρια τα οποία είναι εντός των διοικητικών ορίων μικρότερων Δήμων, οι ενδείξεις των υδρομετρητών δεν καταγράφονται σε τακτική βάση. Για το λόγο αυτό το ΠΙΟΠ έχει αναπτύξει στα πλαίσια του ΣΠΔ διαδικασία για την καταγραφή των ενδείξεων των υδρομετρητών και την παρακολούθηση της κατανάλωσης νερού σε τακτική βάση.

Για τα κτήρια που υπήρχαν διαθέσιμοι λογαριασμοί η ετήσια κατανάλωση νερού, στα πλαίσια της παρούσας ανάλυσης, υπολογίζεται από τις ενδείξεις των λογαριασμών ύδρευσης του παρόχου.

Για όλα τα υπόλοιπα κτήρια όπου δεν υπάρχουν λογαριασμοί ύδρευσης, η κατανάλωση υπολογίστηκε βάσει των καταγραφών των ενδείξεων των υδρομετρητών από το προσωπικό του ΠΙΟΠ. Τέλος, για το Μουσείο Αργυροτεχνίας (λόγω μη διαθέσιμων στοιχείων), η κατανάλωση εκτιμήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη μέση κατανάλωση ανά επισκέπτη (σε δείγμα 4 μουσείων).

Για το 2023, η συνολική ποσότητα νερού που καταναλώθηκε στους χώρους του ΠΙΟΠ ανήλθε σε **15.638,071 m³** και αντιστοιχεί σε **154.832 m³/εργαζόμενο** και σε **0.815 m³/m²** (Πίνακας 11). Η κατανάλωση νερού σε σχέση με το 2022 αυξήθηκε κατά **11,29%** ενώ η ποσότητα των υγρών αποβλήτων μειώθηκε κατά **0,64%**). Επιστρέφοντας

στο συνολικό αποτύπωμα του ΠΙΟΠ, καταγράφεται **μικρή αύξηση της κατανάλωσης νερού κατά 6,55% σε απόλυτες τιμές**. Οι λόγοι της αύξησης αποδίδονται στην αύξηση της επισκεψιμότητας στα Μουσεία του ΠΙΟΠ κατά 13,66%.

Επιπλέον αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι η κατανάλωση νερού παρουσιάζει διακυμάνσεις οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο σε δύο Μουσεία του ΠΙΟΠ, το Μουσείο Περιβάλλοντος στη Στυμφαλία και το Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα. Το μεν πρώτο καταναλώνει μεγάλες ποσότητες νερού για το πότισμα των δένδρων και των φυτών στον περίβολό του, οι οποίες ωστόσο αυξομειώνονται ανάλογα των κλιματικών συνθηκών. Το δε Μουσείο Υδροκίνησης στη Δημητσάνα έχει την ιδιαιτερότητα να διοχετεύει το νερό του χειμάρρου μέσα από το Μουσείο και να καταγράφει με υδρομετρητή ένα μέρος αυτού, το οποίο χρησιμοποιείται για την ανάδειξη των εκθεμάτων και τονισμό του ήχου του νερού. Αυτή η ποσότητα νερού αυξομειώνεται ετησίως, ανάλογα με τη ροή χειμάρρου.

Πίνακας 11 - Συνολική Κατανάλωση νερού

	Κατανάλωση νερού					
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Συνολική κατανάλωση νερού (m ³)	13.511,634	15.649,638	17.902,573	14.051,430	15.638,071	11,29%
Συνολική κατανάλωση νερού ανά εργαζόμενο (m ³ /εργαζ.)	142,228	164,733	177,253	139,123	154.832	11,29%
Συνολική κατανάλωση ανά μονάδα επιφάνειας (m ³ /m ²)	0,647	0,749	0,857	0,672	0.815	21,25%
Κατανάλωση νερού ανά επισκέπτη μόνο για τα μουσεία (m ³ /επισκέπτη)	0,034	0,132	0,133	0,048	0,047	-2,01%

Αναλώσιμα υλικά

Στο ΠΙΟΠ καταναλώνονται σημαντικές ποσότητες τόσο συμβατικού όσο και ανακυκλωμένου, μη χλωριωμένου χαρτιού, κυρίως από τις κεντρικές υπηρεσίες του Ιδρύματος που στεγάζονται στο κτήριο της Α. Γέροντα. Το συμβατικό χαρτί περιλαμβάνει τα αναλώσιμα είδη χαρτιού (χαρτί Α3-Α4 μη ανακυκλωμένο), χαρτικά είδη (όπως επιστολόχαρτα, σημειωματάρια, τετράδια κλπ.), καθώς και το χαρτί που χρησιμοποιείται για τις εκδόσεις και την επικοινωνία και προβολή του Ιδρύματος (βιβλία, ενημερωτικά φυλλάδια, προσκλήσεις, αφίσες κλπ.). Το ανακυκλωμένο χαρτί περιλαμβάνει αποκλειστικά αναλώσιμο χαρτί Α4/Α3 που χρησιμοποιείται στην καθημερινή λειτουργία του Ιδρύματος. Το **2023** η συνολική κατανάλωση αναλωσίμων μειώθηκε. Σε σχέση με το **2022**, η συνολική κατανάλωση χαρτιού μειώθηκε από **5,8** σε **2,1** τόνους (-63,84%), ενώ η κατανάλωση ανακυκλωμένου αναλώσιμου χαρτιού ανήλθε σε περίπου **269kg**. Το ποσοστό ανακύκλωσης επί της συνολικής κατανάλωσης χαρτιού Α3-Α4 (πλην χαρτιού εκδόσεων) ανέρχεται σε **5,687%**.

Οι ποσότητες χαρτιού που χρησιμοποιούνται για τις εκδόσεις και την επικοινωνία και προβολή του Ιδρύματος (βιβλία, ενημερωτικά φυλλάδια, αφίσες κλπ.) είναι σημαντικά μεγαλύτερες από τις ποσότητες αναλώσιμου

χαρτιού, γεγονός αναμενόμενο καθώς οι εκδόσεις σχετίζονται άμεσα με τις βασικές δραστηριότητες του Ιδρύματος (διοργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων στο δίκτυο Μουσείων, έκδοση έργων, υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων). Βάσει των παραστατικών αγοράς και των τεχνικών προδιαγραφών (όπως καθορίζονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΠΙΟΠ) για το **2023**, η κατανάλωση χαρτιού εκδόσεων, επικοινωνίας και προβολής (φυλλάδια, αφίσες κλπ.) μειώθηκε στους **1,462 tn**, από **5,527 tn** το **2022**. Έτσι, η συνολική κατανάλωση χαρτιού για το **2023** ανήλθε σε **2,088 tn**, μειωμένη κατά **63,84%** σε σύγκριση με το **2022**. Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση του αριθμού των εκδόσεων, σε σχέση με το **2022**, στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών προγραμμάτων και στην προσπάθεια για ψηφιοποίηση διαδικασιών στις διοικητικές υπηρεσίες του ΠΙΟΠ (Κτήρια Διοίκησης).

Πίνακας 12 - Συνολική κατανάλωση χαρτιού

Κατανάλωση χαρτιού						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Κατανάλωση ανακυκλωμένου χαρτιού A4/A3 (tn)	0,374	0,025	0,150	0,249	0,269	-28,0%
Κατανάλωση συμβατικού χαρτιού A4/A3 (tn)	0,350	0,010	0,003	0,000	0,357	-
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού A4/A3 (tn)	0,724	0,035	0,153	0,249	0,626	150,98%
Κατανάλωση χαρτιού εκδόσεων & χαρτιού επικοινωνίας , προβολής (tn)	12,994	5,791	8,294	5,527	1,462	-73,54%
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού (tn)	13,719	5,826	8,447	5,776	2,088	-63,84%
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	144,407	61,331	83,632	57,189	20,677	-63,84%

Όσον αφορά στην κατανάλωση μελανιών και τόνερ, το 2023 πραγματοποιήθηκε προμήθεια **41 τεμαχίων** (αύξηση **20,59%** συγκριτικά με το **2022**). Σύμφωνα με στοιχεία των κατασκευαστών το μοναδιαίο βάρος των τόνερ κυμαίνεται από 0,5-1,5 kg/τεμάχιο, των μελανοταινιών περί τα 200 gr/τεμάχιο ενώ των μελανοδοχείων inkjet από 40-300 gr/τεμάχιο. Αν λοιπόν η κατανάλωση κάθε τύπου τόνερ, μελανοταινίας και μελανοδοχείου που χρησιμοποιείται στις κτηριακές μονάδες του ΠΙΟΠ αναχθεί σε μονάδες βάρους βάσει των στοιχείων του κατασκευαστή η συνολική κατανάλωση μελανιών και τόνερ ανέρχεται σε **25,235 kg**. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται όλοι οι δείκτες που αφορούν στην κατανάλωση μελανιών και τόνερ.

Πίνακας 13 - Κατανάλωση μελανιών

Κατανάλωση μελανιών						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
Κατανάλωση original μελανιών (τεμάχια)	74	52	46	34	41	20,59%

Συνολική κατανάλωση μελανιών (τεμάχια)	86	52	46	34	43	26,47%
Συνολική κατανάλωση μελανιών ανά εργαζόμενο (τεμάχια/εργαζ.)	0,905	0,547	0,455	0,337	0,426	26,47%
Συνολικό βάρος καταναλωθέντων μελανοδοχείων (kg)	72,513	43,845	36,992	28,336	25,235	-10,94%

10.2. Εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Αέριοι ρυπαντές

Βασικές πηγές έκλυσης αερίων ρυπαντών από τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ είναι οι ακόλουθες:

- Άμεσες από την
 - κατανάλωση πετρελαίου για θέρμανση χώρων.
 - κατανάλωση πετρελαιοειδών για τη λειτουργία βοηθητικού εξοπλισμού (πετρελαίου και βενζίνης) και
 - κατανάλωση βενζίνης και πετρελαίου κίνησης για τις μετακινήσεις του προσωπικού με οχήματα.
- Έμμεσες από την
 - κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σε όλα τα κτήρια του ΠΙΟΠ
 - κατανάλωση ναυτιλιακού ντίζελ για τις ακτοπολικές επαγγελματικές μετακινήσεις και jet fuel για τις αεροπορικές επαγγελματικές μετακινήσεις του προσωπικού του ΠΙΟΠ.

Οι συνολικές εκπομπές αερίων ρυπαντών από την καύση πετρελαιοειδών παρουσιάζονται στον **Πίνακα 14**, χρησιμοποιώντας τους αντίστοιχους συντελεστές εκπομπής που προτείνονται από τις κατευθυντήριες οδηγίες της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών) για το καύσιμο αυτό.

Πίνακας 14 - Άμεσες εκπομπές αερίων ρυπαντών από την κατανάλωση πετρελαιοειδών για θέρμανση χώρων και τη λειτουργία του βοηθητικού Η/Μ εξοπλισμού στο σύνολο των Κτηριακών Μονάδων του ΠΙΟΠ

Εκπομπές αερίων ρυπαντών από την κατανάλωση πετρελαίου						
	2019	2020	2021	2022	2023	2022-2023
CO ₂ (kg/έτος)	73.513,635	60.152,466	41.834,874	79.239,200	55.708,531	-29,7%
CH ₄ (kg/έτος)	9,921	8,118	5,646	10,694	7,518	-29,7%
N ₂ O (kg/έτος)	0,595	0,487	0,339	0,642	0,451	-29,7%
SO ₂ (kg/έτος)	46,144	37,757	26,259	49,738	34,968	-29,7%
NO _x (kg/έτος)	68,454	56,012	38,956	73,785	51,874	-29,7%
PM (kg/έτος)	1,488	1,218	0,847	1,604	1,128	-29,7%

Η ηλεκτρική ενέργεια αποτελεί τη βασική ενεργειακή πηγή που χρησιμοποιείται για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του ΠΙΟΠ και όλα τα κτήρια του Ιδρύματος τροφοδοτούνται μέσω του δικτύου Χαμηλής Τάσης, πλην του Μουσείου Μαστίχας που τροφοδοτείται μέσω της Μέσης Τάσης. Παρά το ότι στους χώρους κατανάλωσής της η ηλεκτρική ενέργεια δε συνδέεται με την έκλυση αερίων ρυπαντών, εντούτοις ο τομέας της ηλεκτροπαραγωγής θεωρείται μία από τις σημαντικότερες πηγές αερίων ρυπαντών, ιδιαίτερα όταν η παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας βασίζεται στη χρήση ορυκτών καυσίμων (λιγνίτης, πετρέλαιο κ.ά.).

Στην Ελλάδα η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας συνεπάγεται σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεδομένου ότι στο διασυνδεδεμένο ηπειρωτικό σύστημα της χώρας η παραγωγή ηλεκτρισμού βασίζεται κυρίως στη χρήση λιγνίτη και φυσικού αερίου και δευτερευόντως στη χρήση υδροηλεκτρικών και άλλων ΑΠΕ, ενώ στα αυτόνομα ηλεκτρικά συστήματα των νησιών η ηλεκτροπαραγωγή γίνεται κυρίως μέσω πετρελαϊκών μονάδων και κάποιων αιολικών πάρκων. Έτσι, η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα κτήρια του ΠΙΟΠ συνεπάγεται έκλυση αερίων ρυπαντών στους συμβατικούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρισμού του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος. Οι εκπομπές αυτές υπολογίστηκαν, στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, λαμβάνοντας υπόψη τους μέσους συντελεστές εκπομπής του ελληνικού ηλεκτρικού συστήματος (στη βάση του μεριδίου ηλεκτροπαραγωγής διαφορετικών τεχνολογιών και καυσίμων και των εκπομπών που καταγράφονται στην ετήσια Εθνική Έκθεση Απογραφής Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου) οι οποίοι αφορούν το έτος 2021 και παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 15 - Έμμεσες εκπομπές αερίων ρυπαντών από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο σύνολο των Κτηριακών Μονάδων του ΠΙΟΠ

Εκπομπές αερίων ρυπαντών από την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας						
	2019 ⁶	2020	2021	2022	2023	2019-2023
CO ₂ (kg/έτος)	1.040.792,459	605.817,945	492.874,116	536.165,106	476.493,251	-11,13%
CH ₄ (kg/έτος)	14,241	9,188	8,300	9,270	8,286	-10,61%
N ₂ O (kg/έτος)	10,454	5,649	3,561	3,633	3,387	-6,76%
SO ₂ (kg/έτος)	1.384,408	782,848	542,414	601,989	486,468	-19,19%
NO _x (kg/έτος)	2.437,518	1.552,916	1.394,261	1.477,633	1.418,724	-3,99%
PM (kg/έτος)	475,035	242,436	156,689	158,259	149,587	-5,48%

Όσον αφορά στις εκπομπές αερίων ρυπαντών από τις μετακινήσεις των εργαζομένων (οδικές, αεροπορικές και ακτοπλοϊκές), αυτές παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

⁶ Έγινε αναθεώρηση των εκπομπών αερίων ρυπαντών για τα έτη 2018-2019. Οι αλλαγές οφείλονται στην επικαιροποίηση των συντελεστών εκπομπής αερίων ρυπαντών για την ηλεκτρική ενέργεια βασιζόμενοι πλέον πρόσφατα στοιχεία σχετικά με τη σύνθεση του ενεργειακού μείγματος του ηλεκτρικού τομέα της χώρας.

Πίνακας 16 - Εκπομπές αερίων ρυπαντών από τις επαγγελματικές μετακινήσεις στελεχών του ΠΙΟΠ

(kg/έτος)	Οδικές				Αεροπορικές				Ακτοπλοϊκές			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
CO ₂	11.068	12.446	17,476	17,790	2.003	5.273	9,027	8,157	63	374	765	233
CH ₄	3,993	4,490	6,305	7,139	-	-	-	-	-	-	-	-
N ₂ O	1,278	1,437	2,017	2,285	-	-	-	-	-	-	-	-
SO ₂	0,072	0,081	0,114	0,129	0,636	1,675	2,866	2,590	0,605	3,568	7,296	2,218
NO _x	31,475	35,393	49,697	56,277	1,966	5,176	8,860	8,006	8,894	52,421	107,210	32,594
PM	0,108	0,122	0,171	0,193	-	-	-	-	-	-	-	-

Η εφαρμογή μέτρων στενότερης και τακτικότερης παρακολούθησης των δράσεων στα Μουσεία του ΠΙΟΠ οδήγησε σε αύξηση των συνολικών οδικών μετακινήσεων κατά 13,24%,. Αντιθέτως μειώθηκαν οι αεροπορικές μετακινήσεις κατά 9,63% και οι ακτοπλοϊκές μετακινήσεις κατά 69,6%.

Όλα τα ανωτέρω, αλλά και η αλλαγή της σύστασης του ενεργειακού μείγματος στην Ελλάδα, είχαν ως συνέπεια τη μείωση των συνολικών εκπομπών CO₂ κατά 12,8%.

Υγρά απόβλητα

Τα υγρά απόβλητα από τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ περιορίζονται σε αστικά υγρά απόβλητα, από τους χώρους υγιεινής, την καθαριότητα και το νερό που χρησιμοποιείται στα συστήματα θέρμανσης και ψύξης των κτηρίων του ΠΙΟΠ.

Στις περισσότερες Κτηριακές Μονάδες το σύνολο των υγρών αποβλήτων διοχετεύεται στα αντίστοιχα δημοτικά δίκτυα αποχέτευσης προς περαιτέρω επεξεργασία και τελική διάθεση σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Μόνο στην περίπτωση των Μουσείων Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Μαρμαροτεχνίας Τήνου, Υπαίθριου Μουσείου Υδροκίνησης στη Δημητσάνα, και Μουσείου Μαστίχας Χίου, όπου δεν υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης με δίκτυο αποχέτευσης, το σύνολο των υγρών αποβλήτων διοχετεύεται σε σύστημα σηπτικού/απορροφητικού βόθρου κατάλληλης χωρητικότητας σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην πολεοδομική νομοθεσία. Σε περίπτωση που απαιτείται η εκκένωση των δεξαμενών, αυτή πραγματοποιείται από βυτιοφόρα ακαθάρτων ΦΔΧ, που έχουν την απαιτούμενη άδεια κυκλοφορίας, και οδηγούνται προς επεξεργασία και τελική διάθεση στην πλησιέστερη Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην νομοθεσία.

Η συνολική ποσότητα των υγρών αποβλήτων υπολογίζεται με βάση τη συνολική κατανάλωση νερού στο ΠΙΟΠ και θεωρώντας απώλειες (πχ. λόγω εξάτμισης κ.ά.) της τάξης του 5%, εξαιρουμένων των Μουσείων τα οποία λόγω του εξωτερικού χώρου τους ποτίζουν φυτά και κήπους. Έτσι, το 2023 εκτιμάται πως η συνολική ποσότητα

υγρών αποβλήτων ανήλθε σε $6.322,52 \text{ m}^3$, $62,599 \text{ m}^3/\text{εργαζόμενο}$ και $0,330 \text{ m}^3/\text{m}^2$ παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 9,69% από τις αντίστοιχες περσινές τιμές.

Σε κάθε περίπτωση η διαχείριση των υγρών αποβλήτων, τόσο λόγω της ποσότητας όσο και της φύσης των αποβλήτων, θεωρείται ότι δεν αποτελεί πηγή σημαντικής περιβαλλοντικής όχλησης από τις δραστηριότητες του ΠΙΟΠ.

Στερεά απόβλητα

Τα στερεά απόβλητα από τις δραστηριότητες του Ιδρύματος, περιλαμβάνουν:

- Απόβλητα οικιακού τύπου από τους εργαζόμενους και επισκέπτες του Μουσείου
- Απόβλητα από αναλώσιμα υλικά όπως χαρτί, μελανοδοχεία και τόνερ
- Απόβλητα συσκευασίας
- Ειδικά απόβλητα όπως ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές που αποσύρονται, μπαταρίες, έπιπλα και εξοπλισμός γραφείου, λαμπτήρες, στερεά απόβλητα από κατασκευές / ανακαινίσεις κτηρίων κλπ.

Σε σχέση με το **χαρτί** το ΠΙΟΠ εφαρμόζει πρόγραμμα ανακύκλωσης, που καλύπτει τα κτήρια της Αττικής (με εξαίρεση το Κεντρικό Πωλητήριο), καθώς και το Δίκτυο των μουσείων. Συνολικά για το έτος 2023 περίπου **3,561 τόνοι χαρτιού** δόθηκαν προς ανακύκλωση. Το χαρτί που συλλέγεται στις κτηριακές μονάδες διατίθεται σε χαρτοβιομηχανίες μέσω του αδειοδοτημένου συλλέκτη. Οι παραγόμενες ποσότητες αποβλήτων χαρτιού στα Μουσεία είναι μικρές, γεγονός που οφείλεται:

- στο μικρό αριθμό των εργαζομένων σε κάθε Μουσείο (4-6),
- στο είδος των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στα Μουσεία (κυρίως εκθέσεις και εκπαιδευτικές/επιστημονικές δραστηριότητες) και
- στη διοικητική υποστήριξη της λειτουργίας των Μουσείων (π.χ. λογιστική και γραμματειακή υποστήριξη, δραστηριότητες προβολής κλπ.) από τις υπηρεσίες του Κεντρικού Κτηρίου του ΠΙΟΠ στην Πλάκα.

Όσον αφορά στην **ανακύκλωση/επαναχρησιμοποίηση μελανοδοχείων**, ήδη από το 2014 υλοποιείται πρόγραμμα συλλογής με το οποίο εξυπηρετούνται όλα τα κτήρια του ΠΙΟΠ. Το **2023 παραδόθηκαν για ανακύκλωση/επαναχρησιμοποίηση 14 τεμάχια μελανοδοχεία και τόνερ**.

Ανακύκλωση μπαταριών και φωτιστικών / λαμπτήρων και ΑΗΗΕ πραγματοποιείται με τη βοήθεια των αδειοδοτημένων από το ΥΠΕΝ εναλλακτικών συστημάτων διαχείρισης ΑΦΗΣ Α.Ε. και ΦΩΤΟΚΥΚΛΩΣΗ Α.Ε. και ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ αντίστοιχα. Συνολικά για το έτος **2023** προωθήθηκαν προς ανακύκλωση **18 kg μπαταριών και 176kg ηλεκτρικών και ηλεκτρονικών συσκευών**. Δεν έγινε ανακύκλωση λαμπτήρων.

Η ανακύκλωση χαρτιού μειώθηκε κατά 22,67%, και η ανακύκλωση μελανοδοχείων κατά 75,69%. Η μείωση εξηγείται από τη φύση της ανακύκλωσης στα κτήρια του ΠΙΟΠ καθώς χρειάζεται να συγκεντρωθούν ικανές

ποσότητες στους κάδους ανακύκλωσης προτού ειδοποιηθεί ο συλλέκτης αλλά και από την μείωση των εκτυπώσεων. Στις Κτηριακές Μονάδες όπου οι Δήμοι εφαρμόζουν πρόγραμμα διαλογής στην πηγή υλικών συσκευασίας (μπλε κάδοι) οι εργαζόμενοι και οι επισκέπτες ενθαρρύνονται για το διαχωρισμό των υλικών συσκευασίας από τα υπόλοιπα απόβλητα αστικού τύπου και οι συλλεγόμενες ποσότητες απορρίπτονται στους ειδικούς μπλε κάδους των οικείων Δήμων προς εναλλακτική διαχείριση. Ειδικά στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας, δεδομένου ότι ο Δήμος Τήνου εφαρμόζει πρόγραμμα διαλογής στην πηγή με κάδους χωριστής συλλογής πλαστικού, γυαλιού, χαρτιού και μετάλλου, το προσωπικό του Μουσείου συμμετέχει ενεργά διαχωρίζοντας τα εν λόγω υλικά από τα υπόλοιπα ρεύματα των αστικών αποβλήτων.

Τέλος, το Μουσείο Αργυροτεχνίας στα Ιωάννινα συμμετέχει ενεργά στο εθνικό Συλλογικό Σύστημα ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων.

Τα απόβλητα οικιακού τύπου τοποθετούνται σε κάδους των Δήμων στους οποίους ανήκουν τα κτήρια του ΠΙΟΠ και η αποκομιδή τους γίνεται με απορριμματοφόρα των εν λόγω Δήμων.

Επικίνδυνα απόβλητα

Τα εν δυνάμει επικίνδυνα απόβλητα που παράγονται στις εγκαταστάσεις του ΠΙΟΠ περιορίζονται σε απόβλητα λιπαντικών ελαίων (ΑΛΕ) και στους χρησιμοποιημένους μεγάλους συσσωρευτές που αντικαθίστανται κατά τη συντήρηση του Η/Μ εξοπλισμού και των εκθεμάτων ή σε περιπτώσεις βλαβών.

Οι μεγάλοι συσσωρευτές (π.χ. UPS και μπαταρίες εφεδρικών Η/Ζ) απομακρύνονται από τις εγκαταστάσεις του ΠΙΟΠ με ευθύνη του συντηρητή / εξωτερικού συνεργάτη, ο οποίος στη συνέχεια αξιολογεί κατά πόσο ο εξοπλισμός αυτός μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί και αν όχι παραδίδεται άμεσα και με ευθύνη του σε αδειοδοτημένο Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης.

Τα Απόβλητα Λιπαντικών Ελαίων (χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια) συλλέγονται με ευθύνη του συντηρητή / εξωτερικού συνεργάτη, ο οποίος τα παραδίδει άμεσα και με ευθύνη του σε εγκεκριμένα Σημεία Συλλογής των αδειοδοτημένων Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης.

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τις ποσότητες τέτοιων υλικών που παραδόθηκαν σε συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης το έτος 2023, εκτιμάται εντούτοις ότι είναι πολύ μικρές και η διαχείριση τους πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας. Επιπλέον, σε όλα τα κτήρια του ΠΙΟΠ δεν υπάρχει αμίαντος.

HFCs

Στα κλιματιστικά μηχανήματα των κτηρίων του ΠΙΟΠ χρησιμοποιούνται 3 ψυκτικά μέσα:

- ☐ R-407A (υδροφθοράνθρακες – HFCs)
- ☐ R-407C (υδροφθοράνθρακες – HFCs)
- ☐ R-410A (υδροφθοράνθρακες – HFCs)

Η συντήρηση των κλιματιστικών γίνεται από εξειδικευμένες εταιρείες βάσει ετήσιας σύμβασης. Για το 2023 προστέθηκαν 49(kg) ψυκτικά μέσα στις μονάδες κλιματισμού των κτηρίων του ΠΙΟΠ.

Οι ποσότητες των ψυκτικών μέσων που προστίθενται ετησίως εισάγονται στη σχετική ηλεκτρονική βάση για τα φθοριούχα αέρια του ΥΠΕΝ. Για το 2023 έχουν υποβληθεί τα στοιχεία για τον Η/Μ εξοπλισμό με κλειδαρίθμους 142609012779, 173209012779, 262709012779, 302909012779, 350309012779, 371209012779, 435609012779, 440009012779, 452909012779, 502309012779, 540209012779, 582409012779.

Θόρυβος

Στα κτήρια του ΠΙΟΠ δεν υπάρχει εγκατεστημένος εξοπλισμός που να παράγει σημαντικά επίπεδα θορύβου εσωτερικά ή εξωτερικά. Ο εξοπλισμός άλλωστε (κλιματιστικά, λέβητες, εφεδρικό Η/Ζ κλπ.) είναι εγκατεστημένος στα υπόγεια των κτηρίων και συντηρείται τακτικά από εξειδικευμένες εταιρείες, αντιπροσωπείες του εξοπλισμού, κλπ. Επιπροσθέτως η διαχείριση των επισκεπτών από τους υπευθύνους των Μουσείων γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται χρονική διασπορά αυτών και να αποφεύγεται η συνύπαρξη μεγάλου αριθμού ατόμων, προκειμένου να μειώνεται η ηχητική όχληση από την παρουσία των επισκεπτών και τα οχήματα στις γειτονικές περιοχές.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (Π.Δ. 1180/1981, Πίνακας 1, παρ. 2) το ανώτερο επιτρεπόμενο όριο θορύβου που θα εκπέμπεται στο Περιβάλλον από την λειτουργία τους δεν πρέπει να υπερβαίνει τα θεσμοθετημένα όρια (στα όρια του οικοπέδου) υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας.

Σύμφωνα με διαθέσιμες μετρήσεις στα Μουσεία Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, Μαρμαροτεχνίας Τήνου και Μετάξης στο Σουφλί η στάθμη θορύβου εντός των χώρων των Μουσείων δεν υπερβαίνει τα 45-58 db, με τις μεγαλύτερες τιμές να παρατηρούνται σε χώρους όπου υπάρχουν ηχητικές πηγές (video με εκπαιδευτικές ταινίες). Συνεπώς μπορεί να εκτιμηθεί με ασφάλεια ότι τα επίπεδα θορύβου στα όρια των οικοπέδων των εν λόγω Μουσείων είναι εντός των επιπέδων που ορίζονται στο Π.Δ 1180/1981 και δεν τίθεται θέμα ηχητικής ρύπανσης.

Βιοποικιλότητα

Η συνολική δομημένη επιφάνεια των εγκαταστάσεων του ΠΙΟΠ ανέρχεται σε 20.898,26 m² και αντιστοιχεί σε 206,9 m²/εργαζόμενο.

Καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Πιθανές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στις εγκαταστάσεις του ΠΙΟΠ αφορούν κατά κύριο λόγο στην εκδήλωση πυρκαγιάς καθώς και σε φυσικά φαινόμενα (σεισμός, πλημμύρα, κλπ.).

Σε σχέση με τον κίνδυνο πυρκαγιάς το ΠΙΟΠ έχει εκπονήσει μελέτη ενεργητικής πυροπροστασίας και έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα και μέσα σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κείμενης νομοθεσίας σε όλα τα κτήρια του Ιδρύματος. Το γεγονός αυτό πιστοποιείται και από τα πιστοποιητικά ενεργητικής πυροπροστασίας που έχουν εκδοθεί από τα κατά τόπους αρμόδια Γραφεία Πυρασφάλειας της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Ειδικά για το πωλητήριο του ΠΙΟΠ στο εμπορικό κέντρο City Link δεν έχει εκδοθεί πιστοποιητικό πυρασφάλειας καθώς εξαιρείται από την υποχρέωση λόγω του μικρού του μεγέθους σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Στα πλαίσια των Διαχειριστικών Συστημάτων (ISO 9001:2015 και 14001:2015) που εφαρμόζει το ΠΙΟΠ, έχουν εκπονηθεί Σχέδια Εκκένωσης για όλα τα κτήρια με σκοπό την παροχή κατευθύνσεων και οδηγιών στο προσωπικό, με στόχο τη σωστή και ασφαλή εκκένωση των κτηρίων σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Στα Σχέδια Εκκένωσης καθορίζονται οι Υπεύθυνοι και περιγράφονται οι δέουσες ενέργειες που πρέπει να γίνουν από αυτούς σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, μερικής ή ολικής εκκένωσης του κτηρίου κλπ., καθώς και η διαδικασία εκπαίδευσης των εργαζομένων/συνεργατών στις απαιτήσεις του Σχεδίου.

10.3. Συγκεντρωτικοί δείκτες

Συγκεντρωτικά, η περιβαλλοντική επίδοση του ΠΙΟΠ για το 2023 ανά κτηριακή μονάδα, αλλά και συνολικά παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 17 - Συγκεντρωτικός Πίνακας Περιβαλλοντικής Επίδοσης ΠΙΟΠ

Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Παράμετροι Αναφοράς							
Σύνολο ατόμων	95	101	101	6,3%	0%		
Σύνολο τετραγωνικών	20,898	20,898	19.182,660	-8,2%	-8,2%		
Επισκεψιμότητα	337,266	259.086	294.468	-12,7%	13,7%		
Ενέργεια							
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (MWh)	1,703	1,391	1.278	-24,9%	-8,11%		
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (kWh/m ²) μόνο για τα κτήρια διοίκησης	115	108	124	8,3%	13,9%	-3%	-3%
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (MWh) μόνο για τα 9 μουσεία	1,145	861	887	-22,5%	3,1%	-2%	-2%
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (kWh/επισκέπτη) μόνο για τα 9 μουσεία	3.40	3.32	3.01	-11,2%	-9,31%		
Συνολική κατανάλωση πετρελαίου (lt)	27,339	29,469	20,852	-23,7%	-29,24%	-2%	-2%
Συνολική κατανάλωση πετρελαίου (lt/επισκέπτη)	0.08	0.11	0,07	-12,6%	-37,74		

Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Μετακινήσεις							
Οδικές μετακινήσεις με βενζίνη (lt)	7,074.33	7,685.54	8.703,17	23%	13,24%		
Δείκτης οδικών μετακινήσεων με βενζίνη ανά εργαζόμενο (lt/εργαζ.)	74.47	76.09	86,17	15,7%	13,24%		
Οδικές μετακινήσεις με diesel (lt)	97.96	0	0				
Δείκτης οδικών μετακινήσεων με diesel ανά εργαζόμενο (lt/εργαζ.)	1.03	0	0				
Οδικές μετακινήσεις με βενζίνη (km)	89,548.48	150,696.86	170.650,459	90,6%	13,24%		
Οδικές μετακινήσεις με diesel (km)	1,530.65	0	0				
Οδικές μετακινήσεις με LPG (km)	0.00	0	1				
Συνολικές οδικές μετακινήσεις (km)	91,079.13	150,696.86	170.650,46	87,4%	13,24%		
Συνολικές οδικές μετακινήσεις ανά εργαζόμενο (km/εργαζ.)	958.73	1,492.04	1.689,60	76,2%	13,24%		
Συνολική κατανάλωση Jet kerosene (tn)	3.09	2.94	2.66	-13,9%	-9,63		
Συνολική κατανάλωση Residual fuel oil (tn)	0.40	0.24	0.07	-81,4%	-69,60%		
Αεροπορικές (km)	75,937.00	80,541.00	72,781	-4,2%	-9,63%		
Αεροπορικές μετακινήσεις ανά εργαζόμενο (km/εργαζ.)	799.34	797,44	720,60	-9,8%	-9,63%		
Ακτοπλοϊκές (km)	15,783.08	18,202.00	5.533,72	-64,9%	-69,60%		
Ακτοπλοϊκές μετακινήσεις ανά εργαζόμενο (km/εργαζ.)	166.14	180.21	54,80	-67,0%	-69,60%		
Νερό							
Συνολική κατανάλωση νερού (m ³)	13,512	14,051	15.638	15,7%	11,29%		
Κατανάλωση νερού ανά επισκέπτη μόνο για τα μουσεία (m ³ /επισκέπτη)	0.03	0.048	0,047	39,0%	-2,01%		
Κατανάλωση νερού ανά εργαζόμενο μόνο για τα κτήρια διοίκησης (m ³ /εργαζ)	37.85	25.912	28.670	-24,3%	10,64%		
Αναλώσιμα							
Κατανάλωση ανακυκλωμένου χαρτιού A4/A3 (tn)	0.37	0.24	0.26	-28,0%	8%		
Κατανάλωση συμβατικού χαρτιού A4/A3 (tn)	0.35	0.00	0.35	1,9%	-		
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού A4/A3 (tn)	0.72	0.24	0.62	-13,6%	150,98%		
Κατανάλωση χαρτιού εκδόσεων & χαρτιού επικοινωνίας, προβολής (tn)	12.99	5.52	1.46	-88,7%	-73,54%		
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού (tn)	13.72	5.77	2.08	-84,8%	-63,84%		

Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Συνολική Κατανάλωση χαρτιού ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	144.41	57.18	20,67	-85,7%	-63,84%		
Συνολική κατανάλωση μελανιών (τεμάχια)	86.00	34.00	43.00	-50,0%	26,5%		
Συνολική κατανάλωση μελανιών ανά εργαζόμενο (τεμάχια/εργαζ.)	0.91	0.33	0.42	-53,0%	26,5%		
Συνολικό βάρος καταναλωθέντων μελανοδοχείων (kg)	72.51	28.33	25.23	-65,2%	-10,94%		
Απόβλητα							
Ανακύκλωση χαρτιού (tn)	3.15	4.6	3.5	13,1%	-22,67%	5%	5%
Ανακύκλωση χαρτιού ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	33.13	45.59	35.25	6,4%	-22,67%		
Ποσοστό ανακύκλωσης/κατανάλωσης χαρτιού (%)	0.23	0.80	1,71	643,3%	113,87%		
Ποσοστό ανακύκλωσης/κατανάλωσης χαρτιού (%) (πλην εκδόσεων)	4.34	18.46	5.68	30,9%	-69,19%		
Επαναχρησιμοποίηση/Ανακύκλωση μελανιών (τεμάχια)	42.00	58	14	-66,7%	-75,69%	5%	5%
Ανακύκλωση μελανιών ανά εργαζόμενο (τμχ/ εργαζ.)	0.44	0.57	0.13	-68,6%	-75,69%		
Ποσοστό ανακύκλωσης/κατανάλωσης μελανοδοχείων (%)	0.49	1.69	0.32	-33,3%	-80,78%		
Ανακύκλωση μπαταριών (kg)	0.00	228	18	-	-92,11%		
Ανακύκλωση λαμπτήρων (kg)	0.00	12.10	0	-	-100%		
Ανακύκλωση Α.Η.Η.Ε. (kg)	0.00	0	176	-	-		
Συνολική ποσότητα υγρών αποβλήτων (m ³)	5,504.26	7,001.09	6.322,52	14,9%	-9,69%		
Ποσότητα Υγρών Αποβλήτων Μουσείων ανά επισκέπτη (lit./επισκ.)	16.32	27.02	21,47	31,6%	-20,54%		
Ψυκτικά							
Συνολική ποσότητα ψυκτικών που προστέθηκαν (kg)	0.00	10.00	49	-	390%		
Εκπομπές							
Εκπομπές CO ₂ (kg) - Η.Ε.	1,040,792.46	536,214.80	476.493,25	-54,2%	-11,1%		
Εκπομπές CO ₂ (kg) - πετρέλαιο Θέρμανσης	73,513.64	79,239.20	56,068,85	-54,2%	-29,24%		
Εκπομπές CO ₂ (kg) - αεροπορικές μετακινήσεις	9,479.22	9,027.03	8.157,29	-13,9%	-9,63%		
Εκπομπές CO ₂ (kg) - ακτοπλοϊκές μετακινήσεις	1,251.06	765.39	232.69	-81,4%	-69,60%		
Εκπομπές CO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	16,086.61	17,476.47	19,790.51	23,0%	13,24%		

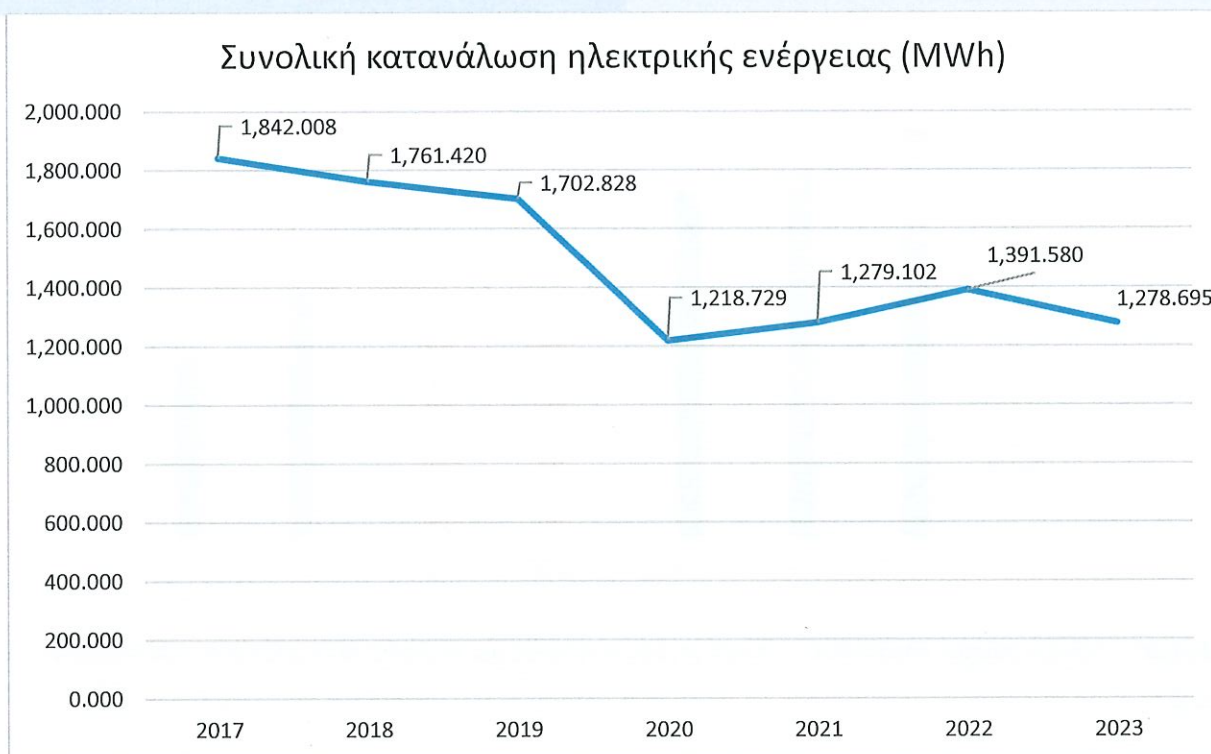
Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Εκπομπές CO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	263.41	0	0	-100,0%	-		
Εκπομπές CO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0	1,559	-	-		
Συνολικές Εκπομπές CO ₂ (kg)	1,141,386.39	642,673.20	560,383.84	-50,9%	-12,8%		
Συνολικές Εκπομπές CO ₂ ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	12,014.59	6,363.10	5,548.35	-53,8%	-12,8%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές CO ₂ ανά μονάδα επιφάνειας (kg/m ²)	54.62	30.75	29.21	-46,5%	-5,0%		
Συνολικές Εκπομπές CO ₂ ανά επισκέπτη (kg/επισκέπτη)	3.38	2.48	1.90	-43,8%	-23,3%		
Εκπομπές CH ₄ (kg) - πετρέλαιο Θέρμανσης	9.92	10.70	7.57	-23,7%	-29,24%		
Εκπομπές CH ₄ (kg) - Η.Ε.	14.24	9.27	8.29	-41,8%	-10,61%		
Εκπομπές CH ₄ (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	5.80	6.31	7.14	23,0%	13,24%		
Εκπομπές CH ₄ (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	0.01	0.00	0	-100%	-		
Εκπομπές CH ₄ (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0.00	0	-	-		
Συνολικές Εκπομπές CH ₄ (kg)	29.98	26.27	22.95	-23,5%	-12,77%		
Συνολικές Εκπομπές CH ₄ ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	0.09	0.10	0.07	-12,3%	-23,1%		
Συνολικές Εκπομπές CH ₄ ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	0.32	0.26	0.22	-28,0%	-12,7%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές CH ₄ ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	1.43	1.26	1.20	-16,6%	-4,8%		
Εκπομπές N ₂ O (kg) - πετρέλαιο Θέρμανσης	0.60	0.64	0.45	-23,7%	-29,24%		
Εκπομπές N ₂ O (kg) - Η.Ε.	10.45	3.63	3.39	-67,6%	-6,76%		
Εκπομπές N ₂ O (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	1.86	2.02	2.29	23,0%	13,2%		
Εκπομπές N ₂ O (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	0.01	0.00	0	-100%	-		
Εκπομπές N ₂ O (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0.00	0	-	-		
Συνολικές Εκπομπές N ₂ O (kg)	12.92	6.29	6.12	-52,61%	-2,7%		
Συνολικές Εκπομπές N ₂ O ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	0.04	0.02	0.02	-45,7%	-14,4%		
Συνολικές Εκπομπές N ₂ O ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	0.14	0.06	0.06	-55,4%	-2,7%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές N ₂ O ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	0.62	0.30	0.32	-48,4%	6,0%		
Εκπομπές NO _x (kg) - πετρέλαιο Θέρμανσης	68.45	73.79	52.21	-23,7%	-29,24%		
Εκπομπές NO _x (kg) - Η.Ε.	2,437.52	1,477.63	1,418,72	-41,8%	-4,0%		

Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Εκπομπές NO _x (kg) - αεροπορικές μετακινήσεις	31.13	8.86	8.00	-74,3%	-9,6%		
Εκπομπές NO _x (kg) - ακτοπλοϊκές μετακινήσεις	29.81	107.21	32.60	9,3%	-69,60%		
Εκπομπές NO _x (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	45.74	46.70	56.28	23,0%	13,24%		
Εκπομπές NO _x (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	1.07	0.00	0	-100%	0		
Εκπομπές NO _x (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0.00	0	-	0		
Συνολικές Εκπομπές NO _x (kg)	2,613.74	1.717.18	1.567,48	-40,0%	-8,7%		
Συνολικές Εκπομπές NO _x ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	7.75	6.628	5,323	-31,3%	-19,7%		
Συνολικές Εκπομπές NO _x ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	27.51	17.00	15.52	-43,6%	-8,7%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές NO _x ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	125.07	82.16	81.71	-34,7%	-0,6%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - πετρέλαιο θέρμανσης	46.14	49.74	35.19	-23,7%	-29,24%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - Η.Ε.	1,384.41	601.98	486.47	-64,9%	-19,2%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - αεροπορικές μετακινήσεις	3.04	2.87	2.59	-14,7%	-9,63%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - ακτοπλοϊκές μετακινήσεις	20.17	7.30	2.21	-89,0%	-69,60%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	0.10	0.11	0.13	23,0%	13,24%		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	0.00	0.00	0	-100%	-		
Εκπομπές SO ₂ (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0.00	0	-	-		
Συνολικές Εκπομπές SO ₂ (kg)	1,453.87	662.00	526.37	-63,8%	-20,5%		
Συνολικές Εκπομπές SO ₂ ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	4.31	2.56	1.79	-58,5%	-30,0%		
Συνολικές Εκπομπές SO ₂ ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	15.30	6.55	5.21	-65,9%	-20,5%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές SO ₂ ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	69.57	31.67	27.44	-60,6%	-13,4%		
Εκπομπές CO (kg) - Η.Ε.	923.72	406.71	359.88	-61,0%	-12,0%		
Εκπομπές CO (kg) - αεροπορικές μετακινήσεις	6.83	25.77	23.29	240,8%	-9,63%		
Εκπομπές CO (kg) - ακτοπλοϊκές μετακινήσεις	18.41	38.77	11.78	-36,0%	-69,60%		
Συνολικές Εκπομπές CO (kg)	948.97	471.25	394.95	-58,4%	-16,61%		
Συνολικές Εκπομπές CO ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	2.81	1.81	1.34	-52,3%	-26,63%		

Σύνολο εγκαταστάσεων ΠΙΟΠ							
Περιβαλλοντικός Δείκτης	2019	2022	2023	Μεταβολή 2019-2023	Μεταβολή 2022-2023	Στόχος 2023	Στόχος 2024
Συνολικές Εκπομπές CO ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	9.99	4.69	3.91	-60,9%	-16,61%	-2%	-20%
Συνολικές Εκπομπές CO ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	45.41	22.66	20,59	-54,7%	-9,15%		
Εκπομπές NMVOC (kg) - Η.Ε.	110.00	57.42	52.21	52,5%	-9,1%		
Εκπομπές VOC (kg)- αεροπορικές μετακινήσεις	2.28	1.61	1.46	-36,1%	-9,63%		
Εκπομπές VOC (kg)- ακτοπολιτικές μετακινήσεις	0.88	12.20	3,70	322,5%	-69,60%		
Συνολικές Εκπομπές VOC (kg)	127.40	80.50	65.66	-48,5%	-18,4%		
Συνολικές Εκπομπές VOC ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	0.38	0.31	0.22	-41,0%	-28,2%		
Συνολικές Εκπομπές VOC ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	1.34	0.79	0.65	-51,5%	-18,43%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές VOC ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	6.10	3.86	3.42	-43,9%	-11,14%		
Εκπομπές PM (kg) - πετρέλαιο θέρμανσης	1.49	1.60	1.13	-23,7%	-29,24%		
Εκπομπές PM (kg) - Η.Ε.	475.03	158.26	149.59	-68,5%	-5,5%		
Εκπομπές PM (kg) - οδικές μετακινήσεις (βενζίνη)	0.16	0.17	0.19	23,0%	13,24%		
Εκπομπές PM (kg) - οδικές μετακινήσεις (diesel)	0.09	0.00	0	-100%	-		
Εκπομπές PM (kg) - οδικές μετακινήσεις (LPG)	0.00	0.00	0	-	-		
Συνολικές Εκπομπές PM (kg)	476.77	160.03	150.91	-68,3%	-5,75%		
Συνολικές Εκπομπές PM ανά επισκέπτη (gr/επισκέπτη)	1.41	0.62	0.51	-63,7%	-17,08%		
Συνολικές Εκπομπές PM ανά εργαζόμενο (kg/εργαζ.)	5.02	1.58	1.49	-70,2%	-5,75%	-2%	-2%
Συνολικές Εκπομπές PM ανά μονάδα επιφάνειας (gr/m ²)	0.02	0.008	0.008	-65,5%	2,7%		

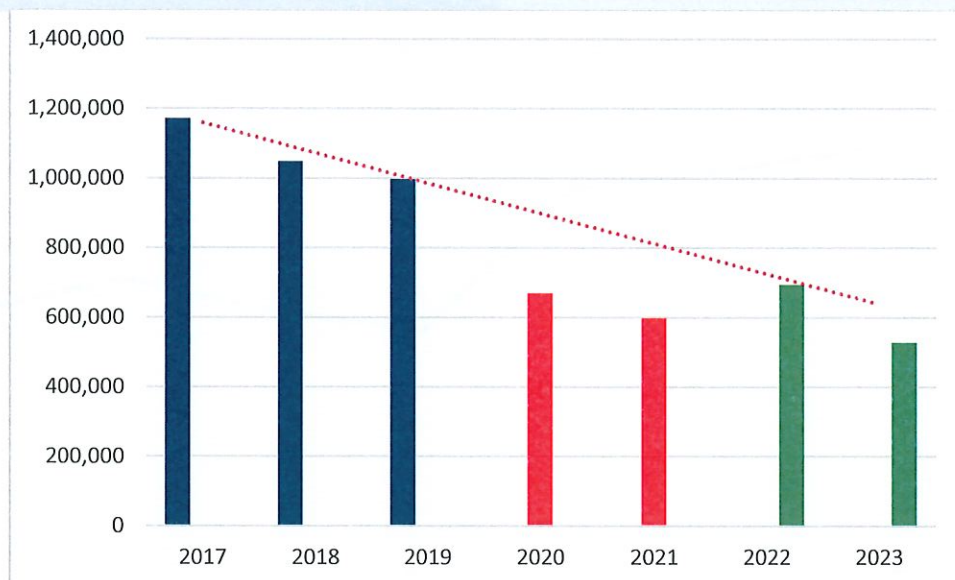
10.4. Ιστορικοί δείκτες περιβαλλοντικής επίδοσης ΠΙΟΠ

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας μειώνεται σταθερά από το 2019, ως αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών προγραμμάτων που έχουν εφαρμοσθεί αλλά και της προσήλωσης του οργανισμού στην εφαρμογή του Συστήματος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης. Στο διάστημα 2017-2023, η μείωση στη συνολική κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας διαμορφώνεται σε 31%.

Σχήμα 1: Εξέλιξη ετήσιας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας την περίοδο 2017-2023 στο σύνολο των κτηριακών υποδομών του ΠΙΟΠ.

Η βελτίωση αυτή αποτυπώνεται ακόμα καλύτερα στην επίδοση των τριών μουσείων (Μυτιλήνη, Βόλος, Τήνος) που εφαρμόζουν το Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης. Βελτιώνοντας την ενεργειακή τους επίδοση και το 2022. **Στο διάστημα 2019-2023, η μείωση στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στα τρία Μουσεία διαμορφώνεται σε 47,3%.** Αξίζει να σημειωθεί ότι στα τρία Μουσεία, λόγω της εφαρμογής του Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης, υλοποιήθηκαν ενεργειακά προγράμματα με πιο επεμβατικό χαρακτήρα (αντικατάσταση δικτύων, αντικατάσταση Η/Μ εξοπλισμού κλπ.).

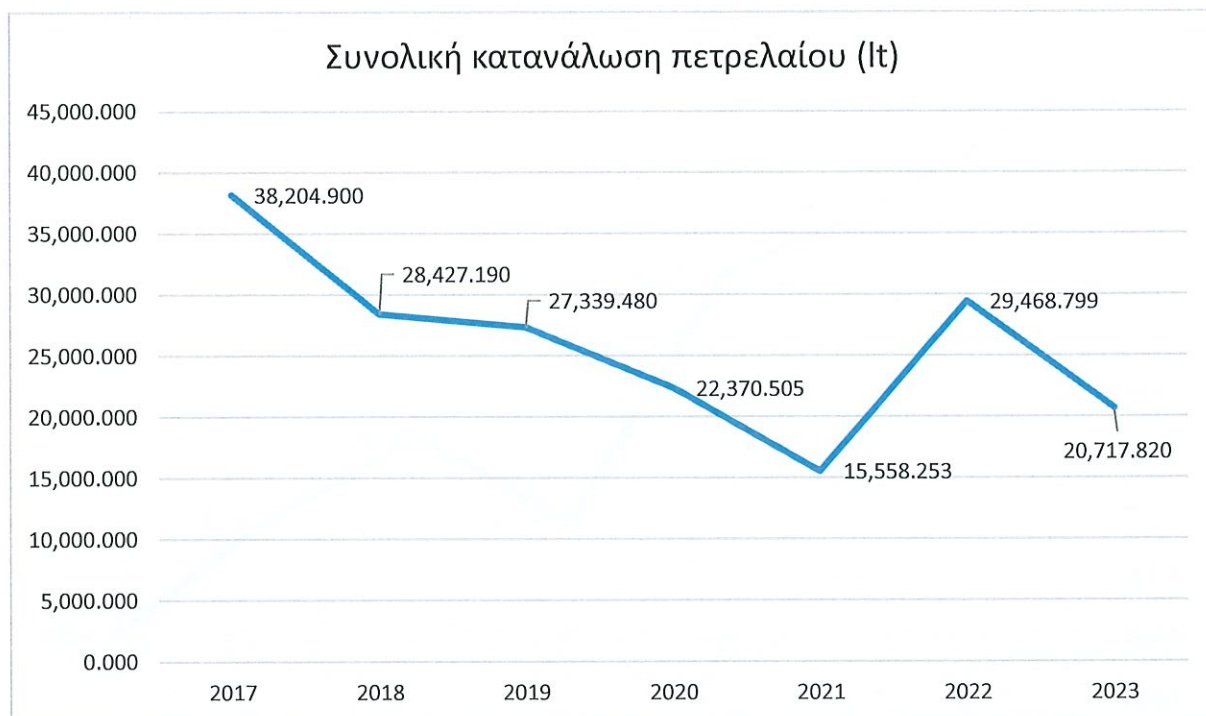

Σχήμα 2: Εξέλιξη ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας την περίοδο 2017-2023 στα τρία Μουσεία του ΣΕΔ.

Μείωση παρουσιάζει και η κατανάλωση πετρελαίου στα Μουσεία του ΠΙΟΠ καθώς:

- έχουν ήδη εφαρμοστεί περιβαλλοντικά προγράμματα αντικατάστασης λεβήτων με αντλίες θερμότητας σε δύο Μουσεία του ΠΙΟΠ (Στυμφαλία, Σπάρτη),
- σε Μουσεία που υπάρχει η δυνατότητα, προτιμάται η χρήση κλιματιστικών συστημάτων για τη θέρμανση,
- γίνεται ορθότερη χρήση του λέβητα, κατά τις ψυχρές περιόδους και κατάλληλη διαχείριση εντός της ημέρας.

Η συνολική κατανάλωση πετρελαίου σε σχέση με το 2017 μειώθηκε κατά 46% σε απόλυτες τιμές.

Σχήμα 3: Εξέλιξη ετήσιας κατανάλωσης πετρελαίου θέρμανσης την περίοδο 2017-2023 στο σύνολο των κτηριακών υποδομών του ΠΙΟΠ.

Σταθερή μείωση εμφανίζει επίσης και η **κατανάλωση χαρτιού (συνολικά 89% από το 2017)**, η οποία οφείλεται:

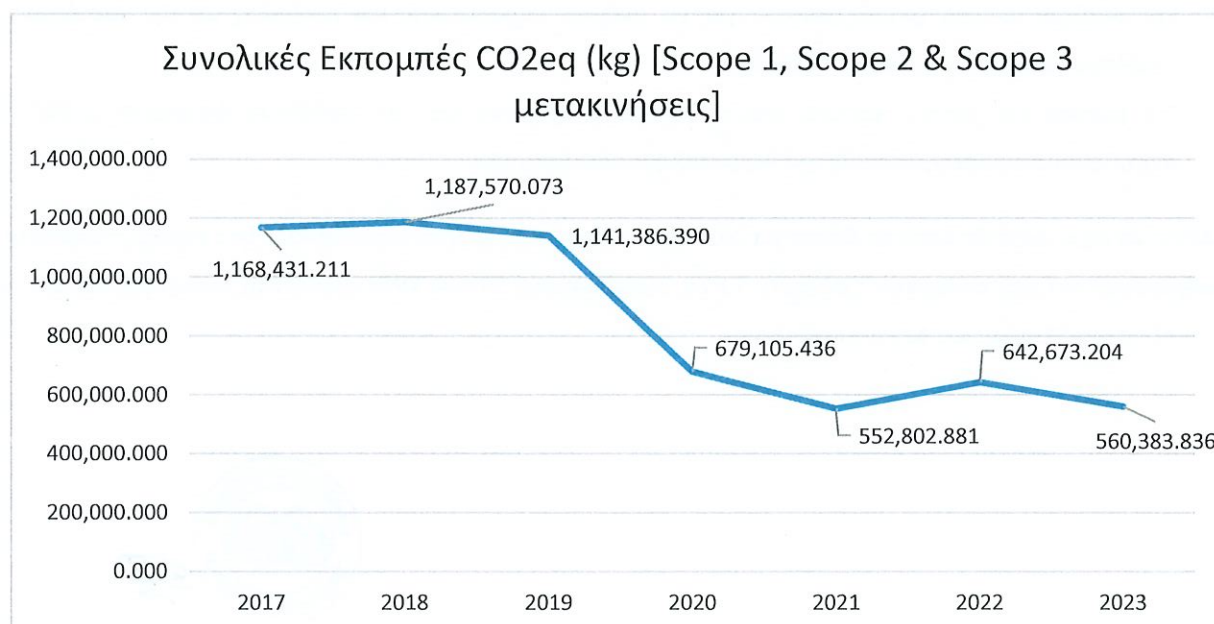
- Στη σταθερή μείωση χρήσης χαρτιού για τις ανάγκες επικοινωνίας και προβολής με την ταυτόχρονη υιοθέτηση ψηφιακών μεθόδων προβολής.
- Στη μείωση της χρήσης χαρτιού στις καθημερινές εργασίες και την υιοθέτηση ψηφιακών μεθόδων ανταλλαγής εγγράφων, αποτέλεσμα ψηφιοποίησης διαδικασιών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το διάστημα 2017-2023, λόγω της μείωσης της κατανάλωσης χαρτιού προέκυψε αθροιστική μείωση εκπομπών CO₂ κατά 11 tn, εξοικονόμηση 57.400 KWh ηλεκτρικής ενέργειας και 5.4 tn στερεών αποβλήτων που δεν παρήχθησαν.

Σχήμα 4: Εξέλιξη ετήσιας κατανάλωσης χαρτιού την περίοδο 2017-2023 για το ΠΙΟΠ.

Όλα τα ανωτέρω, είχαν ως αποτέλεσμα τη **σταθερή μείωση των εκπομπών CO₂, σε ποσοστό 52% στο διάστημα 2017 – 2023.**

Σχήμα 5: Εξέλιξη ετήσιων εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου (Άμεσες Score 1, Έμμεσες από ηλεκτρική ενέργεια Score 2 και Έμμεσες από μετακινήσεις Score 3).

11. Ανάλυση Ενεργειακής Επίδοσης Μουσείων ΣΕΔ

11.1 Μεθοδολογία

Με βάση τους αρχικούς Ενεργειακούς Ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν στα Μουσεία υπολογίστηκε η Ενεργειακή Κατανάλωση Βάσης (Energy Baseline), η οποία αποτυπώνει την αντιπροσωπευτική ενεργειακή κατάσταση τους ενσωματώνοντας την επιρροή εξωτερικών παραγόντων στην κατανάλωση ενέργειας.

Η Ενεργειακή Κατανάλωση Βάσης (ΕΚΒ), προσδιορίστηκε με βάση τις ιστορικές καταναλώσεις πριν την ένταξή τους στο ΣΠΔ και αποτελεί, λαμβάνοντας υπόψη κατάλληλες προσαρμογές, το μέτρο σύγκρισης με τις καταναλώσεις που επιτυγχάνονται σε πραγματικό χρόνο. Με τον τρόπο αυτό αξιολογείται η αποδοτικότητα των Μουσείων και η αποτελεσματικότητα των δράσεων βελτίωσης της ενεργειακής επίδοσης και των ενεργειακών προγραμμάτων.

Για την αξιολόγηση της ενεργειακής επίδοσης των Μουσείων την περίοδο 01/01/2023 – 31/12/2023 ακολουθήθηκαν οι κατευθύνσεις του προτύπου ISO 50004 και του Οδηγού Ενεργειακού Ελέγχου του ΥΠΕΝ και η προσέγγιση τύπου Γ «Συνολικής Εγκατάστασης» (Option C - Whole facility) του Διεθνούς Πρωτοκόλλου Μετρήσεων και Επαλήθευσης των Επιδόσεων ενέργειας (IPMVP –International Performance Monitoring and Verification Protocol).

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο IPMVP στην Επιλογή Γ «Συνολικής Εγκατάστασης» προδιαγράφονται δύο προσεγγίσεις για την εκτίμηση των μεταβολών στην κατανάλωση ενέργειας:

1. είτε με βάση την περίοδο απόδοσης (Reporting period Basis), όπου η ΕΚΒ προσαρμόζεται στις συνθήκες της περιόδου αναφοράς
2. είτε με βάση σταθερές συνθήκες ή κανονικοποιημένες εξοικονομήσεις (Stated under fixed or 'normal' conditions), όπου οι μετρούμενες καταναλώσεις της περιόδου αναφοράς προσαρμόζονται στις συνθήκες βάσει των οποίων υπολογίστηκε η ΕΚΒ (π.χ. μέσω της σύγκρισης κανονικοποιημένων δεικτών).

Στην 1^η προσέγγιση η εξοικονόμηση ενέργειας προσδιορίζεται με την χρήση μετρήσεων των προμηθευτών ενέργειας για όλη την εγκατάσταση ή με μετρήσεις σε επίπεδο εγκατάστασης και δια μέσου ανάλυσης των δεδομένων κατανάλωσης ή του μετρητή (θερμίδες, καύσιμα, κιλοβάτ, κιλοβατώρες, κλπ.) και των ανεξάρτητων μεταβλητών οι οποίες επηρεάζουν την κατανάλωση ενέργειας μέσω της εξίσωσης:

$$\text{Μεταβολή Κατανάλωσης Ενέργειας} = (\text{ΕΚΒ} - \text{Ενεργειακή Κατανάλωση Περίοδου}) + \text{Συνήθεις Προσαρμογές} + \text{Ασυνήθεις προσαρμογές (Εξ. 1)}$$

Οι συνήθεις προσαρμογές (routine adjustments) αφορούν μεταβολές σε εκείνες τις παραμέτρους (ανεξάρτητες μεταβλητές) που μεταβάλλονται συχνά και έχουν μετρήσιμη επίδραση στην ενεργειακή χρήση ενός συστήματος ή μιας εγκατάστασης (π.χ. μεταβολές στην εξωτερική θερμοκρασία και λοιπές κλιματικές συνθήκες), ενώ οι ασυνήθεις προσαρμογές (non-routine adjustments) αφορούν μεταβολές σε παραμέτρους που δεν μπορούν να

προβλεφθούν και αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση στην ενεργειακή χρήση (π.χ. βλάβη σε λέβητα για μεγάλο χρονικό διάστημα, παύση λειτουργίας κλπ.).

Στην δεύτερη προσέγγιση υπολογίζονται δείκτες κατανάλωσης ενέργειας για κάθε σημαντική ενεργειακή χρήση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς κανονικοποιημένοι ως προς τους παράγοντες που τους επηρεάζουν (π.χ. κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για θέρμανση χώρων ανά βαθμομέρα θέρμανσης κλπ.) μέσω π.χ. της εξίσωσης:

$$EnPI_i = \text{Ενεργειακή Κατανάλωση Περιόδου Χρήση}_i / \text{Παράμετρος}_i \text{ Περιόδου Αναφοράς} \quad (\text{Εξ. 2})$$

και συγκρίνονται με τους αντίστοιχους κανονικοποιημένους δείκτες της Ενεργειακής Κατανάλωσης Βάσης:

$$EnBI_i = EKB \text{ Χρήση}_i / \text{Παράμετρος}_i \text{ περιόδου EKB} \quad (\text{Εξ. 3})$$

Στο πλαίσιο της 8ης Ενεργειακής Αναφοράς του του ΣΕΔ του ΠΙΟΠ χρησιμοποιούνται και οι δύο προσεγγίσεις προκειμένου με:

- την πρώτη προσέγγιση να εκτιμηθεί το οικονομικό όφελος από την υλοποίηση του Συστήματος Ενεργειακής Διαχείρισης και των ενεργειακών προγραμμάτων και
- με την δεύτερη να εκτιμηθούν οι μεταβολές ενεργειακής κατανάλωσης ανά σημαντική ενεργειακή χρήση μέσω της μεταβολής των κανονικοποιημένων δεικτών (σύμφωνα με τις απαιτήσεις του αναθεωρημένου προτύπου ISO50001:2018).

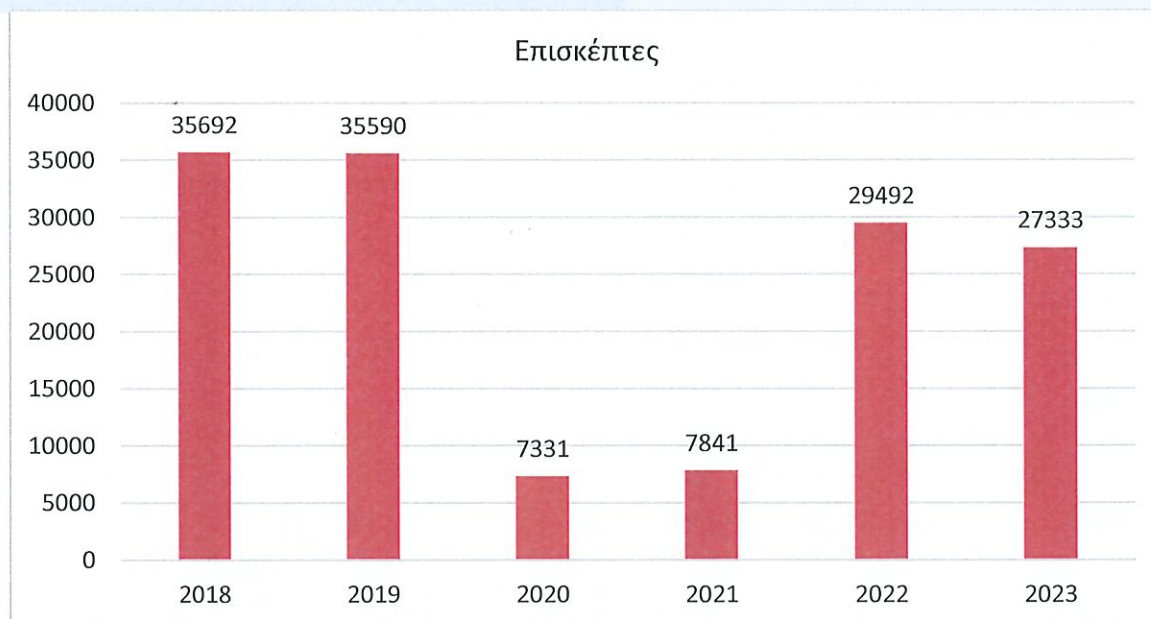
Οι συνήθεις προσαρμογές υπολογίζονται με βάση την μεθοδολογία της **Οδηγίας εργασίας ΟΕΔΠΕ09** και τα μαθηματικά μοντέλα/εξισώσεις που περιλαμβάνονται σε αυτή (παρ. 3.1 και 3.2) καθώς και στους δείκτες των Ενεργειακών Ελέγχων, οι οποίοι συσχετίζουν την Ενεργειακή Κατανάλωση των επιμέρους σημαντικών χρήσεων με την επίδραση παραγόντων που την επηρεάζουν όπως οι βαθμομέρες θέρμανσης και ψύξης, ο αριθμός των επισκεπτών, οι ημέρες λειτουργίας κλπ.

Η μέτρηση της κατανάλωσης του πετρελαίου βασίζεται στις μετρήσεις των αποθεμάτων και τα τιμολόγια προμήθειας. Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας λαμβάνεται από τους λογαριασμούς του παρόχου και από την 01.07.2023 σε σχεδόν πραγματικό χρόνο από τα στοιχεία 15-λεπτων μετρήσεων του ΔΕΔΔΗΕ. Η κατανομή των καταναλώσεων στις επιμέρους σημαντικές χρήσεις γίνεται μέσω της ανάλυσης των προφίλ καταναλώσεων που προκύπτουν από τις μετρήσεις του ΔΕΔΔΗΕ.

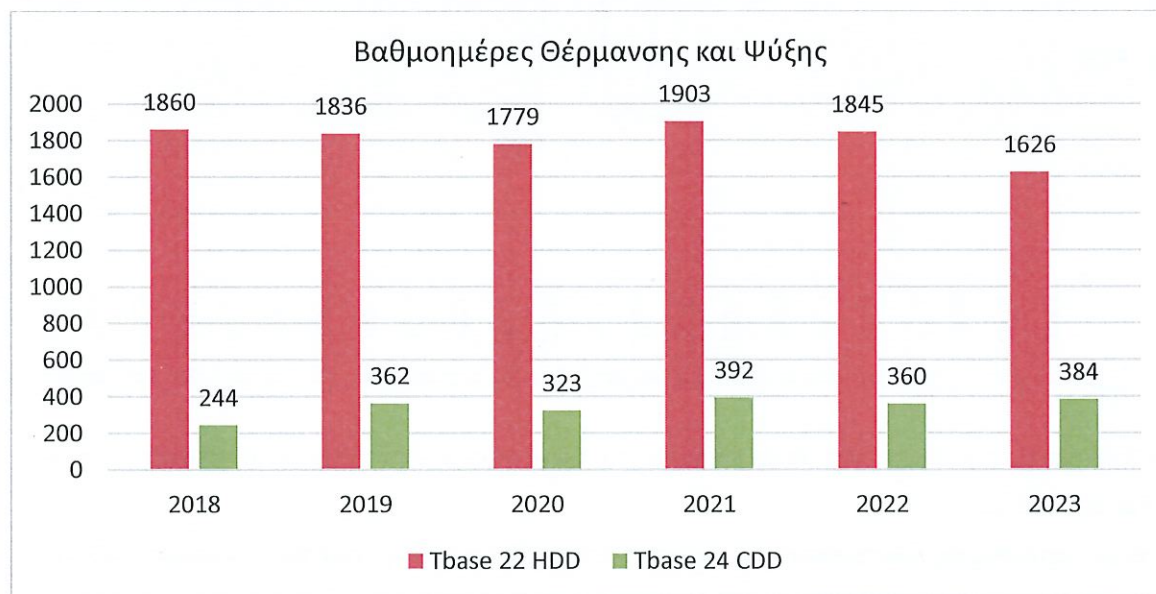
11.2 Ενεργειακή Αξιολόγηση ΜΠΚ

Στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα Βόλου τον Σεπτέμβριο του 2023 λόγω της κακοκαιρίας Ντάνιελ προκλήθηκαν σημαντικές ζημιές με αποτέλεσμα το Μουσείο να έχει διακόψει από τότε την λειτουργία του. Για τον λόγο αυτό η αξιολόγηση της Ενεργειακής Απόδοσης για το 2022 περιορίζεται στο πρώτο 8μηνο διάστημα μέχρι το σημείο σημειώθηκαν τα εξής:

- μείωση της επισκεψιμότητας κατά 23,2% συγκριτικά με το 2019 και κατά 7,3% σε σχέση με το 2019 (**Σχήμα 6**)
- Μειωμένος αριθμός βαθμομερών ψύξης και ελαφρώς αυξημένος αριθμός βαθμομερών θέρμανσης συγκριτικά τόσο με το 2022 όσο με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2022 (**Σχήμα 7**)

Σχήμα 6: Αριθμός επισκεπτών ανά έτος περιόδου 2018-2023 στο ΜΠΚ

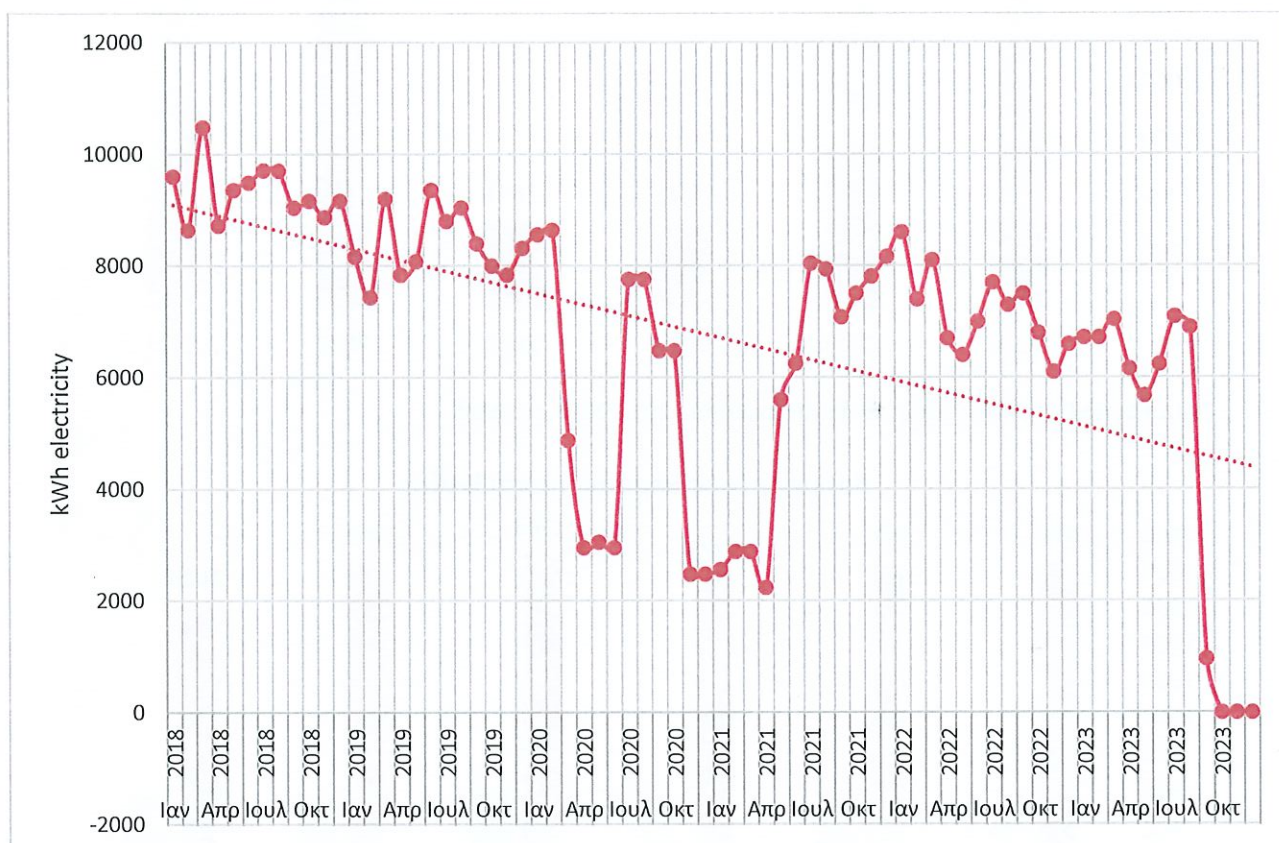
Σχήμα 7: Βαθμομέρες θέρμανσης (hdd με θερμοκρασία βάσης 22 οC) και ψύξης (cdd με θερμοκρασία βάσης 24 οC) για την περίοδο 2018-2023 στο ΜΠΚ

Μετρούμενες καταναλώσεις ενέργειας

Η συνολική κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε ετήσια βάση για την περίοδο αναφοράς 01/01/2022-31/12/2022 ανέρχεται σε **434,6 MWh** και αφορά κατά **91% ηλεκτρική ενέργεια** και **9% πετρέλαιο θέρμανσης** και κατανέμεται ανά χρήση όπως φαίνεται στο **Σχήμα που ακολουθεί**.

Το 2023 (για το πρώτο οκτάμηνο) η κατανάλωση πετρελαίου για τη θέρμανση χώρων, βάσει των τιμολογίων προμήθειας και των μεταβολών των αποθεμάτων, ήταν μηδενική καθώς οι λέβητες πετρελαίου δεν λειτούργησαν καθόλου.

Το πρώτο οκτάμηνο του 2023 η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας του ΜΠΚ ανήλθε σε 52,56 MWh μειωμένη κατά 8,7% σε σχέση με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2022 και κατά 11,2% σε σχέση με το 2022 για την αντίστοιχη περίοδο (1^ο οκτάμηνο). Γενικά η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο ΜΠΚ εμφανίζει σημαντική τάση μείωσης από το 2018 και έπειτα και είναι ανεξάρτητη από τα 2 τελευταία έτη και την παύση λειτουργίας του Μουσείου την περίοδο της πανδημίας (Σχήμα 8).

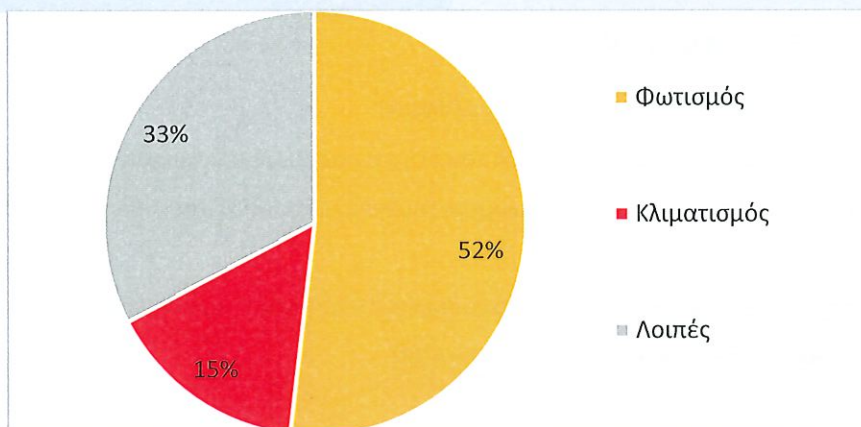

Σχήμα 8: Μηνιαία κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας σύμφωνα με στοιχεία λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας περιόδου 2018-2021.

Η συνολική κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε ετήσια βάση για την περίοδο αναφοράς 01/01/2023-31/12/2023 ανέρχεται σε **112,4 MWh** και αφορά το **100 % ηλεκτρική ενέργεια** και κατανέμεται ανά χρήση όπως φαίνεται στο Σχήμα 9.

Ως σημαντικές χαρακτηρίζονται οι ενεργειακές χρήσεις, οι οποίες αντιστοιχούν σε καταναλώσεις πάνω από το 20% της συνολικής πρωτογενούς ενεργειακής κατανάλωσης της κτιριακής μονάδας, εκείνες οι οποίες εμπίπτουν σε Κανονιστικές / Νομοθετικές απαιτήσεις καθώς και εκείνες οι οποίες εμφανίζουν δυνατότητες μείωσης (Κριτήρια Σημαντικότητας):

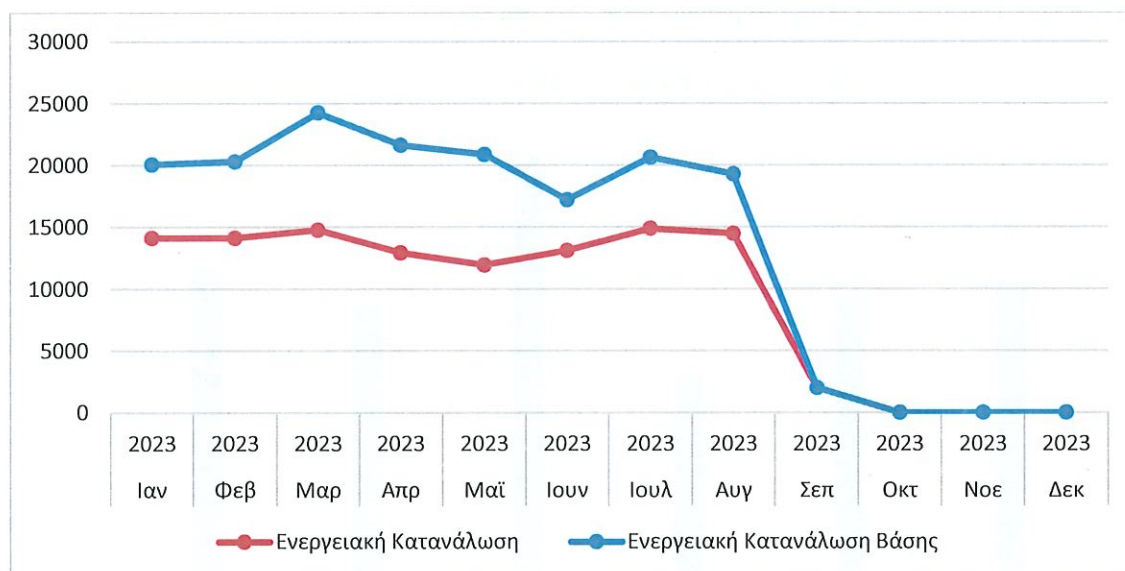
- Φωτισμός
- Συστήματα HVAC
- Κατανάλωση Πετρελαίου Θέρμανσης στους 2 λέβητες

Σχήμα 9: Κατανομή κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας ΜΠΚ ανά χρήση.

Σύγκριση με αναμενόμενη ενεργειακή κατανάλωση

Αν ληφθούν υπόψη οι συνήθεις προσαρμογές (βαθμοημέρες θέρμανσης και ψύξης, επισκεψιμότητα, μη λειτουργία λέβητα και παύση λειτουργίας Μουσείου το τελευταίο τετράμηνο του έτους) με βάση την εξίσωση 2 η Ενεργειακή Κατανάλωση Βάσης του ΜΠΚ για το 2023 ανέρχεται σε **166,33 MWh_{primary}**. Ως εκ τούτου η κατανάλωση του ΜΠΚ για το 2023 είναι μειωμένη **κατά 32,4%**, υπερκαλύπτει τον στόχο μείωσης 5% (Σχήμα 10) και οφείλεται στην υλοποίηση των προγραμμάτων που είχαν υλοποιηθεί όπως διαχειριστικά μέτρα (ρύθμιση θερμοστατών, λειτουργία συστημάτων ανάλογα με την επισκεψιμότητα), βελτιώσεις στο σύστημα διανομής θερμού νερού, αντικατάσταση των μοτέρ στα fan coil, αλλαγές λαμπτήρων, αισθητήρες κίνησης σε χώρους διακοπτόμενης λειτουργίας κλπ.

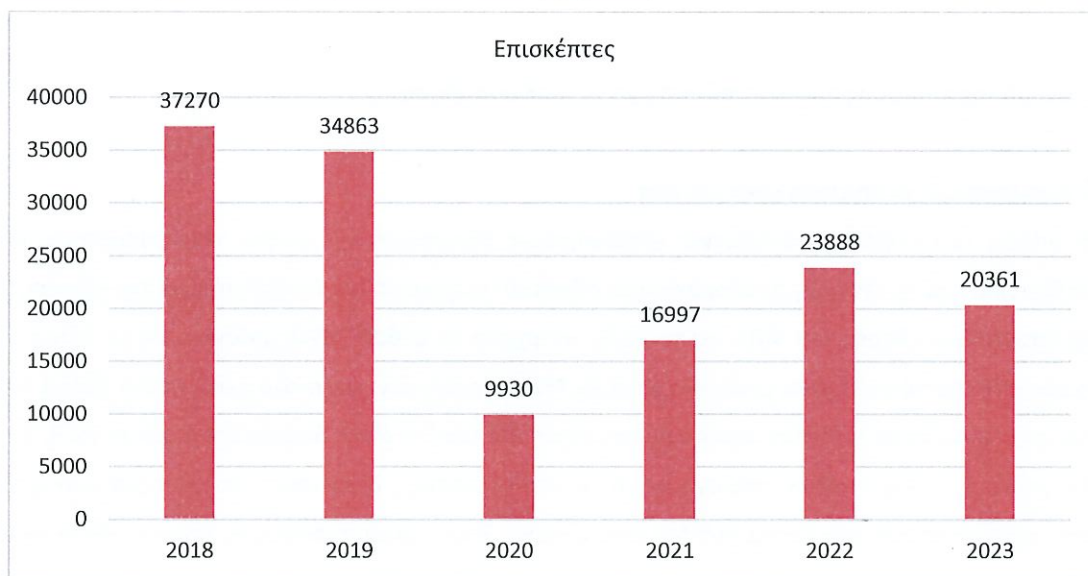

Σχήμα 10: Μηνιαία κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (kWh) έτους 2022 στο ΜΠΚ συγκριτικά με ΕΚΒ ± προσαρμογές (ΕΚΒ ± adj. 2021).

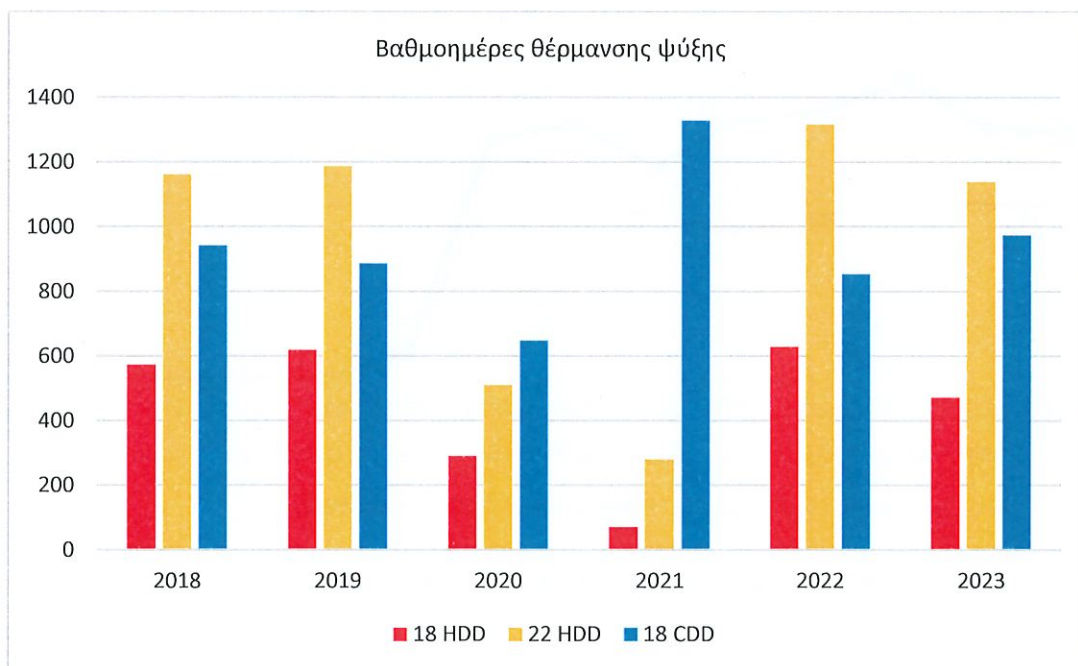
11.3 Ενεργειακή Αξιολόγηση MMT

Στο Μουσείο Μαρμαροτεχνίας Τήνου το 2023 σημειώθηκαν:

- χαμηλά επίπεδα επισκεψιμότητας (μείωση 41,6% του ετήσιου αριθμού επισκεπτών συγκριτικά με το 2019 και 14,8% συγκριτικά με το 2022) (**Σχήμα 11**) και μειωμένες ημέρες λειτουργίας της Αίθουσας Πολλαπλών Χρήσεων (ΑΠΧ)
- αυξημένες βαθμομέρες ψύξης και μειωμένες βαθμομέρες θέρμανσης τόσο σε σχέση με το 2019 όσο και σε σχέση με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2023 (**Σχήμα 12**).

Σχήμα 11: Αριθμός επισκεπτών ανά έτος περιόδου 2018-2023 στο MMT

Σχήμα 12: Βαθμομέρες θέρμανσης (αριστερός άξονας) και ψύξης (δεξιός άξονας) για την περίοδο 2018-2023.

Μετρούμενες καταναλώσεις ενέργειας

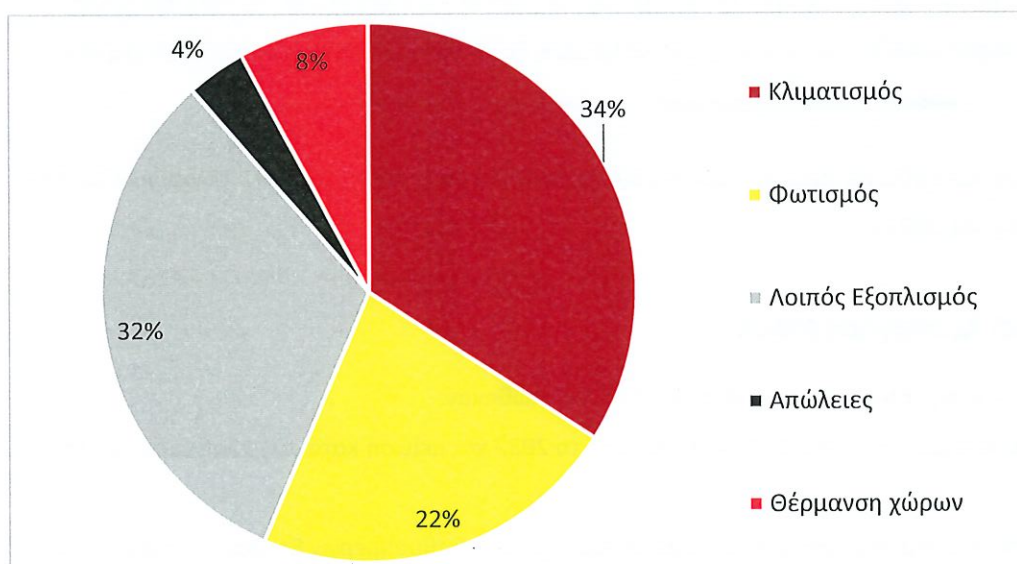
Το 2023 η κατανάλωση πετρελαίου για τη θέρμανση χώρων, βάσει των τιμολογίων προμήθειας και των μεταβολών των αποθεμάτων, ανήλθε σε 1.516 lit μειωμένη κατά 1.500 lit σχεδόν σε σχέση με το 2022 και αυξημένη κατά 500 lit σχεδόν σε σχέση με το 2019.

Αντίστοιχα η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας του Μουσείου το 2023 ανήλθε σε 64,5 MWh αυξημένη κατά 4,4% σε σχέση με το 2022 και 34,4% σε σχέση με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2022.

Η συνολική κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε ετήσια βάση για την περίοδο αναφοράς 01/01/2023-31/12/2023 ανέρχεται σε **152,97 MWh** και αφορά το **88,6 % ηλεκτρική ενέργεια** και το **11,4% πετρέλαιο θέρμανσης** και κατανέμεται ανά χρήση όπως φαίνεται στο Σχήμα 13.

Ως σημαντικές χαρακτηρίζονται οι εξής ενεργειακές χρήσεις

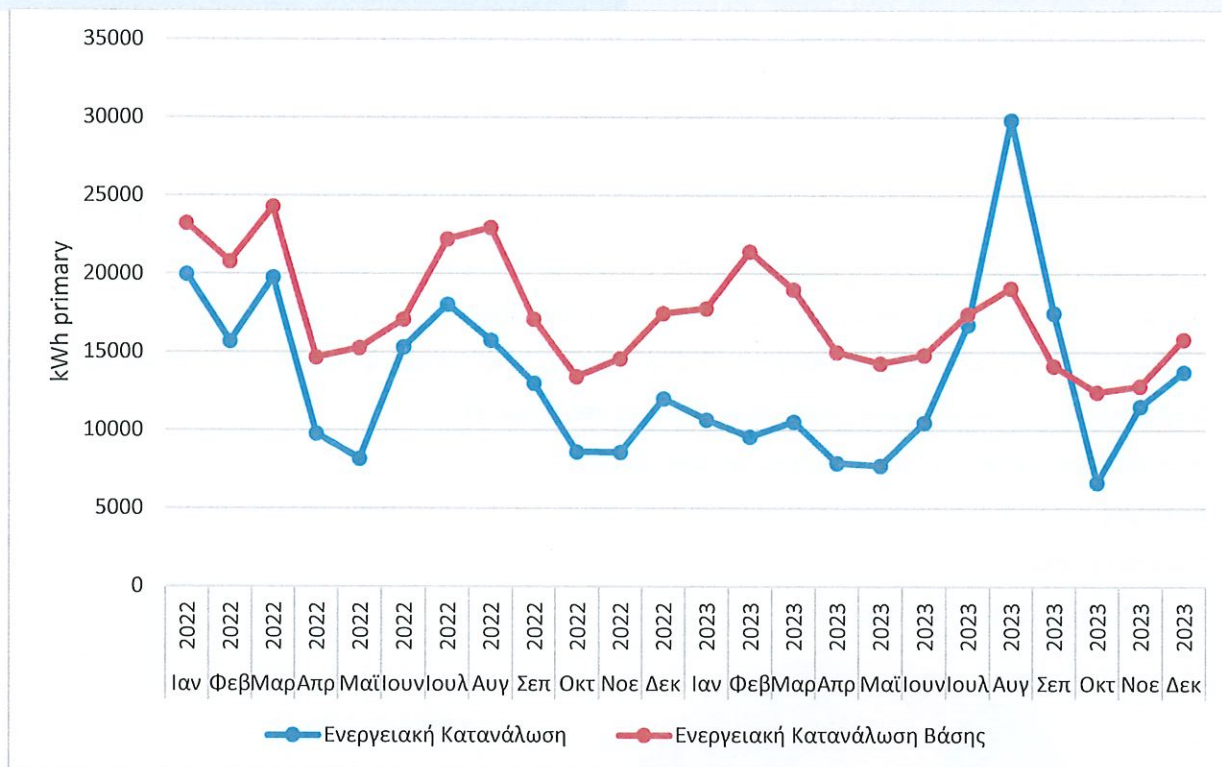
- Φωτισμός
- Συστήματα HVAC
- Κατανάλωση Πετρελαίου Θέρμανσης

Σχήμα 13: Κατανομή κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας ΜΜΤ ανά χρήση (απώλειες λέβητα, δικτύου διανομής και τερματικών μονάδων απόδοσης σύμφωνα με πλέον πρόσφατο φύλλο συντήρησης και οδηγίες TOTEE 20701).

Σύγκριση με αναμενόμενη ενεργειακή κατανάλωση

Αν ληφθούν υπόψη οι συνήθεις και ασυνήθεις προσαρμογές (βαθμοημέρες θέρμανσης, ημέρες λειτουργίας, ημέρες λειτουργίας ΑΠΧ) με βάση την εξίσωση 2 η Ενεργειακή Κατανάλωση Βάσης του ΜΜΤ για το 2023 ανέρχεται σε **194,02 MWh_{primary}**. Ως εκ τούτου η κατανάλωση του ΜΜΤ για το 2023 είναι μειωμένη **κατά 21,2% και υπερκαλύπτει τον στόχο μείωσης 5%**. Είναι λοιπόν προφανές ότι σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων έχουν διαδραματίσει τα διαχειριστικά μέτρα και οι βελτιώσεις στο σύστημα φωτισμού της ΑΠΧ. Αντίθετα οι δυσλειτουργίες του ψύκτη είχαν ως αποτέλεσμα τη συνεχή χρήση του τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο με αποτέλεσμα οι καταναλώσεις τους μήνες αυτούς να είναι μεγαλύτερες από την ΕΚΒ (Σχήμα 14).

Σχήμα 14: Μηνιαία κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (kWh) έτους 2023 στο MMT συγκριτικά με ΕΚΒ ± προσαρμογές (ΕΚΒ ± adj. 2023).

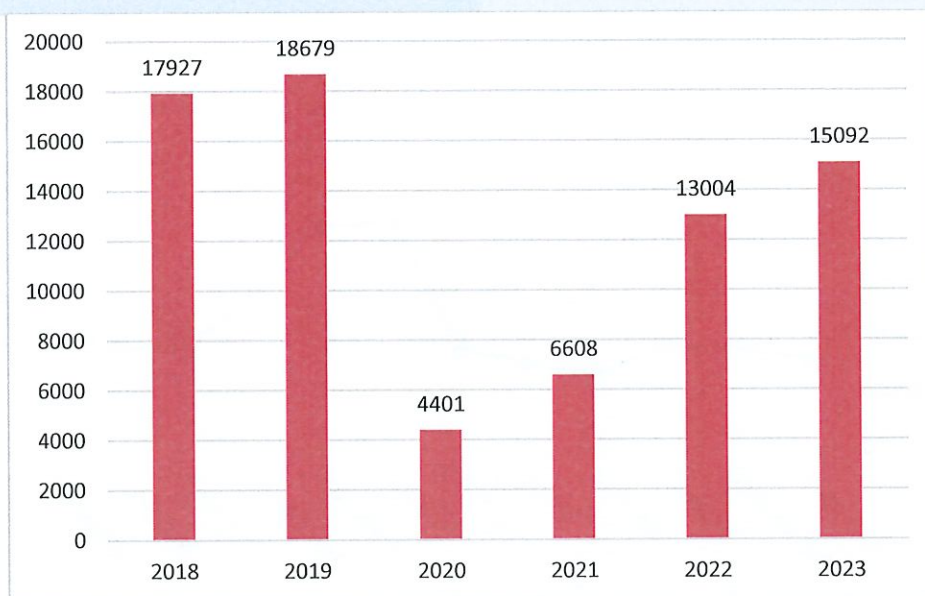
11.4 Ενεργειακή Αξιολόγηση ΜΒΕΛ

Στο Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου το 2023 σημειώθηκαν:

- αύξηση της επισκεψιμότητας κατά 15% συγκριτικά με το 2022 και μείωση κατά 19,2% σε σχέση με το 2019 (Σχήμα 11)
- Αυξημένος αριθμός βαθμοημερών ψύξης και μειωμένος αριθμός βαθμοημερών θέρμανσης συγκριτικά τόσο με το 2022 όσο με τον μέσο όρο της περιόδου 2018-2022⁷ λόγω των υψηλότερων θερμοκρασιών.

⁷ Ο υπολογισμός των βαθμοημερών πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με την μεθοδολογία που περιγράφεται στην Οδηγία εργασίας ΟΕΔΠΕ09 και με βάση τα μετεωρολογικά δεδομένα του σταθμού του Εθνικού Αστεροσκοπείου στον Βόλο.

Σχήμα 15: Αριθμός επισκεπτών ανά έτος περιόδου 2018-2023 στο ΜΒΕΛ

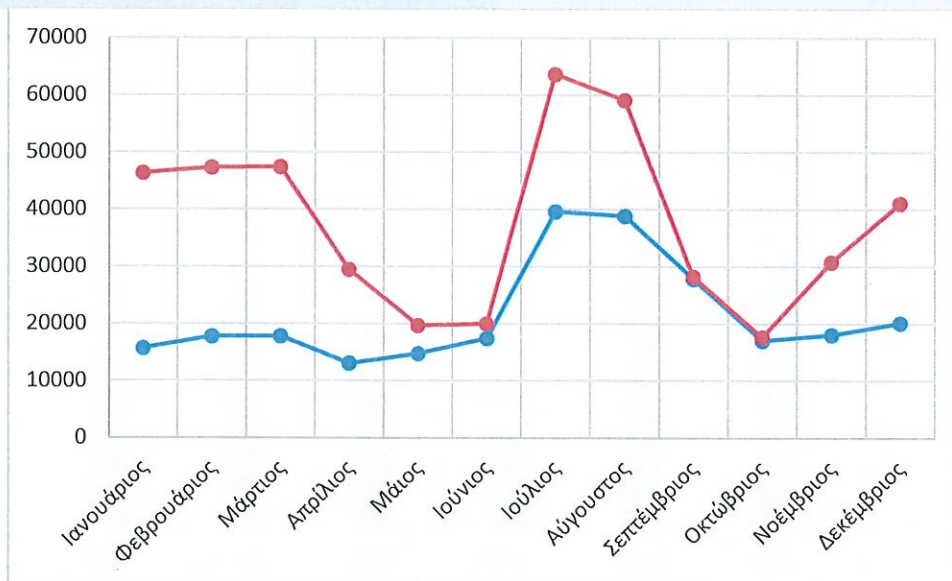
Μετρούμενες καταναλώσεις ενέργειας

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας το 2023 σύμφωνα με τα τιμολόγια του παρόχου ανήλθε σε 120.004 kWh έναντι 136.400 kWh το 2022 και μειωμένη κατά 6,8% από τον μέσο όρο της περιόδου 2019-2022, περίοδος η οποία περιλαμβάνει και τα έτη 2020-2021 οπότε το Μουσείο παρέμεινε κλειστό λόγω των μέτρων για την αντιμετώπιση της COVID-19. Αντίστοιχα η κατανάλωση πετρελαίου θέρμανσης ανήλθε σε 543 λίτρα, μειωμένη κατά 76% της μέσης ετήσιας κατανάλωσης της περιόδου 2019-2022.

Η συνολική κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας σε ετήσια βάση για την περίοδο αναφοράς 01/01/2023-31/12/2023, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην **Οδηγία εργασίας ΟΕΔΠΕ09**, ανέρχεται σε **258,3 MWh** και αφορά το **97,6 % ηλεκτρική ενέργεια** και **2,4% πετρέλαιο** θέρμανσης

Σύγκριση με αναμενόμενη ενεργειακή κατανάλωση

Αν ληφθούν υπόψη οι συνήθεις προσαρμογές (βαθμοημέρες θέρμανσης και ψύξης, ημέρες λειτουργίας και εκδηλώσεις) με βάση την εξίσωση 2 η Ενεργειακή Κατανάλωση Βάσης του ΜΒΕΛ για το 2023 ανέρχεται σε **450,89 MWh_{primary}**. Ως εκ τούτου η κατανάλωση του ΜΠΚ για το 2023 είναι μειωμένη κατά **42,7%**, **υπερκαλύπτει τον στόχο μείωσης 5% (Σχήμα 12)** και οφείλεται στην υλοποίηση των προγραμμάτων που είχαν υλοποιηθεί όπως διαχειριστικά μέτρα (ρύθμιση θερμοστατών, λειτουργία συστημάτων ανάλογα με την επισκεψιμότητα), καθώς και στην αντικατάσταση του ψύκτη με νέο υψηλότερης απόδοσης, της υποκατάστασης της χρήσης πετρελαίου θέρμανσης και της σταδιακής αντικατάστασης λαμπτήρων.

Σχήμα 16: Μηνιαία κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας (kWh) έτους 2023 στο ΜΒΕΛ συγκριτικά με ΕΚΒ ± προσαρμογές (ΕΚΒ ± adj. 2021).

12. Παράρτημα: Κτηριακές Μονάδες ΠΙΟΠ

Στον παρακάτω Πίνακα παρουσιάζονται όλες οι Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ που συμμετέχουν στο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης.

α/α	Τύπος Κτηρίου	Περιγραφή κτιρίου	Πόλη / Περιοχή	Διεύθυνση
1	Διοίκηση	Έδρα ΠΙΟΠ	Αθήνα	Αγγέλου Γέροντα 6
2	Αρχείο	Ιστορικό Αρχείο / Κεντρική Βιβλιοθήκη ΠΙΟΠ	Ταύρος	Δωρίδος 2 και Λεωφόρος Ειρήνης 14
3	Κατάστημα	Κεντρικό Πωλητήριο ΠΙΟΠ	Αθήνα	Στοά Σπυρομήλιου, CITYLINK
4	Μουσείο	Μουσείο Μετάξης	Σουφλί	Ελευθερίου Βενιζέλου 73
5	Μουσείο	Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα	Βόλος	Νότια Πύλη
6	Μουσείο	Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου	Λέσβος	Αγία Παρασκευή Λέσβου
7	Μουσείο	Μουσείο Μαρμαροτεχνίας	Τήνος	Πύργος Πανόρμου
8	Μουσείο	Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας	Στυμφαλία	Στυμφαλία Κορινθίας
9	Μουσείο	Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης	Δημητσάνα	Κεφαλάρι Αϊ-Γιάννη Δημητσάνα
10	Μουσείο	Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού	Σπάρτη	Όθωνος-Αμαλίας 129
11	Μουσείο	Μουσείο Αργυροτεχνίας	Ιωάννινα	Ακρόπολη Ιτς Καλέ, Κάστρο Ιωαννίνων
12	Μουσείο	Μουσείο Μαστίχας Χίου	Χίος	Πυργί, Θέση Ράχη (Τεπέκι)

Πίνακας 3 - Όλες οι Κτηριακές Μονάδες του ΠΙΟΠ που συμμετέχουν στο Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

13. Συντομογραφίες

EMAS	Eco-Management and Audit Scheme (Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Οικολογικού Ελέγχου)
ΠΙΟΠ	Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
ΣΠΔ	Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης
ΣΕΔ	Σύστημα Ενεργειακής Διαχείρισης
ΣΠΕΔ	Συστήματα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης
ΣυΠΕΔ	Συντονιστής Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης
ΥΠΕΔ	Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης
ΟΠΕΔ	Ομάδα Περιβαλλοντικής και Ενεργειακής Διαχείρισης
ΣΒΣ	Συνολικός Βαθμός Σημαντικότητας
ΑΗΗΕ	Ανακύκλωση ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού
ΗΖ (Η/Ζ)	Ηλεκτροπαραγωγό Ζεύγος
ΠΟΕ	Πτητικές Οργανικές Ενώσεις
ΔΕΚΚ	Απόβλητα εκσκαφών- κατασκευών- κατεδαφίσεων